

849к1

11137

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

TARAS SCHEWTSCHENKO

ФРІДРІХ ШІЛЛЕР

FRIEDRICH SCHILLER

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

LESJA UKRAINKA

ГЕНРІХ ГЕЙНЕ

HEINRICH HEINE

ВІРШІ • GEDICHTE

ТАРАС ШЕВЧЕНКО
TARAS SCHEWTSCHENKO
ФРІДРІХ ШІЛЛЕР
FRIEDRICH SCHILLER
ЛЕСЯ УКРАЇНКА
LESJA UKRAINKA
ГЕНРІХ ГЕЙНЕ
HEINRICH HEINE

ВІРШІ • GEDICHTE

Дніпропетровськ "Січ" 2008
Dnipropetrowsk "Sitsch" 2008

УДК 82-1
ББК 84.4УКР-РІНІМ6
Ш 37

Тексти друкуються за виданнями:

Шевченко Тарас. Повн. збір. тв.: У 12 т. – К.: Наук. думка. – Т.1. – 1989; Т. 2. – 1990. Schewtschenko Taras. Der Kobsar. – Moscau: Verlag für Fremdsprachige Literatur, 1962.

Шіллер Фрідріх. Лірика. – К.: Дніпро, 1967. Schillers Werke. – In fünf Bänden. – Erster Band: Gedichte. Prosaschriften. – Aufbau-Verlag Berlin und Weimar, 1976.

Українка Леся. Надія. – Hoffnung. – К.: Дніпро, 1971.

Гейне Генріх. Вибрані твори: В 4-х т. – К.: Дніпро, 1972. Heine Heinrich. Das Glück auf Erden: Ausgewählte Gedichte. – Moscau: Verlag Progrees, 1980.

У збірнику вміщено лірику видатних українських та німецьких поетів Тараса Шевченка (1814–1861), Фрідріха Шіллера (1759–1805), Лесі Українки (1871–1913), Генріха Гейне (1797–1856) в оригіналі та в перекладах німецькою і українською мовами.

Випущено на замовлення Державного комітету телебачення та радіомовлення України за програмою "Українська книга"

ISBN 978-966-511-352-6

© Шевченко Т.Г., 2008
© Шіллер Ф., 2008
© Українка Леся, 2008
© Гейне Г., 2008
© „Січ”, 2008

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

TARAS SCHEWTSCHENKO

* * *

Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолу верби гне високі,
Горами хвилю підійма.
І блідний місяць на ту пору
Із хмари де-де виглядав,
Неначе човен в синім морі
То виринав, то потопав.
Ще треті півні не співали,
Ніхто нігде не гомонів,
Сичі в гаю перекликались,
Та ясен раз у раз скрипів.

ДУМКА

Тече вода в синє море,
Та не витікає,
Шука козак свою долю,
А долі немає.
Пішов козак світ за очі;
Грає синє море,
Грає серце козацькеє,
А думка говорить:
“Куди ти йдеш, не спитавшись?
На кого покинув
Батька, неньку старенькую,
Молоду дівчину?
На чужині не ті люде —
Тяжко з ними жити!
Ні з ким буде поплакати,
Ні поговорити”

Сидить козак на тім боці,
Грає синє море.
Думав, доля зустрінеться —
Спіткалося горе.
А журавлі летять собі
Додому ключами.
Плаче козак — шляхи биті
Заросли тернами.

* * *

Der Dnepr stöhnt und brüllt. der breite,
Zornbebend heult der wilde Wind,
Beugt tief hinab die hohe Weide,
Wirft Wellen, die wie Berge sind.
Still kommt der bleiche Mond gezogen,
Lugt zaghaft hinter Wolken vor —
Gleich einem Kahn auf blauen Wogen,
Versinkt er bald, taucht bald empor.
Noch krähte nicht der Hahn. Noch schweigen
Die Dörfer rings, du hörst kein Wort.
Nur Eulen rufen in den Zweigen,
Ein Eschenast knarrt hier und dort.

LIED

Es zieht der Strom unendlich sich
Hinab zum blauen Meer;
Vergebens wandert der Kosak
Dem Glücke hinterher.
Kommt der Kosak an fernen Strand;
Es tönt des Meeres Gischt,
Es tönet des Kosaken Herz,
Doch seine Seele spricht:
"Wohin, du ungebetner Gast?
Was liebest du daheim
Den Vater und die Mutter dein,
Dazu dein Mägdelein?
Der Fremde Menschen anders sind,
Hält schwer mit ihnen leben!
Du kannst mit ihnen weinen nicht
Und nicht mit ihnen reden."

Kommt der Kosak ins ferne Land;
Es tönt das blaue Meer.
Er ist dem Glücke nachgerannt —
Nun ist's in Leid verkehrt.
Am Himmel fliegt der Kranichzug
In fremde Lande fort.
Nun wein, Kosak! — Dein Weg verwuchs
Mit Disteln und mit Dorn...

ДУМКА

Вітре буйний, вітре буйний!
Ти з морем говориш,
Збуди його, заграй ти з ним,
Спитай синє море.
Воно знає, де мій милий,
Бо його носило,
Воно скаже, синє море,
Де його поділо.
Коли милого втопило,
Розбий синє море;
Піду шукать миленького,
Втоплю своє горе,
Втоплю свою недоленьку,
Русалкою стану,
Пошукаю в чорних [хвилях],
На дно моря кану.
Найду його, пригорнуся,
На серці зомлію.
Тогді, хвиле, неси з милим,
Куди вітер віє!
Коли ж милий на тім боці,
Буйнесенький, знаєш,
Де він ходить, що він робить,
Ти з ним розмовляєш.
Коли плаче, то й я плачу,
Коли ні — співаю,
Коли ж згинув чорнобривий,
То й я погибаю.
Тогді неси мою душу
Туди, де мій милий,
Червоною калиною
Постав на могилі.
Буде легше в чужім полі
Сироті лежати,
Буде над ним його мила
Квіткою стояти.
І квіткою, й калиною
Цвісти над ним буду.

LIEDCHEN

Du wilder Wind, du wilder Wind,
Du sprichst doch mit dein Meer —
Geh, weck es auf und spiel mit ihm
Und frag das blaue Meer.
Es weiß wohl, wo mein Liebster ist.
Es hat ihn ja getragen.
Wohin's ihn trug, das blaue Meer,
Wird es gewiß dir sagen.
Vielleicht hat's ihn verschlungen gar —
Dann schlag das blaue Meer!
Den Liebsten will ich suchen gehn,
Und war es noch so schwer.
Ertränken will mein Unglück ich,
Ertränken im dunklen Sund,
Als Nixe tauchen tief hinab
Bis auf des Meeres Grund.
Und find' ich ihn — ich schmiegt' mich ihm
Ans Herz — er müßt' vergehen.
Dann, Welle, trag uns beide fort,
Wohin die Winde wehen!
Doch ist er fern am fremden Strand,
Liebwilder — weißt du nicht,
Wohin er ging und was er tut?
Sag, ob er mit dir spricht!
Und wenn er weint, so wein' auch ich;
Wenn nicht, so will ich singen.
Doch wenn der Liebste mir verdarb —
So geh' auch ich von hinneh!
Dann nimm mein Herz und trag es fort.
Zum Liebsten trag's hinab,
Und pflanz als roten Hollerbusch
Mich auf sein stilles Grab.
Dann wird's ihm leichter, auf fremdem Feld
Allein, verwaist zu liegen.
Als Blümlein wird sein liebster Schatz
Ob seinem Haupt sich wiegen,
Als Blümlein und als Hollerbusch
Will halten Seh ihn in Hut,

Щоб не пекло чуже сонце,
Не топтали люде.
Я ввечері посумую,
А вранці поплачу,
Зійде сонце — утру сльози,
Ніхто й не побачить.
Вітре буйний, вітре буйний!
Ти з морем говориш.
Збуди його, заграй ти з ним,
Спитай синє море...

* * *

Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні, чи ні.
Чи хто згадає, чи забуде
Мене в снігу на чужині —
Однаковісінько мені.
В неволі виріс меж чужими
І, неоплаканий своїми,
В неволі, плачучи, умру.
І все з собою заберу,
Малого сліду не покину
На нашій славній Україні,
На нашій — не своїй землі.
І не пом'яне батько з сином,
Не скаже синові: — Молись,
Молися, сину, за Вкраїну
Його замучили колись. —
Мені однаково, чи буде
Той син молитися, чи ні...
Та неоднаково мені,
Як Україну злії люде
Присплять, лукаві, і в огні
Її, окраденую, збудять...
Ох, не однаково мені.

Daß ihn die Sonne nicht versengt
Und niemand Leids ihm tut.
Am Abend will ich traurig sein
Und weinen nur am Morgen,
Beim Frührot trockn' ich die Tränen mein —
Und alles bleibt verborgen.
Du wilder Wind, du wilder Wind,
Du sprichst doch mit dem Meer,
So weck es auf und spiel mit ihm
Und frag's, das blaue Meer...

* * *

Mir gleich, ob in der Ukraine
Ich leben werde oder nicht,
Ob ich. Erinnerung dort verdiene,
Ob man dort nicht mehr von mir spricht,
Das ist gewiß nicht von Gewicht.
Ich haust' in fremdem Land alleine,
Und unbeweint von all den Meinen
Sterb' ich, verlassen, ohne Glück,
Und nichts mehr laß ich hier zurück —
Verweht sind meines Daseins Spuren
Auch in der Ukraine Fluren,
In unsrem — nicht mehr unsrem Land.
Kein Vater spricht: "Mein Sohn, zur Sühne
Erheb nun im Gebet die Hand!
Mein Sohn: für deine Ukraine
Ward er gemartert und verbannt."
Mir gleich, ob er mich würdig schätzte
Für ein Gebet zum Himmelreich...
Doch eines ist mir nicht ganz gleich:
Wenn Schurkenvolk mein Land beschwätzte
Und nach gelungnem Räuberstreich
Das leere Haus in Flammen setzte...
Nein, nein, das wär' mir gar nicht gleich.

* * *

Думи мої, думи мої,
Лихо мені з вами!
Нащо стали на папері
Сумними рядами?..
Чом вас вітер не розвіяв
В степу, як пилину?
Чом вас лихо не приспало,
Як свою дитину?..

Бо вас лихо на світ на сміх породило,
Поливали сльози... Чом не затопили,
Не винесли в море, не розмили в полі?
Не питали б люди, що в мене болить.
Не питали б, за що проклинаю долю,
Чого нуду світом? “Нічого робить”, —
Не сказали б на сміх...

Квіти мої, діти!
Нащо вас кохав я, нащо доглядав?
Чи заплаче серце одно на всім світі,
Як я з вами плакав?.. Може, і вгадав...
Може, знайдеться дівоче
Серце, карі очі,
Що заплачуть на сі думи —
Я більше не хочу...
Одну сльозу з очей карих —
І... пан над панамі!..
Думи мої, думи мої!
Лихо мені з вами!

За карії оченята,
За чорнії брови
Серце рвалося, сміялось,
Виливало мову,
Виливало, як уміло,
За темнії ночі,
За вишневий сад зелений,
За ласки дівочі...
За степи та за могили,
Що на Україні,
Серце мліло, не хотіло
Співать на чужині...

* * *

Lieder, meine lieben Lieder,
Ihr bringt vieles Leid mir!
Warum steht auf diesen Blättern
Traurig Reih an Reih ihr?
Warum hat wie Staub der Steppe
Nicht verweht der Wind euch?
Nicht in Schlaf gewiegt der Kummer
Als sein eigen Kind euch?..

Weil der Kummer euch nur zum Gespött geboren
Und getränkt mit Tränen... Warum seid verloren,
Fortgeschwemmt ins Meer ihr nicht, ins Feld zerronnen?
Niemand würd' dann fragen, wie mein Lied begonnen,
Niemand auch, warum ich mit dem Schicksal hadre
Und der Welt zur Last bin, würde nicht mehr sagen:
"Hör schon endlich auf!"...

Ihr Blütenkinder, meine!
Warum zog ich groß euch, warum pflegt' ich euch?
Gibt es denn ein Herz, das so mit euch wird weinen,
Wie ich selbst geweint hab'? Oder gibt's vielleicht...
Gibt's vielleicht ein Mädchenherze.
Gibt es dunkle Augen,
Die mit diesen Liedern weinen? —
Oh, mir würd' es taugen...
Eine Träne aus dunklen Augen
Macht mich wieder heiter!
Lieder, meine lieben Lieder,
Ihr bringt vieles Leid mir!

Dunkle Augen, schwarze Brauen
Hat mein Herz besungen.
Unter Schluchzen, unter Lachen
Ist mein Lied erklungen.
Sang, so gut es konnt', vom stillen
Grünen Kirschengarten,
Wo in dunkler Nacht die Mädchen
Auf den Liebsten warten...
Nach den Gräbern unsrer Steppe,
Unsrer Ukraine,
Bangt das Herz, und wollte nimmer
In der Fremde singen!

Не хотілось в снігу, в лісі,
Козацьку громаду
З булавами, з бунчугами
Збирать на пораду...
Нехай душі козацькії
В Україні витають —
Там широко, там весело
Од краю до краю...
Як та воля, що минулась,
Дніпр широкий — море,
Степ і степ, ревуть пороги,
І могили — гори.
Там родилась, гарцювала
Козацькая воля;
Там шляхтою, татарами
Засівала поле,
Засівала трупом поле,
Поки не остило...
Лягла спочить.... А тим часом
Виросла могила,
А над нею орел чорний
Сторожем літає,
І про неї добрим людям
Кобзарі співають,
Все співають, як діялось,
Сліпі небораки,
Бо дотепні... А я... А я
Тільки вмію плакати,
Тільки сльози за Україну...
А слова — немає...
А за лихо... Та цур йому!
Хто його не знає!..
А надто той, що дивиться
На людей душою —
Пекло йому на сім світі,
А на тім...

Журбою
Не накличу собі долі,
Коли так не маю.

Wollte nicht in Schnee und Wälder
Die Kosakenscharen
Um die Fahnen, um den Buntschuk
Zur Versammlung laden.
Mögen über der Ukraine
Ihre Seelen schweben —
Dort ist Weite, dort laut heiter
Überall sich's leben...
Wie die Freiheit, die verschwundene,
Meergleich fließt der Dnepr
Zwischen bergehohen Gräbern
Brausend durch die Steppe.
Dort trat der Kosaken Freiheit
Jauchzend einst ins Leben,
Hat mit Polenpans, Tataren
Zugedeckt die Ebne,
Zugedeckt mit Feindesleichen
Unsrer Felder Wasen...
Dann entschlief sie... Und nun liegt sie
Selber unterm Rasen.
Drüber zieht der schwarze Adler
Wachend seine Kreise —
Ihren alten Ruhm besingen
Der Kobsaren Weisen.
Blinde Sänger! Unsre Vorzeit
Klingt in euern Liedern, —
Ihr versteht's... Doch ich?... Doch ich
Wein' nur immer wieder.
Für die Ukraine find' ich
Tränen — Worte nimmer!
Soll ich Elend singen? — Geh doch,
Elend gibt es immer.
Wehe dem, der nur von Leiden
Singen kann und sagen!
Höll'n warten sein hier unten,
Und im Jenseits...

Klagen

Schaffen mir kein bess'res Schicksal,
Wenn ich's so nicht finde.

Нехай злидні живуть три дні —
Я їх заховаю,
Заховаю змію люту
Коло свого серця,
Щоб вороги не бачили,
Як лихо сміється...
Нехай думка, як той ворон,
Літає та криче,
А серденько соловейком
Щебече та плаче
Нишком — люди не побачуть,
То й не засміються...
Не втирайте ж мої сльози,
Нехай собі ллються,
Чуже поле поливають
Щодня і щоночі,
Поки, поки... не засиплють
Чужим піском очі...
Отаке-то... А що робить?
Журба не pomoже.
Хто ж сироті завидує —
Карай того, Боже!

Думи мої, думи мої,
Квіти мої, діти!
Виростав вас, доглядав вас —
Де ж мені вас діти?...
В Україну ідіть, діти!
В нашу Україну,
Попідтинню, сиротами,
А я тут загину.
Там знайдете щире серце
І слово ласкаве,
Там знайдете щирю правду,
А ще, може, й славу...

Привітай же, моя ненько!
Моя Україно!
Моїх діток нерозумних,
Як свою дитину.

Mag das Elend ewig dauern —
Ich versteck's geschwinde
Und verberg' die böse Schlange,
Die am Herz mir kauert,
Daß die Feinde sie nicht sehen,
Wie sie hämisch lauert!...
Der Gedanke — mag er fliegen,
Krächzend, gleich der Krähe,
Zwitschern gleich der Nachtigalle
Wird mein Herz und flehen,
Heimlich weinen — daß die Leute
Nicht mehr spottend greinen...
Trocknet mir nicht meine Tränen,
Laßt mich ruhig weinen.
Tag und Nacht will fremde Felder
Weinend ich begießen,
Bis mit fremdem Staub die Priester
Mir die Augen schließen.
So soll's sein! Was tat' ich anders?
Klagen helfen nimmer;
Wer mein einsam Los beneidet,
Den straf Gott für immer.

Lieder, meine lieben Lieder,
Meine Blütenkinder!
Hab' gehegt euch, hab' gepflegt euch —
Wo soll ich euch hintun?
Geht in die Ukraine, Kinder.
Unsere Ukraine,
Geht verstohlen, arme Waisen —
Ich bleib' hier alleine.
Zarte Worte findet dort ihr,
Herzen, liebesschwere,
Und die Wahrheit findet dort ihr,
Auch wohl Ruhm und Ehre...

Und du — nimm sie auf, geliebte
Mutter du, Ukraine!
Meine Kinder, scheu und töricht,
Nimm sie auf wie deine!

ДІВИЧІЇ НОЧІ

*Висушили карі очі
Дівичії ночі.*

“Черниця Мар’яна”

Розплелася густа коса
Аж до пояса,
Розкрилися перси-гори —
Хвилі серед моря,
Засіяли карі очі —
Зорі серед ночі,
Білі руки простяглися —
Так би й обвилися
Кругом стану, і в подушку
Холодну впилися,
Та й залякли, та й замерли,
З плачем рознялися.

“Нащо мені коса-краса,
Очі голубині,
Стан мій гнучий... коли нема
Вірної дружини?
Немає з ким полюбитись,
Серцем поділитись...
Серце мое! Серце мое!
Тяжко тобі битись
Одинокому. З ким жити,
З ким, світе лукавий,
Скажи мені... Нащо мені
Тая слава... слава?
Я любить, я жити хочу
Серцем, не красою!
А мені ще й завидують,
Гордою і злою
Злії люди нарікають.
А того й не знають,
Що я в серці заховала...
Нехай нарікають,
Гріх їм буде... Боже милий,
Чому ти не хочеш

MÄDCHENNÄCHTE

*Leergeweint sind ihre Augen
In den Mädchennächten.*

Die Nonne Mariana

Der Zopf ging auf: Zum Gürtel hängt
Das Haar ihr lang und dicht;
Die offne Brust wogt wie das Meer,
Wie Wogen hell und licht.
Der dunklen Augen Feuerglanz —
Wie Sterne in der Nacht;
Die weißen Hände strecken sich
Und streicheln, schmeicheln sacht
Den schlanken Leib — und wühlen sich
Ins kühle Kissen ein,
Und werden kalt und werden starr,
Und Tränen fließen drein.

“Der schlanke Leib, das schöne Haar,
Die dunklen Taubenaugen —
Wo ich doch keinen Liebsten hab’ —,
Wozu soll’n sie mir taugen?
Ist niemand, dem mein Herz ich schenk’,
Mit dem ich lach’ und weine —
O liebes Herz, o armes Herz,
Was bist du so alleine!
Mit wem soll ich das Leben teilen,
Mit wem, du böse Welt?
So sag mir’s doch... Was nennt man mich
Die Schönste in Dorf und Feld?
Ich will nicht nur die Schöne sein,
Ich will von Herzen lieben!
Schon sehen sie mich neidisch an;
Hochmütig und durchtrieben,
So’schelten mich die Leute schon!
Was weiß die böse Welt denn
Von dem, was ich im Herzen berg’
So mögen sie doch schelten —
Sie werden’s leid!... O lieber Gott,
Ich bitt’, du kannst es machen:

Укоротить свої темні,
Тяжкі мені ночі!..
Бо я вдень не одинока —
З полем розмовляю.
Розмовляю і недолю
В полі забуваю,
А вночі...” Та й оніміла,
Сльози полилися...
Білі руки простяглися,
В подушку впилися.

* * *

Як умру, то поховайте
Мене на могилі
Серед степу широкого
На Україні милій,
Щоб лани широкополі.
І Дніпро, і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий.
Як понесе з України
У синєє море
Кров ворожу... отойді я
І лани і гори —
Все покину, і долину
До самого Бога
Молитися... а до того
Я не знаю Бога.
Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте.
І мене в сем'ї великій,
В сем'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом.

Verkürze doch die dunkle Nacht,
Die weinend ich durchwache!..
Am Tag bin ich ja nicht allein,
Da plaudre ich mit dem Winde,
Halt' Zwiesprach lang mit Wald und Feld,
Vergeß mein Leid geschwinde.
Doch in der Nacht..."

Da schwieg sie still.
Und Tränen rannen nieder,
Und in die Kissen wühlten sich
Die weißen Hände wieder.

VERMÄCHTNIS

Wenn ich sterbe, sollt zum Grab ihr
Den Kurgan mir bereiten
In der lieben Ukraine,
Auf der Steppe, der breiten,
Wo man weite Felder sieht,
Den Dnepr und seine Hänge,
Wo man hören kann sein Tosen,
Seine wilden Sänge.
Wenn aus unsrer Ukraine
Zum Meer dann, zum blauen,
Treibt der Feinde Blut, verlaß ich
Die Berge und Auen,
Alles laß ich dann und fliege
Empor selbst zum Herrgott,
Und ich bete... Doch bis dahin
Kenn' ich keinen Herrgott!
So begrabt mich und erhebt euch!
Die Ketten zerfetzt!
Mit dem Blut der bösen Feinde
Die Freiheit benetzt!
Meiner sollt in der Familie,
In der großen, ihr gedenken,
Und sollt in der freien, neuen
Still ein gutes Wort mir schenken.

ЛІЛЕЯ

“За що мене, як росла я,
Люде не любили?
За що мене, як виросла,
Молодую вбили?
За що вони тепер мене
В палатах вітають,
Царівною називають,
Очей не спускають
З мого цвіту? Дивуються,
Не знають, де діти!
Скажи мені, мій братику,
Королевий Цвіте!”
“Я не знаю, моя сестро”
І Цвіт Королевий
Схилив свою головоньку
Червоно-рожеву
До білого пониклого
Личенька Лілеї.
І заплакала Лілея
Росою-сльозою...
Заплакала і сказала:
“Брате мій, з тобою
Ми давно вже кохаємось,
А я й не сказала,
Як була я людиною,
Як я мордувалась.

Моя мати... чого вона,
Вона все журилась
І на мене, на дитину,
Дивилась, дивилась
І плакала? Я не знаю,
Мій брате єдиний!
Хто їй лихо заподіяв?
Я була дитина,
Я гралася, забавлялась,
А вона все в'яла,
Та нашого злого пана
Кляла-проклинала.

DIE LILIE

“Wofür muß” ich, als ich klein war.
Soviel Leid ertragen?
Wofür wurd’ ich, groß geworden,
Beinah’ totgeschlagen?
Wofür pflegt man jetzt mich wieder,
Nennt mich Königin immer,
Zieht mich auf im Zimmer,
Freut sich an dem Schimmer
Meiner Blüten? Hegt mich, pflegt mich,
Läßt mir keine Ruh’ mehr?
Weißt du nicht, wofür das alles,
Feuermohn, mein Bruder?”
“Kann”s nicht sagen, liebe Schwester.”
Still sie an sich ziehend,
Neigt der Feuermohn sein Haupt,
Purpurrot erglühend,
Zu dem blassen, tränennassen
Lilienantlitz nieder.
Und die Lilie weint nur wieder,
Tau im Aug’ ihr schimmert...
Dann hebt sie die feuchten Lider:
“Bruderherz, schon immer
Liebten wir einander herzlich.
Aber ich erzählte
Nie dir, wie man mich vorzeiten,
Als ich Mensch war, quälte.

Meine arme Mutter... Was nur
Mochte sie bedrücken?
Immer schaute sie ihr Kind an,
Tränen in den Blicken.
Damals ahnt’ ich noch nicht, Bruder,
Wer ihr tat so Böses:
Wußt’ von Singen nur und Springen,
Bin ein Kind gewesen.
Doch mit Mutter wurd’ es schlimmer:
Ich sah sie hinsiechen,
Hörte, wie sie unserm Herrn,
Flucht’ mit bitterm Flüchen.

Та й умерла... А мене пан
Взяв догодувати.
Я виросла, викохалась
У білих палатах.
Я не знала, що байстря я,
Що його дитина.
Пан поїхав десь далеко,
А мене покинув.
І прокляли його люде,
Будинок спалили...
А мене, не знаю за що,
Убити не вбили.
Тільки мої довгі коси
Остригли, накрили
Острижену ганчіркою.
Та ще й реготались.
Жиди навіть нечистії
На мене плювали.
Отаке-то, мій братику,
Було мені в світі.
Молодого, короткого
Не дали дожити
Люде віку. Я умерла
Зимою під тином,
А весною процвіла я
Цвітом при долині,
Цвітом білим, як сніг, білим!
Аж гай звеселила.
Зимою люде... Боже мій!
В хату не пустили.
А весною, мов на диво,
На мене дивились.
А дівчата завітчались
І почали звати
Лілеєю-снігоцвітом:
І я процвітати
Стала в гаї, і в теплиці,
І в білих палатах.
Скажи ж мені, мій братику,
Королевий Цвіте,

Und dann starb sie... Doch dem Herrn war's
Plötzlich eingefallen,
Mich zu sich ins Schloß zu holen
In die weißen Hallen.
Ich wußt' nicht, daß ich ein Bankert,
Eins von seinen Kindern!
Dann einst fuhr der Herr von dannen,
Mich ließ er dahinten,
Und es fluchten ihm die Leute.
Steckten ihm sein Haus an.
Mich erschlug man fast. Man griff mich,
Führte mich hinaus dann,
Schnitt mir ab die langen Zöpfe,
Hüllte mich in Fetzen,
Um mich so, zu Spott und Schande,
Durch das Dorf zu hetzen.
Mich bespuckten selbst die Bettler
Im Vorübergehen.
Solches ist mir, lieber Bruder,
In der Welt geschehen!
Ließen mich mein junges Leben
Nicht zu Ende leben.
Bin im Winter tot am Zaune
In den Schnee gefallen.
Doch im Lenz hab' ich als Blume
Mich im Tal entfaltet.
Als schneeweiße, schöne Blume —
Selbst der Hain ward munter.
Winters kam in keiner Hütte,
Gott mein Gott, ich unter,
Doch im Frühling haben sie mich
Angestaunt, bewundert.
Ganz besonders hab' den jungen
Mädchen ich gefallen.
Nannten Lilie mich, Schneeglöckchen.
Und nun blüh' ich allen:
Blüh' im Walde, blüh' im Garten,
Blüh' in weißen Hallen.
Sag doch, Feuermohn, mein Bruder,
Was soll das bedeuten?

Нащо мене Бог поставив
Цвітом на сім світі?
Щоб людей я веселила,
Тих самих, що вбили
Мене й матір?.. Милосердий,
Святий Боже милий!”
І заплакала Лілея,
А Цвіт Королевий
Схилив свою головоньку
Червоно-рожеву
На білеє пониклеє
Личенько Лілеї.

* * *

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть.
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають, ідучи, дівчата,
А матері вечерять ждуть.

Сем'я вечеря коло хати,
Вечірня зіронька встає.
Дочка вечерять подає,
А мати хоче научати,
Так соловейко не дає.

Поклада мати коло хати
Маленьких діточок своїх,
Сама заснула коло їх.
Затихло все, тільки дівчата
Та соловейко не затих.

Warum wurde ich zur Blume?
Damit ich Leuten
Freude bringe, jenen bösen,
Die mich und die arme
Mutter in den Tod getrieben?
Gibt's denn kein Erbarmen!?)»
Und nun weint die Liiie wieder.
Still sie an sich ziehend,
Neigt der Feuermohn sein Haupt,
Purpurrot erglühend,
Zu dem blassen, tränennassen
Lilienantlitz nieder.

* * *

Im Kirschengärtchen vor der Hütte
Der Käfer summendes Gebraus;
Die müden Pflüger ziehn nach Haus.
Die Mädchen singen. Ihre Mütter
Erwarten sie zum Abendschmaus.

Man ißt zu Abend vor der Hütte;
Der Abendstern geht auf und blinkt.
Das Abendbrot die Tochter bringt,
Sie hört nicht Mutters Rat und Bitte,
Die Nachtigall betörend singt.

Dann legt die Mutter vor der Hütte
Die Kleinen schlafen wieder mal
Und geht zu Bett. Still überall.
Es zwitschern nur nach alter Sitte
Die Mädchen und die Nachtigall.

Не кидай матері, казали,
А ти покинула, втекла,
Шукала мати — не найшла,
Та вже й шукати перестала,
Умерла, плачучи. Давно
Не чуть нікого, де ти гралась,
Собака десь помандрувала,
І в хаті вибито вікно.
В садочку темному ягнята
Удень пасуться. А вночі
Віщують сови та сичі
І не дають сусідам спати.
І твій барвіночок хрещатий
Заріс богилою, ждучи
Тебе не квітчану. І в гаї
Ставочок чистий висихає,
Де ти купалася колись.
І гай сумує, похиливсь.
У гаї пташка не співає —
Йї з собою занесла,
В яру криниця завалилась,
Верба усохла, похилилась,
І стежечка, де ти ходила,
Колючим терном поросла.
Куда полинула, де ділась?
До кого ти перелетіла?
В чужій землі, в чужій сем'ї
Кого ти радуєш? До кого,
До кого руки приросли?
Віщує серце, що в палатах
Ти розкошуєш, і не жаль
Тобі покинутої хати...
Благаю Бога, щоб печаль
Тебе довіку не збудила,
Щоб у палатах не найшла...
Щоб Бога ти не осудила
І матері не прокляла.

“Geh nicht von deiner Mutter” — hieß es;
Doch lieblos liefst du fort von ihr.
Wie lange suchte sie nach dir,
Dann trugen sie nicht mehr die Füße...
Sie weinte sich die Augen aus
Und starb. Kein Laut mehr in der Runde,
Nur das Gebell der wilden Hunde.
Aus hohlen Fenstern gähnt das Haus.
Im wüsten Gärtchen gehn die Schafe
Zur Weide. Doch zu nächt’ger Zeit
Im leeren Haus die Eule schreit
Und weckt die Nachbarn aus dem Schläfe.
Dein Immergrün, von wildem Grase
Verschlungen, träumt in stillem Leid,
Daß, Kind, du wiederkehrst. Im Haine
Dein Teich, wo du gebadet, Kleine,
Ist ausgetrocknet bis zum Grund.
Der Wald schloß seinen Flüstermund...
Kein Vöglcin singt im Morgenscheine —
Kein Lied und kein Lebend’ges grüßt.
Zum Grund, wo einst die Quellen sprangen,
Der Weide tote Zweige hängen;
Der Pfad, den du sooft gegangen,
Verwuchs mit Schlehdorn, dicht und wüst.
Wo flogst du hin seit jener Stunde?
O sag, wohin bist du verschwunden?
Wo in der fremden Welt ergötzt
Dein Dasein fremde Menschen nun?
Wen streicheln deine Hände jetzt?
Das Herz weiß: in der Reichen Mitte
Lebst du in Pracht; wie liegt so weit,
Vergessen die verlaßne Hütte...
Ich fleh’ zu Gott, daß Schmerz und Leid
Dich all dein Leben lang nicht schlage,
Nie tret’ in dein Gemach herein...
Auf daß dein Herz nicht Gott verklage,
Und fluche nicht der Mutter dein.

Н. КОСТОМАРОВУ

Веселе сонечко ховалось
В веселих хмарах весняних.
Гостей закованих своїх
Сердешним чаєм напували
І часових переміяли,
Синемундирих часових.
І до дверей, на ключ замкнутих,
І до решотки на вікні
Привик я трохи, і мені
Не жаль було давно одбутих,
Давно похованих, забутих,
Моїх кровавих тяжких сльоз.
А їх чимало розлилось
На марне поле. Хоч би рута,
А то нічого не зійшло!
І я згадав своє село.
Кого я там коли покинув?
І батько й мати в домовині...
І жалем серце запеклось,
Що нікому мене згадати!
Дивлюсь — твоя, мій брате, мати,
Чорніше чорної землі,
Іде, з хреста неначе знята...
Молюся! Господи, молюсь!
Хвалить тебе не перестану!
Що я ні з ким не поділю
Мою тюрму, мої кайдани!

ANN. KOSTOMAROW

Die liebe Sonne blitzte lachend
Aus frühlingsfrohem Wolkenhauf,
Der Wärter schloß die Türe auf,
Das Becherchen voll Tee zu machen.
Und draußen zogen schon die Wachen
In ihren blauen Röcken auf.
Die Tür, die ewig abgeschlossen,
Das Fenstergitter, alles schon
Bin ich gewöhnt, vergessen schon
Die Tränen, die ich einst vergossen,
Die längst versickert und verflossen,
Die Tränen, heiß und schwer wie Blut.
Sie rannen wie des Regens Flut
Ins Feld... Und nichts war draus ersprossen,
Nicht mal ein Blümchen wuchs daraus!
Ich dachte wieder an Zuhause...
Wen ließ ich dort, den ich noch habe?
Die Eltern liegen längst im Grabe...
Und wieder bricht mein Kummer aus,
Denn niemand trägt nach mir Verlangen!
Schau, Bruder, dort: die Mutter dein,
Schwarz wie die Erde, schleicht herein,
Als hätte sie am Kreuz gehangen...
Ich bete, Herr, zu aller Zeit!
Und ewig wird mein Herz dich preisen!
Daß niemand teile je mein Leid,
Nicht meinen Kerker, nicht mein Eisen!

N. N.

Мені тринадцятий минало.
Я пас ягнята за селом.
Чи то так сонечко сіяло,
Чи так мені чого було?
Мені так любо, любо стало,
Неначе в Бога
Уже прокликали до паю,
А я собі у бур'яні
Молюся Богу... І не знаю,
Чого маленькому мені
Тойді так приязно молилось,
Чого так весело було.
Господнє небо, і село,
Ягня, здається, веселилось!
І сонце гріло, не пекло!
 Та недовго сонце гріло,
 Недовго молилось...
 Запекло, почервоніло
 І рай запалило.
Мов прокинувся, дивлюся:
Село почорніло,
Боже небо голубес
І те помарніло.
Поглянув я на ягнята —
Не мої ягнята!
Обернувся я на хати —
Нема в мене хати!
Не дав мені Бог нічого!..
І хлинули сльози.
Тяжкі сльози!.. А дівчина
При самій дорозі
Недалеко коло мене
Плоскінь 'вбирала,
Та й почула, що я плачу.
Прийшла, привітала,
Утирала мої сльози
І поцілувала...

N. N.

Ich war grad über dreizehn Jahre.
Die Schafe grasten um mich her.
Ich weiß nicht, war's der wunderbare.
Besonn:e Tag? Ich weiß nicht mehr,
Mir war so wohl im heitren Winde,
Als ob der Himmel offen stünde...
Vom Dorf her riefen sie zum Essen,
Ich aber lag am Wiesenhang
Und betete wie weltvergessen...
Und meine Kindesseele schwang
Zum Himmel sich auf leisem Flügel.
Was hat mein Herz so süß erfüllt?
Wie grüßten Dorf mich und Gefild,
Wie selig Himmel, Wald und Hügel!
Die Sonne schwebte warm und mild.
Doch als mein Gebet zu Ende:
Fing die Sonne Feuer,
Hüllte sich in düstre Brände,
Rot und ungeheuer.
Wie im Traum erschreckend schau'r ich.
Sieh, in grauem Dämmer
Liegt mein Dörfchen, schwarz und traurig.
Wo sind meine Lämmer?
Lämmer seh' ich — doch nicht meine.
Lauf in raschem Schritte
Jetzt nach Haus — doch wo ist meine,
Wo ist meine Hütte!
Wo hat Gott mich hingeworfen!..
Und die Tränen fließen,
Heiße Tränen... Und da seh' ich
Mich ein Mädchen grüßen.
Stand und rupfte Flachs im Garten,
Sah mich bitter weinen,
Kam und nahm mich in die Arme,
Und mit ihrem Leinen
Meine heißen Tränen trocknend,
Küßte sie mich Kleinen...

Неначе сонце засіяло,
Неначе все на світі стало
Моє... лани, гаї, сади!..
І ми, жартуючи, погнали
Чужі ягнята до води.

Бридня!.. А й досі, як згадаю,
То серце плаче та болить,
Чому Господь не дав дожити
Малого віку у тім раю.
Умер би, орючи на ниві,
Нічого б на світі не знав.
Не був би в світі юродивим.
Людей і [Бога] не прокляв!

N. N.

Сонце заходить, гори чорніють,
Пташечка тихне, поле німіє.
Радіють люде, що одпочинуть,
А я дивлюся... і серцем лину
В темний садочок на Україну.
Лину я, лину, думу гадаю,
І ніби серце одпочиває.
Чорніє поле, і гай, і гори,
На синє небо виходить зоря.
Ой зоре! зоре! — і сльози кануть.
Чи ти зійшла вже і на Україні?
Чи очі карі тебе шукають
На небі синім? Чи забувають?
Коли забули, бодай заснули,
Про мою доленьку щоб і не чули.

Und plötzlich flieht des Himmels Dämmer,
Die Sonne strahlt uns zum Genuß.
Wie hell die Welt! Von Scherz und Kuß
Beseligt, treiben wir die Lämmer,
Das fremde Vieh hinab zum Fluß.

Ein Traum!... Doch wenn ich daran denke,
Mein Herz noch jetzt voll Tränen steht.
Mein Leben lang war mein Gebet,
Daß Gott solch Paradies mir schenke.
Ich wäre friedlich dort gestorben,
Fremd war' mir dieser Welt Verdruß,
Wo nun, verspottet und verdorben,
Ich Gott und Menschen fluchen muß!..

N. N.

Die Sonne geht unter, die Berge dunkeln.
Die Vögel schweigen, die Nacht ist gesunken,
Die Menschen grüßen die Ruh' und den Frieden.
Ich schaue ... ach, könnt' ich zur Ukraine
In einen nachtdunklen Garten fliegen;
Ich sehne, ich sehne mich, träume und sinne,
Mir ist, als ruhte mein Herz darinne.
Es dunkelt der Berg, und der Wald, und die Auen.
Nun schwebt ein Stern an dem Himmel, dem blauen.
O Stern, mein Stern! Und die Tränen fließen.
Wann wirst du die Ukraine grüßen?
Wann werden dich wieder die Augen der Meinen
Am Himmel suchen? Vergaßen sie deiner?
Wenn sie vergaßen, so mögen sie schlummern,
So macht ihnen auch mein Lob keinen Kummer.

* * *

Якби зустрілися ми знову,
Чи ти злякалася б, чи ні?
Якесь тихее ти слово
Тойді б промовила мені?
Ніякого. І не пізнала б.
А може б, потім нагадала,
Сказавши: снилося дурній.
А я зрадів би, моє диво!
Моя ти доле чорнобрива!
Якби побачив, нагадав
Веселеє та молодее
Колишне лишенько лихее.
Я зарідав би, зарідав!
І помоливсь, що не правдивим,
А сном лукавим розійшлось,
Слізьми-водою розлилось
Колишнеє святеє диво!

* * *

Не тополю високою
Вітер нагинає,
Дівчинонька одинока
Долю зневажає.
— Бодай тобі, доле,
У морі втопитись,
Що не даєш мені й досі
Ні з ким полюбитись.
Як дівчата цілються,
Як їх обнімають,
І що тойді їм діється,
Я й досі не знаю.
І не знатиму. Ой, мамо,
Страшно дівувати,
Увесь вік свій дівувати,
Ні з ким не кохатись.

* * *

Wenn wir uns plötzlich wiedersähen,
Würdst du dann weinen oder nicht?
Hätt'st du ein flüchtig Wort für mich,
Ein leises im Vorübergehen?
Nicht eines. Würdst dich nicht erinnern,
Erst nachher mählich dich besinnen:
"Ein dummer Traum!" — mehr war' ich nicht.
Doch ich möcht' dich noch einmal schauen,
Mein Wunder du mit schwarzen Brauen!
Mir fiele alles wieder ein.
Mein Herzeleid, das arme, wilde,
Und doch von Jugendlust erfüllte,
Schluchzend und jubelnd dächt' ich dein
Und betete mit bangem Munde:
Es soll, es darf nicht wirklich sein!
Zersprüh in lichter Tränen Schein,
Mein heiliges, längstvergangnes Wunder.

* * *

Keine hohe Pappel hier
Der Wind zu Boden neigt,
's ist ein Mädchen arm und einsam,
Das sein Los beweint.
"Los, mein Los, was kann ich dich nicht
Tief im Meer ertränken?
Warum läßt du mir denn niemand
Seine Liebe schenken?
Wie die andern Mädchen lieben,
Wie sie Herzen, küssen,
Und wie ihnen denn ums Herz ist –
Woher soll ich's wissen?
Nie erfahr' ich's! Schwer ist's, Mutter,
Ewig ledig bleiben,
Niemand finden, der dich lieb hat,
Der dich nimmt zum Weibe".

Зацвіла в долині
Червона калина,
Ніби засміялась
Дівчина-дитина.
Любо, любо стало,
Пташечка зраділа
І защебетала.
Почула дівчина,
І в білій свитині
З біленької хати
Вийшла погуляти
У гай на долину.
І вийшов до неї
З зеленого гаю
Козак молоденький;
Цілує, вітає,
І йдуть по долині
І йдучи співають.
Як діточок двоє,
Під тую калину
Прийшли, посідали
І поцілювались.

Якого ж ми раю
У Бога благаєм?
Рай у серце лізе,
А ми в церкву лізем,
Заплющивши очі, —
Такого не хочем.
Сказав би я правду,
Та що з неї буде?
Самому завадить,
А попам та людям
Однаково буде.

* * *

Blühte rot im Tal
Der Hollerbusch voll Pracht,
Als ob hell ein Kind,
Ein Mädchen aufgelacht.
Lieblich prangi das Land.
Und ein Vögelein
Hub zu zwitschern an.
Hört's das Mägdelein,
Und im weißen Kleide
Ging es aus dem Haus
In das Tal hinaus,
Ging durch Wald und Heide.
Aus dem grünen Walde
Kam zu ihr gegangen
Ein Kosak, ein junger.
Küßt die zanen Wangen.
Und im Tale gehn sie,
Ginpen so wie Kinder,
Plauderten und sangen.
Bei der Esche stehn sie,
Lassen dort sich nieder,
Küssen dort sich wieder.

Um welch Paradies
Flehn wir, Gott, wenn dies
Selbst im Herz uns liegt?
Wer in Kirchen kriecht
Und die Augen schließt,
Ja, der sieht es nicht!
Gern sagt' ich die Wahrheit,
Doch was würd' aus ihr?
Tät' mir selber schaden.
Leut' und Pope aber
Fragen nicht nach ihr.

І золотої й дорогої
Мені, щоб знали ви, не жаль
Моєї долі молодой;
А іноді така печаль
Оступить душу, аж заплачу.
А ще до того, як побачу
Малого хлопчика в селі.
Мов одірвалось од гіллі,
Одно-однісіньке під тинном
Сидить собі в старій ряднині.
Мені здається, що се я,
Що це ж та молодість моя.
Мені здається, що ніколи
Воно не бачитиме волі,
Святої воленьки. Що так
Даремне, марне пролетять
Його найкращії літа,
Що він не знатиме, де дітись
На сім широкім вольнім світі,
І піде в найми, і колись,
Щоб він не плакав, не журивсь,
Щоб він де-небудь прихилився,
То оддадуть у москалі.

Mir tut nicht leid, das sollt ihr wissen,
Die teure, goldne Jugendzeit;
Ich tnöchte nicht die Jahre missen:
Doch packt mich manchmal solches Leid,
Daß ich nicht anders kann als weinen.
Besonders, wenn im Dorf ich einen
Halbwüchsigen Jungen seh', ein Blatt.
Das man vom Zweig gerissen hat,
So sitzt am Zaune er alleine,
Zerrißne Höschen um die Beine.
Dann scheint es mir, daß ich das bin,
Und ineine Jugend steckt darin.
Dann scheint mir, daß ihm nicht gegeben,
Einmal die Freiheit zu erleben,
Die heil'ge Freiheit. Daß dahin,
Ganz leer und zwecklos, ohne Sinn
Verfliegen seine Jugendzeiten.
Daß er nicht wissen wird, wo bleiben,
In dieser Welt, der großen, weiten.
Als Knecht zieht er von Ort zu Ort.
Damit er weint nicht, nicht betrübt
Und ohne Hausung bleibt — da gibt
Man ihn zu den Soldaten fort!

І широкою долину,
І високою могилу,
І вечернюю годину,
І що снилось-говорилось,
Не забуду я.

Та що з того? Не побрались,
Розійшлися, мов не знались.
А тим часом дорогії
Літа тії молодії
Марне пронеслись.

Помарніли ми обоє —
Я в неволі, ти вдовою.
Не живем, а тільки ходим
Та згадуєм тії годи,
Як жили колись.

ДОЛЯ

Ти не лукавила зо мною,
Ти другом, братом і сестрою
Сіромі стала. Ти взяла
Мене, маленького, за руку
І в школу хлопця одвела
До п'яного дяка в науку.
— Учися, серденько, колись
З нас будуть люде, — ти сказала.
А я й послухав, і учивсь,
І вивчився. А ти збрехала.
Які з нас люде? Та дарма!
Ми не лукавили з тобою.
Ми просто йшли; у нас нема
Зерна неправди за собою.
Ходімо ж, доленько моя!
Мій друже вбогий, нелукавий!
Ходімо даліше, даліше слава.
А слава — заповідь моя.

* * *

Und die weite Steppenrunde
Und den Hügel in der Fläche
Und die sanfte Abendstunde
Und die lieben Nachtgespräche —
Nie vergeß ich sie.

Doch was hilft's? Als man uns trennte,
Schieden wir fast wie zwei Fremde,
Und seither sind uns die jungen,
Schönsten Tage leer verklungen,
Grausam Jahr um Jahr.

Und wir sind schon halb vergangen —
Du — verwitwet, ich — gefangen;
Und wir leben nicht, wir sehnen
Uns nach alten Jahren, jenen,
Da es anders war.

SCHICKSAL

Du warst nicht falsch. Ich fand in dir
Den Freund; warst Bruder, Schwester mir —
Mir Armem! Hast mich zeitig schon,
Ich war noch Kind, getreu geleitet
Zu dem versoffnen Popcnsohn,
Der mich aufs Leben vorbereitet:
"Nur lernen, Herzchen... Menschen werden
Von selber wir." So hat erzogen
Der Brave mich. Ich lauschte hörte
Und lernte aus. — Du hast gelogen!
Was sind wir schon für Menschen? Doch
Vergalten wir die Falschheit nicht.
Wir gingen aufrecht. Sag, wenn noch
Ein Fünkchen Falschheit aus uns spricht!
Mein kleines Schicksal, gehen wir;
Mein armer Freund, falsch ohne Not,
Komm weiter. Weiter finden wir:
Den Ruhm! Und Ruhm heißt mein Gebot.

МУЗА

А ти, пречистая, святая,
Ти, сестро Феба молодая!
Мене ти в пелену взяла
І геть у поле однесла.
І на могилі серед поля,
Як тую волю на роздоллі,
Туманом сивим сповила.
І колихала, і співала,
І чари діяла... І я...
О чарівниченько моя!
Мені ти всюди помагала.
Мене ти всюди доглядала.

В степу, безлюдному степу
В далекій неволі,
Ти сіяла, пишалася,
Як квіточка в полі!
Із казарми нечистої
Чистою, святою
Пташечкою вилетіла
І понадо мною
Полинула, заспівала
Ти, золотокрила...
Мов живущою водою
Душу окропила.

І я живу, і надо мною
З своєю божою красою
Гориш ти, зоренько моя.
Моя порадонько святая!
Моя ти доле молодая!
Не покидай мене. Вночі,
І вдень, і ввечері, і рано
Витай зо мною і учи,
Учи неложними устами
Сказати правду. Поможі
Молитву діяти до краю.
А як умру, моя святая!
Моя ти мамо! Положи
Свого ти сина в домовину,
І хоть єдиную сльозину
В очах безсмертних покажи.

DIE MUSE

Und du, Allheilige und Reine,
Du Schwester Phöbus', die ich meine!
Du hast mich in die Windel sacht
Genommen und aufs Feld gebracht,
Hin zum Kurgan mich fortgetragen,
Und, wie die Freiheit, in Behagen,
In grauen Nebel mich gehüllt,
Mein Leid gestillt, mein Herz erfüllt
Mit deinem Zauberlied... Und ich...
O Zaubermädchen wunderbarlich!
Du gabst mir immer das Geleite,
Standst immer helfend mir zur Seite.

 In der menschenleeren Steppe,
 Fern von aller Welt,
 Bist du strahlend mir erschienen,
 Blume auf dem Feld!
 Aus dem Schmutz der Kasematte
 Bist du aufgestiegen
 Wie ein reines, heil'ges Vöglein,
 Bist mit goldnem Flügel
 Über meinem Haupt geflogen,
 Hast dein Lied gesungen...
 Wie mit Lebenswasser hast du
 Mir mein Leid bezwungen.

So blieb ich leben. Über mir
Schwebst du in deiner Gotteszier
Und leuchtest mir, mein treuer Stern,
Du meine einz'ge, heil'ge Freude!
Mein Los du, meine Augenweide!
Verlaß mich nimmer! In der Nacht,
Am Tag, am Abend, in der Frühe —
Bleib immer bei mir, halte Wacht,
Gib, daß mein Mund die Lüge fliehe,
Lehr mich die Wahrheit sagen. Mein
Gebet hilf mir zu Ende sprechen
Und leg, wenn mir die Augen brechen,
Du meine Mutter, hehr und rein,
Dein Kind ins Grab. Vielleicht, daß eine,
Nur eine einz'ge Träne deine
Unsterblichen Augen mir weihn!

СЛАВА

А ти, задрипанко, шинкарко,
Перекупко п'яна!
Де ти в ката забарилась
З своїми лучами?
У Версалі над злодієм
Набор розпустила?
Чи з ким іншим мизкаєшся
З нудьги та з похмілля.
Горнись лишень ти до мене,
Та витнемо з лиха.
Гарнесенько обіймемось,
Та любо та тихо
Пожартуєм, чмокнемося,
Та й поберемося.
Моя крале мальована.
Бо я таки й досі
За тобою чимчикую.
Ти хоча й пишалась
І з п'яними кесарями
По шинках хилялась.
А надто з тим Миколою
У Севастополі, —
Та мені про те байдуже.
Мені, моя доле,
Дай на себе подивитись,
Дай і пригорнутись,
Під крилом твоїм любенько
В холодку заснути.

RUHM

Und du, Marketendrin lump'ge,
Händlerin betrunke!
Wohin bist mit deinen Strahlen,
Teufel, du versunken?
Sitzt du in Versailles bei jenem
Schurken in der Kammer?
Oder hilfst du einem ändern
Aus dem Katzenjammer?
Komm doch auch zu mir ein bißchen,
Mir die Zeit vertreiben,
Wollen herzlich uns umarmen
Gute Freunde bleiben,
Wollen Herzen uns und küssen
Und was Rechts anfangen,
Meine angemalte Schöne!
Denn ich sehne lange,
Und vergebens mich nach dir schon;
Bist lang ausgeblieben,
Hast mit Königen besoffen
Dich herumgetrieben,
Hast dann bei Sewastopol mit
Nikolaus gebummelt —
Ja, mein Schätzchen, ich weiß alles,
Werd' nicht leicht beschummelt!
Zeig dich jetzt auch mir ein wenig,
Laß mich bei dir liegen,
Daß ich still mich in die Kühle
Deines Flügels schmiege.

СОН

На панщині пшеницю жала,
Втомилася; не спочивать
Пішла в снопи, пошкандибала
Івана сина годувать.
Воно сповитеє кричало
У холодочку за снопом.
Розповіла, нагодувала,
Попестила; і ніби сном,
Над сином сидя, задрімала.
І сниться їй той син Іван
І уродливий, і багатий,
Не одинокий, а жонатий
На вольній, бачиться, бо й сам
Уже не панський, а на волі;
Та на своїм веселім полі
Свою таки пшеницю жнуть.
А діточки обід несуть.
І усміхнулася небога,
Проснулася — нема нічого...
На сина глянула, взяла
Його тихенько сповила
Та, щоб дожать до ланового,
Ще копу дожинать пішла.

EIN TRAUM

Sie mähte Weizen für den Herrn,
War müde; doch nicht auszuruhn
Ging zu den Garben sie — zu nähren
Den Sohn Iwan; was sollt' sie tun?
Der lag und schrie in seinen Windeln
Im Schatten bei den Garben dort.
Sie legt ihn trocken, gibt dem Kinde
Die Brust und herzt es, und sofort
Fällt, wie sie sitzt, der Schlaf gelinde
Auf sie herab. Von ihrem Sohn,
Von Iwan träumt sie. Reich und fröhlich
Ist er, verlobt und bald verehlicht
Mit einer Freien! Selber schon
Ist er kein Knecht ja mehr. Als Freie
Mahn sie auf eignem Feld zu zweien
Den Weizen fröhlich; sie umringt
Die Kinderschar, die Essen bringt.
Da lächelte die Arme leise
Und wachte auf — nichts rings im Kreise!
Auf Iwan blickte sie verstohlen,
Nahm ihn, tat nach den Windeln sehn
Und ging dann, wie's der Vogt befohlen,
Das Weizenstück zu Ende mahn.

Я не нездужаю, нівроку,
А щось такеє бачить око,
І серце жде чогось. Болить,
Болить, і плаче, і не спить,
Мов негодована дитина.
Лихої, тяжкої години,
Мабуть, ти ждеш? Добра не жди.
Не жди сподіваної волі —
Вона заснула: цар Микола
Її приспав. А щоб збудить
Хиренну волю, треба миром,
Громадою обух сталить.
Та добре вигострить сокиру,
Та й заходиться вже будить.
А то проспить собі небога
До суду Божого страшного!
А панство буде колихать,
Храми, палати муровать,
Любить царя свого п'яного,
Та візантійство прославлять,
Та й більше, бачиться, нічого.

Ich bin ja, Gott sei Dank, noch munter,
Das Auge sieht noch was mitunter,
Das Herz erwartet was. Es schmerzt,
Es wacht und weint, das arme Herz,
Ein hungrig Kind, Willst du der harten,
Der bösen schweren Jahre warten
Vielleicht? Auf Gutes warte nicht!
Mit unsrer Freiheit ist es aus —
Sie schläft, seit sie Zar Nikolaus
Einschläferete. Ihr weckt sie nicht,
Die magre Freiheit, bis zusammen,
Vereint, ihr nicht die Beile schleift,
Die Äxte stählt in Feuerflammen —
Ans Wecken geht, wenn alles reift.
Denn so schläft weiter sie, die Arme,
Zum Jüngsten Tag, daß Gott erbarme!
Die Herrschaft wird in Schlaf sie wiegen,
Zu Tempeln, Schlössern Steine fügen,
Liebend den Säufer-Zorn umstehn,
Der Byzantinergeist wird siegen —
Und weiter wird wohl nichts geschehn.

ІСАІЯ. ГЛАВА 35

(Подражаніє)

Радуйся, ниво неполита!
Радуйся, земле, не повитая
Квітчастим злаком! Розпустись,
Рожевим криноом процвіти!
І процвітеш, позеленієш,
Мов Іорданові святис
Луги зелені, береги!
І честь Кармілова і слава
Ліванова; а не лукава.
Тебе укріє дорогим,
Золототканим, хитрошитим.
Добром та волею підбитим.
Святим омофором своїм.
І люде темнії, незрячі,
Дива Господнії побачать.

І спочинуть невольничі
Утомлені руки,
І коліна одпочинуть,
Кайданами куті!
Радуйтеся, вбогодухі.
Не лякайтесь дива. —
Се Бог судить, визволяє
Долготерпеливих
Вас, убогих. І воздає
Злодіям за злая!

Тойді, як, Господи, святая
На землю правда прилетить
Хоч на годиночку спочить.
Незрячі прозрять, а кривіє,
Мов сарна з гаю, помайнують.
Нічим отверзуться уста;
Прорветься слово, як вода.
І дебрь-пустиня неполита,

NACH JESAJA, KAP. 35

Freu dich, Acker, lang getränket nicht!
Freu dich, Erde, lang beschenket nicht
Mit frischen Blumen! Tu dich auf,
Mit Rosenblüten blühe auf!
Du blühst und grünst wie Jordans Auen,
Die heil'gen, lieblich anzuschauen,
Mit Wiesen grün am Flusseslauf!
Und Karmels Ruhm, Libanons Freude,
Die ewig treue, wird dich kleiden
In Feierkleider, fein gewirkt,
Geschickt bestickt mit goldnem Flitter,
Mit Gut und Freiheit reich gefüttert,
Mit heil'gem Skapulier umzirkt.
Die Menschen, blind und unbesonnen,
Sehn staunend Paradieseswonnen.

Und es ruhn die müden Hände,
Die Ketten getragen,
Und die wanken Knie ruhen,
Einst in Fesseln geschlagen!
Seid getrost, verzagte Herzen,
Fürchtet nicht das Wunder —
Gott ist Richter. Er befreit euch,
Kommt, die Vielgeschundnen,
Leidgewöhnten zu erlösen,
Rächt euch an den Bösen!

Wenn dann, o Herr, aus deinem Wesen
Die Wahrheit auf die Erde eilt
Und nur ein Stündchen dorten weilt —
Dann werden sehend auch die Blinden,
Die Lahmen springen gleich den Hinden
Zum Wald heraus, wer stumm war, spricht,
Wie Quellen schießt das Wort ans Licht,
Der Wüstensand wird naß und nasser

Зцілющою водою вмита,
Прокинеться; і потечуть
Веселі ріки, а озера
Кругом гаями поростуть,
Веселим птаством оживуть.

Оживуть степи, озера,
І не верстовії,
А вольнії, широкії,
Скрізь шляхи святії
Простеляться; і не найдуть
Шляхів тих владики,
А раби тими шляхами
Без гвалту і крику
Позіходяться докупі,
Раді та веселі.
І пустиню опанують
Веселії села.

N. N.

Така, як ти, колись лілея
На Іордані процвіла.
І воплотила, пронесла
Святеє слово над землею.
Якби то й ти, дністровий цвіте...
Ні, ні! Крий Боже! Розіпнуть.
В Сибір в кайданах поведуть.
І ти, мій цвіте неукритий...
Не вимовлю...

Веселий рай
Пошли їй, Господи, подай!
Подай їй долю на сім світі
І більш нічого не давай.
Та не бери її весною
В свій рай небесний, не бери.
А дай твоєю красою
Надивуватись на землі.

Und wacht, getränkt mit Lebenswasser,
Vom Schläfe auf. Und plötzlich fließt
Der Fluß, es füllen sich die Seen,
An ihren Ufern grünt und sprießt
Der Wald, ein Vogelparadies.

Leben füllt die Steppen, Seen,
Und nicht mehr Chausseen. —
Freie Stege, breite Wege
Durch die Lande gehen,
Durch die heil'gen. Doch sie findet
Von der Herrscherbande
Keiner! Nur die Sklaven werden
Frei auf ihnen wandeln
Ohne Lärmen, ohne Schreien,
Frohgemut und selig!
In der Wüste wachsen wieder
Dörfer frei und fröhlich!

N. N.

Am Jordan blühte einst, vor Zeiten,
So eine Lilie wie du
Und wurde Mensch, um Gottes Ruhm
Auf dieser Erde zu verbreiten.
Vielleicht wirst du auch, Dnestr-Blume...
Nein! Nein! Man kreuzigt dich, bei Gott,
Man schleppt dich nach Sibirien fort,
Du Schutzlose, du meine Blume —
Ich denk's nicht aus...

O Herr, gib ihr
Ein Paradies voll Freude hier!
Gib ihr nur Glück zu deinem Ruhme
Auf dieser Erde, weiter nicht;
Und laß sie, bitte, nicht im Malen
Ins Himmelparadies eingehn.
Daß wir uns auf der Erde freuen,
An deiner Schönheit satt uns sehn!

СЕСТРИ

Минаючи убогі села,
Понадніпрянські невеселі,
Я думав, де ж я прихилюсь?
І де подінуся на світі?
І сниться сон мені: дивлюсь,
В садочку, квітами повита,
На пригорі собі стоїть,
Неначе дівчина, хатина.
Дніпро геть-геть собі розкинувсь!
Сіє батько та горить!
Дивлюсь, у темному садочку,
Під вишнею у холодочку,
Моя єдина сестра!
Многострадалиця святая!
Неначе в раї спочиває
Та з-за широкого Дніпра
Мене, небога, виглядає.
І їй здається, виринає
З-за хвилі човен, доплива...
І в хвилі човен порина.
— Мій братику! Моя ти доле! —
І ми прокинулися. Ти...
На панщині, а я в неволі!..
Отак нам довелося йти
Ще змалечку колючу ниву!
Молися, сестро! Будем живі,
То Бог допоможе перейти.

AN MEINE SCHWESTER

Den Dnepr entlang zog meinen Weg ich
Durch arme Dörfer, grau und kläglich.
Ich dachte: Wo winkt mir ein Licht,
Wo wird ein Obdach meiner warten?
Und mir erschien ein Traumgesicht:
Im Blumenschmucke steht im Garten,
Gleich einem Mädchen, auf dem Hang
Ein Hüttchen da, von Licht umflossen.
Breit hat der Dnepr sich ergossen!
Der Alte strahlt wie Feuerbrand!
Und sieh: da steht im kühlen Schatten
Des Kirschbaums, auf der Wiesenmatte,
Mein einz'ges liebes Schwesterlein!
Du Dulderin, gebenedeite!
In dieser Paradiesesweite
Sucht mich, den Armen, sie allein;
Den Dnepr entlang, den stolzen, breiten,
Läßt forschend sie die Blicke gleiten.
Ihr ist: ein Boot taucht aus der Flut...
Doch bald verschlingt's der Wogen Wut. —
"O Bruder mein! O Los voll Trauer!"
Und wir erwachen, welcher Wahn:
Du... in der Fron, ich hinter Mauern!..
Es waren schon von Kindheit an
Uns Stoppeln nur als Weg gegeben.
Bet, Schwester, bleiben wir am Leben,
Hilft Gott vollenden uns die Bahn.

* * *

Дівча любе, чорнобриве
Несло з льоху пиво.
А я глянув, подивився —
Та аж похилився...
Кому воно пиво носить?
Чому босе ходить?..
Боже сильний! Твоя сила
Та тобі ж і шкодить.

* * *

Світе ясний! Світе тихий!
Світе вольний, несповитий!
За що ж тебе, світе-брате,
В своїй добрій, теплій хаті
Оковано, омурано
(Премудрого одурено).
Багрянницями закрито
І розп'ятієм добито?

Не добито! Стрепенися!
Та над нами просвітіся,
Просвітіся!.. Будем, брате,
З багрянниць онучі драти,
Люльки з кадил закуряті,
Явленними піч топити,
А кропилом будем, брате,
Нову хату вимітати!

* * *

Ein Mädchen, schön, mit schwarzen Brauen,
Bringt aus dem Keller Bier. Ich schaue
Und blicke wieder hin. Mir wird
Ganz wunderlich, verwirrt.
Wem bringt sie wohl das Bier herauf?
Was geht sie barfuß doch?..
Mein Gott! Daß du so schön und stark,
Bringt dich ins Unglück noch.

* * *

Welt, du helle! Welt, du stille!
Welt, du freie, bar der Hülle!
Warum bist in deinem Hause,
Bruder Welt, der warmen Klause,
 In Fesseln du, in Mauern
 (Um tugendblöd zu sauern),
Zugehängt mit Purpurkragen,
Mit dem Kruzifix erschlagen?

Nicht erschlagen! Auf, Gebeugte!
Rege dich, wach auf und leuchte!
Woll'n die Weihrauchfässer brauchen,
Dran die Pfeifen anzurauchen,
Purpur—Lappen draus zu reißen,
Heiligenbilder, um zu heizen.
Auch der Wei'hquast kommt zu Ehren:
Wird die neue Hütte kehren!

ЛИКЕРІ

На пам'ять 5 августа 1860 г.

Моя ти любо! мій ти друже!
Не ймуть нам віри без хреста,
Не ймуть нам віри без попа.
Раби, невольники недужі!
Заснули, мов свиня в калюжі,
В своїй неволі! Мій ти друже,
Моя ти любо! Не хрестись,
І не кленись, і не молись
Нікому в світі! Збрешуть люде,
І візантійський Саваоф
Одурить! Не одурить Бог,
Карать і миловать не буде:
Ми не раби його — ми люде!
Моя ти любо! усміхнись
І вольную святую душу
І руку вольную, мій друже,
Подай мені. То перейти
І він pomoже нам калюжу,
Поможе й лихо донести
І поховать лихе дебеле
В хатині тихій і веселій.

AN LIKERIJA

Zum Gedenken an den 5. August 1860

Du Liebe, Reine, du mein Freund!
Sie trauen uns nicht ohne Kreuz,
Sie trauen uns nicht ohne Pfaffen,
Die unfreien, kraftlosen Sklaven!
Sie schlafen, wie im Dreck die Schweine,
In ihrer Unfreiheit. Du, Reine,
Mein Lieb, mein Freund! Bekreuz dich nicht,
Und schwöre nicht, und bete nicht
Zu niemand! Lügner sind die Menschen,
Der byzantinische Zebaoth
Lügt auch. Wer nicht betrügt, ist Gott —
Verzeihen wird er nicht, nicht strafen;
Menschen sind wir—nicht seine Sklaven!
Du, meine Liebe! Lächle doch.
Denn deine Seele, deine freie
Und heilige, sollst du mir reichen
Und deine freie Hand. Er hilft
Uns dann, durch den Morast zu schreiten,
Das Böse zu bestehn. Er hilft.
Heiter und still des Unglücks Gaben
In unsrer Hütte zu begraben.

* * *

І Архімед, і Галілей
Вина й не бачили. Єлей
Потік у черево чернече!
А ви, святиє предотечі,
По всьому світу розійшлись
І крихту хліба понесли
Царям убогим. Буде бите
Царями сіянеє жито!
А люде виростуть. Умруть
Ще незачатиє царята...
І на оновленій землі
Врага не буде, супостата,
А буде син, і буде мати,
І будуть люде на землі.

* * *

І день іде, і ніч іде.
І голову схопивши в руки,
Дивуєшся, чому не йде
Апостол правди і науки!

* * *

Auch Archimed und Galilei
Haben ja keinen Wein gesehen.
Salböl floß in der Mönche Bauch!
Und sie, die heil'gen Vordern, auch
Sind durch die ganze Welt gefahren
Und brachten den armsel'gen Zaren
Ein Krümchen Brot, Aber zertreten
Wird einst das Korn, das Zaren säten!
Und Menschen wachsen. Ungezeugt
Verkommt das ganze Zarenzeug...
Dann wird auf der erneuten Erde
Kein Feind mehr hausen, uns zum Hohn,
Dann gibt es Mutter, gibt es Sohn,
Dann gibt es Menschen auf der Erde.

* * *

Der Tag geht um, die Nacht geht um.
Du langst ins Dunkel wie ein Blinder
Und fragst, weshalb noch immer stumm
Der Wahrheit und des Lichts Verkünder!

ФРИДРИХ ШЛЛЕР

FRIEDRICH SCHILLER

ВЕЛИЧ СВІТУ

Вдаль, крізь безмір світів, тих, що творящий
дух

Вивів з безодні вод, лину, як вітру дмух,

Перелину

Й там аж якоря кину,

Там скажу кораблеві “Стань!”,

Де творіння проходить грань.

Бачу я – молоді зорі й сонця встають

В тверді вічній верстать тисячолітню путь,

Грають хвилі

До принадної цілі;

Десь далеко вловляє зір

Інший простір – без сонць, без зір,

Далі й далі в світи до небуття лечу,

Мужньо й сміло вперед променем світла мчу,

Крізь тумани

Часом небо прогляне,

Змінні блиски сузір, систем

Мерехтять золотим дощем.

Тут назустріч мені човен з плавцем хисткий:

“Ти куди це летиш? Стій, подорожній, стій!”

“Світу краю

Я в просторі шукаю!

Там скажу кораблеві “Стань!”,

Де творіння проходить грань”

“Стій, даремно пливеш – спереду скрізь

безкрай!”

“Стій, даремно пливеш – ззаду безмежжя,

знай!”

Думко сміла,

Опусти орлі крила!

Ти, фантазіє, без надій

Кинь тут якір зухвалий свій!

DIE GRÖSSE DER WELT

Die der schaffende Geist einst aus dem Chaos schlug,
Durch die schwebende Welt flieg ich des Windes Flug,
 Bis am Strande
 Ihrer Wogen ich lande.
Anker werf, wo kein Hauch mehr weht,
Und der Markstein der Schöpfung steht.

Sterne sah ich bereits jugendlich auferstehn,
Tausendjährigen Gangs durchs Firmament zu gehn.
 Sah sie spielen
 Nach den lockenden Zielen.
Irrrend suchte mein Blick umher,
Sah die Räume schon – sternenleer.

Anzufeuren den Flug weiter zum Reich des Nichts,
Steur ich mutiger fort, nehme den Flug des Lichts,
 Neblicht trüber
 Himmel an mir vorüber,
Weltsysteme, Fluten im Bach
Strudeln dem Sonnenwanderer nach.

Sieh, den einsamen Pfad wandelt ein Pilger mir
Rasch entgegen – „Halt anl Waller, was suchst du hier?“
 “Zum Gestade
 Seiner Welt meine Pfade!
Segle hin, wo kein Hauch mehr weht,
Und der Markstein der Schöpfung steht!”

“Steh! du segelst umsonst – vor dir Unendlichkeit!”
“Steh! du segelst umsonst – Pilger, auch hinter mir!”
 Senke nieder,
 Adlergedank, dein Gefieder,
Kühne Seglerin, Phantasie,
Wirf ein mutloses Anker hie.

ДРУЖБА

Бог створив природу як єдине,
Хоч її на тисячні частини
 Роздрібнив учений-копотун,
Друже мій, пізнай закон верховний:
Цілий світ, тілесний і духовний,
 Рухає один двигун.

В лабиринті всесвіту безмірнім
Сфери водить він шляхом ефірним,
 Кожній давши вічний триб;
Диригент пангармонійних рухів
Душі порива до сонця духів,
 Як річки у моря глиб.

Чи не тая ж сила, Рафаелю,
Улила полум'яного хмелю
 В наші вічно здружені серця?
Я з тобою поруч – знаменито! –
Лину, ростучи, до сонця світу,
 Радісний і світлий без кінця.

О блаженство! Ідеал Платонів!
Я тебе обрав з-поміж мільйонів,
 Ти один з-поміж мільйонів – мій!
Хай весь світ струснеться і потьміє
У страшній космічній веремії, –
 Наша дружба не загине в ній!

Погляд твій палким огнем жаріє;
Всі мої жадання, думи, мрії,
 Всю свою істоту бачу в нім;
І земля всміхається любіше,
Й небеса ясніють голубіше
 В ріднім образі твоїм.

DIE FREUNDSCHAFT

Freund! genügsam ist der Wesenlenker –
Schämen sich kleinmeisterliche Denker,
Die so ängstlich nach Gesetzen spähn –
Geisterreich und Körperweltgewühle
Wälzet *eines* Rades Schwung zum Ziele,
Hier sah es mein Newton gehn.

Sphären lehrt es, Sklaven *eines* Zaumes,
Um das Herz des großen Weltenraumes
Labyrinthbahnen ziehn –
Geister in umarmenden Systemen
Nach der *großen Geister*sonne strömen,
Wie zum Meere Bäche fliehn.

War's nicht dies allmächtige Getriebe,
Das zum ew'gen Jubelbund der Liebe
Unsre Herzen aneinander zwang?
Raphael, an *deinem* Arm – o Wonne!
Wag auch ich zur großen Geister

Freudigmutig den Vollendungsgang.

Glücklich! glücklich! Dich hab ich gefunden,
Hab aus Millionen *dich* umwunden,
Und aus Millionen *mein* bist *du* –
Laß das Chaos diese Welt umrütteln,
Durcheinander die Atomen schütteln;
Ewig fliehn sich *unsre* Herzen zu.

Muß ich nicht aus *deinen* Flammenaugen
Meiner Wollust Widerstrahlen saugen?
Nur in *dir* bestaun ich mich –
Schöner malt sich mir die schöne Erde,
Heller spiegelt in des Freunds Gebärde,
Reizender der Himmel sich.

Скорб велика, несказанна туга
Вилється слізьми на лоно друга,
І спаде з душі тягар,
А бува, що й радощі болючі
В братнє серце просяться жагуче,
Щоб згасити в ньому свій пожар.

Був би я один серед пустелі,
Я б духотворив недвижні скелі,
Пестив би камінні їх тіла,
Прагнув би любові невтоленно,
І стогнав би, і радів шалено,
Щоб безодня відгук принесла.

Нас ненависть робить мертвяками,
А любов – пресвітлими богами...
Хто жада відрадісних оков,
Тих веде до сфер все вищих, кращих
Понад сонми духів нетворящих
Ця божественна любов.

До ясної цілі путь далека –
Від монгола до провидця-грека,
Тільки серафим поперед нас;
Линемо братерськи зграйним хором
Злитися із вічносяйним морем,
Де зникають просторінь і час.

Був Господь без друга, тож не всує
Він створив усяку твар живу,
Власного блаженства відбиття!
Рівні не знайшлося первовзору,
Та йому із чаші животвору
Безконечне піниться буття.

Schwermut wirft die bange Tränenlasten,
Süßer von des Leidens Sturm zu rasten,
In der Liebe Busen ab; –
Sucht nicht selbst das folternde Entzücken
In des Freunds beredten Strahlenblicken
Ungeduldig ein wollüst'ges Grab? –

Stünd im All der Schöpfung ich alleine,
Seelen träumt ich in die Felsensteine,
Und umarmend küßt ich sie –
Meine Klagen stöhnt ich in die Lüfte,
Freute mich, antworteten die Klüfte,
Tor genug! der süßen Sympathie.

Tote Gruppen sind wir – wenn wir hassen,
Götter – wenn wir liebend uns umfassen!
Lechzen nach dem süßen Fesselzwang –
Aufwärts durch die tausendfache Stufen
Zahlenloser Geister, die nicht schufen,
Waltet göttlich dieser Drang.

Arm in Arme, höher stets und höher,
Vom Mogolen bis zum griech'schen Scher,
Der sich an den letzten Seraph reiht,
Wallen wir, cinmüt'gen Ringeltanzes,
Bis sich dort im Meer des ew'gen Glanzes
Sterbend untertauchen Maß und Zeit –

Freundlos war der große Weltenmeister,
Fühlte *Mangel* - darum schuf er Geister,
Sel'ge Spiegel *seiner* Seligkeit! –
Fand das höchste Wesen schon kein gleiches.
Aus dem Kelch des ganzen Seelenreiches
Schäumt *ihm* - die Unendlichkeit.

ДО РАДОСТІ

Радість, гарна іскро Божа!
Несказанно любо нам
Увійти, царице гожа,
В твій пресвітлий дивний храм.
Все, що строго ділить мода,
В'яжеш ти одним вузлом,
Розцвітає братня згода
Під благим твоїм крилом.
Обніміться, мільйони,
Поцілуйтесь, мов брати!
Вічний Отче доброти,
Дай нам ласки й охорони!

Кого доля ошастила
Тим, що другові він друг,
Кого любить лада мила, –
Йдіть до нас в веселий круг.
Йдіть усі, хто зве своєю
В світі душу хоч одну!
Хто ж весь вік черствів душею –
Йди у іншу сторону.
Хто живе в земній юдолі,
Всяк симпатії скорись!
Нас веде вона у вись,
Де Всесильний на престолі.

Радість п'ють усі істоти
З груді матері землі,
Ті солодкії щедроти
Мають всі – і добрі, й злі.
Радість нас вином сп'яняє
І цілунком огневим;
І черв'як утіху знає;
І небесний херувим.

AN DIE FREUDE

Freude, schöner Götterfunken,
Tochter aus Elysium,
Wir betreten feuertrunken,
Himmlische, dein Heiligtum.
Deine Zauber binden wieder,
Was die Mode streng geteilt,
Alle Menschen werden Brüder,
Wo dein sanfter Flügel weilt.
 Seid umschlungen, Millionen!
 Diesen Kuß der ganzen Welt!
 Brüder – überm Sternenzelt
 Muß ein lieber Vater wohnen.

Wem der große Wurf gelungen,
Eines Freundes Freund zu sein,
Wer ein holdes Weib errungen,
Mische seinen Jubel ein!
Ja – wer auch nur *eine* Seele
Sein nennt auf dem Erdenrund!
Und wer's nie gekonnt, der stehle
Weinend sich aus diesem Bund.
 Was den großen Ring bewohnt,
 Huldige der Sympathie!
 Zu den Sternen leitet sie,
 Wo der Unbekannte thronet.

Freude trinken alle Wesen
An den Brüsten der Natur,
Alle Guten, alle Bösen
Folgen ihrer Rosenspur.
Küsse gab sie uns und Reben,
Einen Freund, geprüft im Tod,
Wollust ward dem Wurm gegeben,
Und der Cherub steht vor Gott.

Поклонітесь, мільйони,
Перед мудрістю Творця!
Сповніть милістю серця
І чиніть Його закони.

Радість – всесвіту пружина,
Радість – творчості душа,
Дивна космосу машина
Нею живиться й руша.
Радість квіти розвиває
І розгін дає сонцям,
Їх в простори пориває,
Невідомі мудрецам,
Як у безмірі світила
Хором райдужним пливуть,
Браття, йдіть у славу путь,
Що вам радість освятила.

Вчених з істини свічада
Радість усміхом віта,
До чеснот провадить радо,
Хоч тропа до них крута;
На ясній вершині віри
Піднімає хоругов,
В день воскресний на псалтирі
Славить тих, хто смерть зборов.
Будьте мужні, мільйони!
Вірте, страдні, в кращий світ!
Тих, що справдять заповіт,
Прийме Бог у вічне лоно.

Божество не наградиме, –
От би нам зрівнявся з ним!
Хай радіють із радими
Горе й злидні в крузі цім!
Не відомста, не погрози –
Всепощення ворогам!
Хай не ллють у скрусі сльози,
Не гризуться каяттям.

Ihr stürzt nieder, Millionen?
Ahnest du den Schöpfer, Welt?
Such ihn überm Sternenzelt!
Über Sternen muß er wohnen.

Freude heißt die starke Feder
In der ewigen Natur.
Freude, Freude treibt die Räder
In der großen Weltenuhr.
Blumen lockt sie aus den Keimen,
Sonnenschein aus dem Firmament,
Sphären rollt sie in den Räumen,
Die des Sehers Rohr nicht kennt.
Froh wie seine Sonnen fliegen
Durch des Himmels prächt'gen Plan,
Wandelt, Brüder, eure Bahn,
Freudig wie ein Held zum Siegen.

Aus der Wahrheit Feuerspiegel
Lächelt sie den Forscher an.
Zu der Tugend steilem Hügel
Leitet sie des Dulders Bahn.
Auf des Glaubens Sonnenberge
Sicht man ihre Fahnen wehn,
Durch den Riß gesprengter Särge
Sie im Chor der Engel stehn.
Duldet mutig, Millionen!
Duldet für die beßre Welt!
Droben überm Sternenzelt
Wird ein großer Gott belohnen.

Göttern kann man nicht vergelten,
Schön ist's, ihnen gleich zu sein.
Gram und Armut soll sich melden,
Mit den Frohen sich erfreun.
Grol! und Rache sei vergessen,
Unserm Todfeind sei verzichn,
Keine Träne soll ihn pressen,
Keine Reue nage ihn.

Знищим книги борговії!
Помирімося усі!
Браття! Бог на небесі
Не забуде благодії.

Радість в келихах шумує,
Плин іскристий виграє,
Канібалів лють гамує,
Кволим духу додає.
В день весілля а чи тризни,
Коли ходить круговий,
Хай до неба піна бризне,
Дух прославимо благий!
Все хвалу йому співає –
Хай гримить псалом гучний!
Дух прославимо благий,
Що над зорями витає!

Будь твердим в лиху годину,
Поміч скривдженім давай,
Всюди правду знай єдину,
Зроду клятви не ламай,
Не знижайсь перед потужним,
Коли треба – важ життям!
Шана й слава чесним, мужнім,
Згуба підлим брехунам!
Станьмо дружною сім'єю,
Жити правдою й добром
Присягнімо цим вином
Перед Вишнім Судією!

Unser Schuldbuch sei vernichtet!
Ausgesöhnt die ganze Welt!
Brüder – überm Sternenzelt
Richtet Gott, wie wir gerichtet.

Freude sprudelt in Pokalen,
In der Traube goldem Blut
Trinken Sanftmut Kannibalen,
Die Verzweiflung Heldenmut,
Brüder, fliegt von euren Sitzen,
Wenn der volle Römer kreist,
Laßt den Schaum zum Himmel spritzen:
Dieses Glas dem guten Geist!
 Den der Sterne Wirbel loben,
 Den des Seraphs Hymne preist,
Dieses Glas dem guten Geist
Überm Sternenzelt dort oben!

Festen Mut in schweren Leiden,
Hilfe, wo die Unschuld weint,
Ewigkeit geschwornen Eiden,
Wahrheit gegen Freund und Feind,
Männerstolz vor Königsthronen –
Brüder, gält es Gut und Blut:
Dem Verdienste seine Kronen,
Untergang der Lügenbrut!
 Schließt den heil'gen Zirkel dichter,
 Schwört bei diesem goldnen Wein,
 Dem Gelübde treu zu sein,
 Schwört es bei dem Sternenrichter!

БОГИ ЕЛЛАДИ

Інший світ за вашого правління
Був, Еллади світлої боги!
Ви вели блаженні покоління
На казкові щастя береги.
Люди ще були тоді, як діти, –
Радісні, безхитрісні, прості,
У вселенським храмі Афродіти
Всі вклонялись красоті.

Прозірні поезії одіння
Повивали чарами життя,
Все проймало сил живих бродіння,
Все владало даром відчуття.
Благородне любляче начало
Позначало кожен рух єства;
Око втаємничене вбачало
Скрізь присутність божества.

Де тепер, як вірить астроному,
Мертва куля крутиться в імлі,
Там колись у повозі сяйному
Геліос являвсь синам землі.
В горах ореади домовали,
Дерева були житлом дріад,
Ріки сріблопінні шумували
З урн одрадісних наяд.

В камені жила дочка Тантала,
Крилась Дафна в лаврових вінках,
Філомела в гаї щебетала,
Німфи лебеділи в комишах;
По дитині плачучи, Церера
Слізьми доповняла плин струмка,
А з горбка зажурена Цітера
Марно кликала любка.

DIE GÖTTER GRIECHENLANDS

Da ihr noch die schöne Welt regiertet,
An der Freude leichtem Gängelband
Glücklichere Menschenalter führtet,
Schöne Wesen aus dem Fabelland!
Ach! da euer Wonnedienst noch glänzte,
Wie ganz anders, anders war es da!
Da man deine Tempel noch bekränzte,
Venus Amathusia!

Da der Dichtkunst malerische Hülle
Sich noch lieblich um die Wahrheit wand!
Durch die Schöpfung floß da Lebensfülle,
Und was nie empfinden wird, empfand.
An der Liebe Busen sie zu drücken,
Gab man höhern Adel der Natur,
Alles wies den eingeweihten Blicken,
Alles eines Gottes Spur.

Wo jetzt nur, wie unsre Weisen sagen,
Seelenlos ein Feuerball sich dreht,
Lenkte damals seinen goldnen Wagen
Helios in stiller Majestät.
Diese Höhen füllten Oreaden,
Eine Dryas starb mit jenem Baum,
Aus den Urnen lieblicher Najaden
Sprang der Ströme Silberschaum.

Jener Lorbeer wand sich einst um Hülfe,
Tantals Tochter schweigt in dicsem Stein,
Syrinx' Klage tönt aus jenem Schilfe,
Philomelens Schmerz in diesem Hain.
Jener Bach empfing Demeters Zähre,
Die sie um Persephonen geweint,
Und von diesem Hügel rief Cythere,
Ach vergebens! ihrem schönen Freund.

До Девкаліонового роду
Сходив з неба красень Аполлон,
Доньок Пірри вподобавши вроду,
Він займав їх в любосний полон.
Між людьми, героями й богами
Не здіймавсь непереборний мур, –
Смертних із героями й богами
Родичав меткий Амур.

Любо-мило вам було служити –
Ні вериг, ні зречень, ні страждань;
Весело й щасливо серцем жити –
То була богам найкраща дань;
Лиш краса була тоді священна,
Не цурався й Бог ніяких втіх,
Де цнотливі Грація й Камена
Упокорювали всіх.

Як двірці, сміялись ваші храми,
На змаганнях сили й моготи
Колісниці вперегін з вітрами
Вам на честь гриміли до мети.
Ворухливі хороводні сплети
Обвивали гронами олтар,
І несли увінчані атлети
Вам вінки свої у дар.

З тирсами, під вигуки “Евое!”
Барсами там їздив Діоніс,
В келихах вологи огневої
Земнородним радощі він ніс.
З ним сатири, фавни і менади
Танцями вславляли яр хмільну,
Сам він зором додавав принади
Іскрометному вину.

Zu Deukalions Geschlechte stiegen
Damals noch die Himmlischen herab;
Pyrrhas schöne Tochter zu besiegen,
Nahm Hyperion den Hirtenstab.
Zwischen Menschen, Göttern und Heroen
Knüpfte Amor einen schönen Bund,
Sterbliche mit Göttern und Heroen
Huldigten in Amathunt.

Finstreer Ernst und trauriges Entsagen
War aus eurem heitern Dienst verbannt,
Glücklich sollten alle Herzen schlagen,
Denn euch war der Glückliche verwandt.
Damals war nichts heilig als das Schöne,
Keiner Freude schämte sich der Gott,
Wo die keusch errötende Kamöne,
Wo die Grazie gebot.

Eure Tempel lachten gleich Palästen,
Euch verherrlichte das Heldenspiel
An des Isthmus kronenreichen Festen,
Und die Wagen donnerten zum Ziel.
Schön geschlungne seelenvolle Tänze
Kreisten um den prangenden Altar,
Eure Schläfe schmückten Siegeskränze,
Kronen euer duftend Haar.

Das Euvae muntre Thyrsusschwinger
Und der Panther prächtiges Gespann
Meldeten den großen Freudebringer,
Faun und Satyr taumeln ihm voran,
Um ihn springen rasende Mänaden,
Ihre Tänze loben seinen Wein,
Und des Wirtes braune Wangen laden
Lustig zu dem Becher ein.

В смертний час ніхто не знав жахання,
Бо кістяк за горло не стискав;
Зцілувавши з уст життя дихання,
Геній тихо світич опускав.
В Тартарі людину судією
При вазі настановляв Аїд,
І фракієць піснею своєю
Міг розчулить евменід.

Там, було, на Єлісейським лоні
Кожна тінь свій лас знаходить знов —
Вершника баскі чекають коні,
Вірну жінку – мужова любов;
Лін пісні заводить давнім ладом,
Алкестиду пригорта Адмет,
Знов Орест зіходиться з Піладом,
Стріли знайде Філоктет.

Хто вершив велике, хто горів ним,
Хто ішов трудним шляхом чеснот, –
Там не раз вважався богорівним,
Осягав найвищих нагород.
Там безсмертні голови схиляли
Перед тим, хто мертвих викликав,
І з Олімпу близнюки сіяли,
Щоб не згинув мореплав.

Де ж ти дівся, світе мій прекрасний,
Любої природи цвіт і плід?
Тільки в пісні відблиск твій незгасний,
Тільки в казці твій чудовий слід.
Порожньо в сумних твоїх оселях –
Ні богів не видно, ні богинь.
Від картини буйнощів веселих
Залишилась тільки тінь.

Damals trat kein gräßliches Gerippe
Vor das Bett des Sterbenden. Ein Kuß
Nahm das letzte Leben von der Lippe,
Seine Fackel senkt' ein Genius.
Selbst des Orkus strenge Richterwaage
Hielt der Enkel einer Sterblichen,
Und des Thrakers seelenvolle Klage
Rührte die Erinnyen.

Seine Freuden traf der frohe Schatten
In Elysiens Hainen wieder an,
Treue Liebe fand den treuen Gatten
Und der Wagenlenker seine Bahn;
Linus Spiel tönt die gewohnten Lieder,
In Acestens Arme sinkt Admet,
Seinen Freund erkennt Orestes wieder,
Seine Pfeile Philoktet.

Höhere Preise stärkten da den Ringer
Auf der Tugend arbeitsvoller Bahn,
Großer Taten herrliche Vollbringer
Klimmten zu den Seligen hinan.
Vor dem Wiederforderer der Toten
Neigte sich der Götter stille Schar,
Durch die Fluten leuchtet dem Piloten
Vom Olymp das Zwillingsspaar.

Schöne Welt, wo bist du? Kehre wieder,
Holdes Blütenalter der Natur!
Ach, nur in dem Feenland der Lieder
Lebt noch deine fabelhafte Spur.
Ausgestorben trauert das Gefilde,
Keine Gottheit zeigt sich meinem Blick,
Ach, von jenem lebenwannen Bilde
Blieb der Schatten nur zurück.

Обнесло, оббило пишні квіти,
Як борвій північний налетів,
Щоб з усіх одного збагатити,
Мусив шезнуть дивний світ богів.
Ах, між зір не бачу я Селени,
Феба теж у синяві нема.
Клич, гукай – німує гай зелений,
І ріка мовчить німа.

До свого величчя нечутлива,
Недбайлива до своїх щедрот,
Щастям животвору не щаслива,
Збіднена й спустошена стокрот,
До свого художника байдужна,
Не свідома власної снаги, –
Кориться природа, вже бездушна,
Лиш законові ваги.

Щоб як-небудь завтра відтворяться,
Нині ями риє погребні,
Машиально на старенькій прядці
Сірі пересновуючи дні...
А боги пішли в країну мрії,
Більше їх не потребує світ,
Що вже сам крутиться уміє,
Сам скеровує свій хід.

Так, пішли, узявши все високе,
Все прекрасне, чим душа жива,
Всі кольори, всі життєві соки.
Нам лишивши спомини-слова.
Десь витає плем'я боговите
На захмарній Пінду висоті;
Що безсмертне в співі має жити,
Мусить згинути в житті.

Alle jene Blüten sind gefallen
Von des Nordes schauerlichem Wehn,
Einen zu bereichern unter allen,
Mußte diese Götterwelt vergehn.
Traurig such ich an dem Sternenbogen,
Dich, Selene, find ich dort nicht mehr;
Durch die Wälder ruf ich, durch die Wogen,
Ach! sie widerhallen leer!

Unbewußt der Freuden, die sie schenket,
Nie entzückt von ihrer Herrlichkeit,
Nie gewahr des Geistes, der sie lenket,
Sel'ger nie durch meine Seligkeit,
Fühllos selbst für ihres Künstlers Ehre,
Gleich dem toten Schlag der Pendeluhr,
Dient sie knechtisch dem Gesetz der Schwere,
Die entgötterte Natur.

Morgen wieder neu sich zu entbinden,
Wühlt sie heute sich ihr eignes Grab,
Und an ewig gleicher Spindel winden
Sich von selbst die Monde auf und ab.
Müßig kehrten zu dem Dichterlande
Heim die Götter, unnütz einer Welt,
Die, entwachsen ihrem Gängelbände,
Sich durch eignes Schweben hält:

Ja, sie kehrten heim, und alles Schöne,
Alles Hohe nahmen sie mit fort,
Alle Farben, alle Lebenstöne,
Und uns blieb nur das entseelte Wort.
Aus der Zeitflut weggerissen, schweben
Sie gerettet auf des Pindus Höhn:
Was unsterblich im Gesang soll leben,
Muß im Leben untergehn.

ПОЛІКРАТІВ ПЕРСТЕНЬ

З покрівлі терема нового
Дививсь на пишність царства свого
Тиран самоський Полікрат.
“Цей край – підніжок мого трону, –
Сказав він гостю фараону, –
За всіх щасливіший я стократ”

“Щастять боги тобі ласкаві!
Скорилися твоїй державі
Царі навколишніх країн...
Один лиш духом дише мстивим;
Я не назву тебе щасливим,
Поки очей не сплющить він”

Не встиг ще гість і доказати,
Як прибігає до палати
З Мілету посланий гонець:
“Вели палити жертви, царю,
І хай чоло твоє, владарю,
Лавровий опов’є вінець!

Я – перемоги радий вісник:
Поліг в бою твій ненависник
Од списових смертельних ран...”
Відкрив гонець тут чорну чашу,
І голову криваву вражу
Узрів здивований тиран.

Гість одсахнувся мимоволі:
“Не довіряй лукавій долі,
Не проживеш ти без турбот!
Непевні, друже, в морі хвилі,
І буря в дикому свавіллі
Розбити може весь твій флот”

DER RING DES POLYKRATES

Er stand auf seines Daches Zinnen,
Er schaute mit vergnügten Sinnen
Auf das beherrschte Samos hin.
„Dies alles ist mir untertänig“,
Begann er zu Ägyptens König,
„Gestehe, daß ich glücklich bin“.

„Du hast der Götter Gunst erfahren!
Die vormals deinesgleichen waren,
Sie zwingt jetzt deines Zepters Macht.
Doch einer lebt noch, sie zu rächen,
Dich kann mein Mund nicht glücklich sprechen,
Solang des Feindes Auge wacht“.

Und eh der König noch geendet,
Da stellt sich, von Milet gesendet,
Ein Bote dem Tyrannen dar:
„Laß, Herr! des Opfers Dülte steigen,
Und mit des Lorbeers muntern Zweigen
Bekränze dir dein festlich Haar.

Getroffen sank dein Feind vom Speerc,
Mich sendet mit der frohen Müre
Dein treuer Feldherr Polydor –“
Und nimmt aus einem schwarzen Becken,
Noch blutig, zu der beiden Schrecken,
Ein wohlbekanntes Haupt hervor.

Der König tritt zurück mit Grauen:
„Doch warn ich dich, dem Glück zu trauen“,
Versetzt er mit besorgtem Blick.
„Bedenk, auf ungetreuen Wellen,
Wie leicht kann sie der Sturm zerschellen,
Schwimmt deiner Flotte zweifelnd Glück“.

Та ледве він сказав це слово,
Як залунало вже громово
Од берега по всій землі:
З добичею то бойовою
У рідну пристань батовою
Вплили щоглисті кораблі.

І знову фараон дивує:
“Фортуна ще тобі слугує,
Та ласка зміниться на гнів;
Тобі загрожують крітiani,
І скоро їхній флот пристане
До цих веселих берегів”

Та ледве річ та одзвучала,
Як докотилась од причалу
Тисячоустая луна:
“Минули злигодні суворі,
Крітiан розбила буря в морі, –
Тепер скінчилася війна!”

І знов жажнувся цар Єгипту:
“Ти маєш щастя, та коли б то
Його зумів ти зберегти!
Знай, завидющі горні сили
Нікому з смертних не судили
Сповна блаженства осягти!”

Мені також сприяла доля;
Вінчала щастям вишня воля
Мої владичнії діла...
Хотів лишити я спадок сину,
Та Бог послав йому кончину,
За борг судьба його взяла.

Und eh er noch das Wort gesprochen,
Hat ihn der Jubel unterbrochen,
Der von der Reede jauchzend schallt.
Mit fremden Schätzen reich beladen,
Kehrt zu den heimischen Gestaden
Der Schiffe mastenreicher Wald.

Der königliche Gast erstaunet:
„Dein Glück ist heute gut gelaunet,
Doch fürchte seinen Unbestand.
Der Kreter waftenkund' ge Scharen
Bedräuen dich mit Kriegsgefahren,
Schon nahe sind sie diesem Strand“.

Und eh ihm noch das Wort entfallen,
Da sieht nian's von den Schiffen wallen,
Und tausend Stimmen rufen: „Sieg!
Von Feindesnot sind wir befreiet,
Die Kreter hat der Sturm zerstreuet,
Vorbei, geendet ist der Krieg“.

Das hört der Gastfreund mit Entsetzen:
„Fürwahr, ich muß dich glücklich schätzen,
Doch“, spricht er, „zitr ich für dein Heil.
Mir grauet vor der Götter Neide,
Des Lebens ungemischte Freude
Ward keinem Irdischen zuteil.

Auch mir ist alles wohl geraten,
Bei allen meinen Herrschertaten
Begleitet mich des Himmels Huld;
Doch hatt ich einen teuren Erben,
Den nahm mir Gott, ich sah ihn sterben,
Dem Glück bezahlt ich meine Schuld.

Коли не хочеш ти напасті,
Моли безсмертних, хай до щастя
Тобі ще й горя придадуть,
Бо ті, кого боги вщедряють,
Дарами гойно обдаряють,
Недовго в радості живуть.

Як не пошлеться лихо з неба,
Тоді самому, друже, треба
Якоїсь напитать біди:
Візьми ж ти скарб свій найцінніший,
Твоєму серцю наймиліший,
І кинь у море, в вир води”

“Ось перстень, гарний напродиво, –
Тиран промовив положливо, –
Найкраще із моїх надбань;
Щоб не гнівились евменіди,
Нехай він їм на жертву піде”.
І кинув персня в море хлань.

Другого дня, уранці-рано,
Прийшов у палац до тирана
З веселим поглядом рибар:
“Глянь, царю, он яку рибину
Вловив я в добрую годину, –
Її приніс тобі я в дар”.

Взяв кухар рибу розчиняти
І раптом, подивом поймає,
Біжить в палату стрімголов:
“Щасливий, царю, ти без краю!
Тобі я перстень повертаю –
У риби в нутрощах знайшов”

Drum, willst du dich vor Leid bewahren,
So flehe zu den Unsichtbaren,
Daß sie zum Glück den Schmerz verleihn.
Noch keinen sah ich fröhlich enden,
Auf den mit immer vollen Händen
Die Götter ihre Gaben streun.

Und wenn's die Götter nicht gewähren,
So acht auf eines Freundes Lehren
Und rufe selbst das Unglück her,
Und was von allen deinen Schätzen
Dein Herz am höchsten mag ergötzen,
Das nimm und wirf's in dieses Meer“.

Und jener spricht, von Furcht bewegt:
„Von allem, was die Insel heget,
Ist dieser Ring mein höchstes Gut.
Ihn will ich den Erinnen weihen,
Ob sie mein Glück mir dann verzeihen“.
Und wirft das Kleinod in die Flut.

Und bei des nächsten Morgens Lichte,
Da tritt mit fröhlichem Gesichte
Ein Fischer vor den Fürsten hin:
„Herr, diesen Fisch hab ich gefangen,
Wie keiner noch ins Netz gegangen,
Dir zum Geschenke bring ich ihn“.

Und als der Koch den Fisch zerteilet,
Kommt er bestürzt herbeigeeilet
Und ruft mit hoherstauntem Blick:
„Sieh, Herr, den Ring, den du getragen,
Ihn fand ich in des Fisches Magen,
O ohne Grenzen ist dein Glück!“

Тут фараон схопився з жахом:
“Жить під одним з тобою дахом –
Це накликати долі гнів...
Боги твоєї хочуть згуби,
Мені ж моє життя ще любе!”
І миттю з острова одплив.

ІВІКОВІ ЖУРАВЛІ

В Корінф, на свято бігу й співу,
Куди безжурно й гомінливо
Плив грецький люд з усіх округ,
Спішився й Івік, Божий друг.
Дав Аполлон йому зарання
Натхненний співорочий дар;
Тепер до Істму на змагання
Із Регіума йшов пісняр.

Уже з гори йому замріли
Акрокорінфа мури білі;
В священний Посейдонів гай
Ввіходить з трепетом хожай.
Ніде нікого в темнім лісі,
Лише у небі журавлі,
Що сірим шнуром простяглися
Десь до теплішої землі.

“Чолом, супутники крилаті,
Мої по морю провозаті!
Прикмета ця мені ясна –
Нам доля випала одна.

Hier wendet sich der Gast mit Grausen:
„So kann ich hier nicht ferner hausen,
Mein Freund kannst du nicht weiter sein.
Die Götter wollen dein Verderben,
Fort eil ich, nicht mit dir zu sterben“.
Und sprach's und schiffte schnell sich ein.

DIE KRANICHE DES IBYKUS

Zum Kampf der Wagen und Gesänge,
Der auf Korinthus' Landesenge
Der Griechen Stämme froh vereint,
Zog Ibykus, der Götterfreund.
Ihm schenkte des Gesanges Gabe,
Der Lieder süßen Mund Apoll;
So wandert' er, an leichtem Stabe,
Aus Rhegium, des Gottes voll.

Schon winkt auf hohem Bergesrücken
Akrokorinth des Wanders Blicken,
Und in Poseidons Fichtenhain
Tritt er mit frommem Schauer ein.
Nichts regt sich um ihn her, nur Schwärme
Von Kranichen begleiten ihn,
Die fernhin nach des Südens Wärme
In graulichem Geschwader ziehn.

„Seid mir begrüßt, befreund'te Scharen!
Die mir zur See Begleiter waren,
Zum guten Zeichen nehm ich euch,
Mein Los, es ist dem euren gleich.

Мандруєм ми здаля в надії
Притулок дружній десь найти;
Хай гостелюбний Зевс укрис
Нас од напасті й лихоти!”

І рушив він вперед бадьоро,
Та от зненацька серед бору
Два душогуби, як змигнуть,
Йому перепинили путь.
Оборонявшись з принуки,
Недовго вистояв віщун.
Бо не до лука мав він руки,
А до тендітних лірних струн.

Людей, богів дарма взиває,
Рятунку нівідкіль немає,
І голос завмира в глуші –
Ніде навколо ні душі...
“Отак із світом розлучиться
Я мушу тут, на чужині?
Ніхто за мене не помститься
І не заплаче по мені!”

Упав. Аж ось понад ялини
Знов ключ лопоче журавлиний;
Із-за смертельної імлі
Він чує їх “курли-курли”
“О журавлі! Коли нізвідки
Нема рятунку, прошу вас,
Мого убивства будьте свідки...” –
Гукнув, і зір його погас.

Знайшли небавом мертве тіло,
Й корінфський приятель здуміло
(Хоч і збагнітувано труп)
Впізнав того, хто серцю люб.

Von fernher kommen wir gezogen
Und flehen um ein wirtlich Dach.
Sei uns der Gastliche gewogen,
Der von dem Fremdling wehrt die Schmach!“

Und munter fördert er die Schritte
Und sieht sich in des Waldes Mitte,
Da sperren, auf gedrangem Steg,
Zwei Mörder plötzlich seinen Weg.
Zum Kampfe muß er sich bereiten,
Doch bald ermattet sinkt die Hand,
Sie hat der Leier zarte Saiten,
Doch nie des Bogens Kraft gespannt.

Er ruft die Menschen an, die Götter,
Sein Flehen dringt zu keinem Retter,
Wie weit er auch die Stimme schickt,
Nichts Lebendes wird hier erblickt.
„So muß ich hier verlassen sterben,
Auf fremdem Boden, unbeweint,
Durch böser Buben Hand verderben,
Wo auch kein Rächer mir erscheint!“

Und schwer getroffen sinkt er nieder,
Da rauscht der Kraniche Geheder,
Er hört, schon kann er nicht mehr sehn,
Die nahen Stimmen furchtbar krähn.
„Von euch, ihr Kraniche dort oben!
Wenn keine andre Stimme spricht,
Sei meines Mordes Klag erhoben!“
Er ruft es, und sein Auge bricht.

Der nackte Leichnam wird gefunden,
Und bald, obgleich entstellt von Wunden,
Erkennt der Gastfreund in Korinth
Die Züge, die ihm teuer sind.

“Не ждав я зустрічі такої,
Уста співочії мовчать...
А я ж гадав вінком із хвої
Славетні скроні увінчать!”

І радощі гучного свята
Тяжка охмарила утрата:
Не стало славного співця,
Жаль огорнув усі серця.
І вже юрбою до притана
Обурений подався люд –
Хай мста звершиться неблаганна,
Убивцеві кривавий суд!

Та як серед такого тлуму,
Де люду, як на морі шуму,
Серед такої многоти
Сліди злочинця віднайти?
Чи то розбійник був затятий,
Чи, може, ворог потайний?
Лиш Геліос те може знати,
Що осяває круг земний.

Він, може, тут десь, між товпою,
Іде зухвалою ступою,
Його шукає правда-мста,
А він з убивства користа.
Чи в храмі у жертовну ватру
Куріння докида блюзнір,
Чи, може, суне до театру,
У гомінкий ввіллявшись вир?

Набився вщерть театр просторий,
Аж чути, як тріщать підпори;
Вже дійство починать пора,
І люд шумить, мов море гра.

„Und muß ich so dich wiederfinden,
Und hoffte mit der Fichte Kranz
Des Sängers Schläfe zu umwinden,
Bestrahlt von seines Ruhmes Glanz!“

Und jammernd hören's alle Gäste,
Versammelt bei Poseidons Feste,
Ganz Griechenland ergreift der Schmerz,
Verloren hat ihn jedes Herz;
Und stürmend drängt sich zum Prytanen
Das Volk, es fodert seine Wut,
Zu rächen des Erschlagenen Manen,
Zu sühnen mit des Mörders Blut.

Doch wo die Spur, die aus der Menge,
Der Völker flutendem Gedränge,
Glocket von der Spiele Pracht,
Den schwarzen Täter kenntlich macht?
Sind's Räuber, die ihn feig erschlagen?
Tat's neidisch ein verborgner Feind?
Nur Helios vermag's zu sagen,
Der alles Irdische bescheint.

Er geht vielleicht mit frechem Schritte
Jetzt eben durch der Griechen Mitte,
Und während ihn die Rache sucht,
Genießt er seines Frevels Frucht.
Auf ihres eignen Tempels Schwelle
Trotzt er vielleicht den Göttern, mengt
Sich dreist in jene Menschenwelle,
Die dort sich zum Theater drängt.

Denn Bank an Bank gedrängt sitzen,
Es brechen fast der Bühne Stützen,
Herbeigeströmt von fern und nah,
Der Griechen Völker wartend da;

Як хвиля, лави заливає,
Пойма за ступенем ступінь,
Хисткими вінцями сягає
Аж ген у неба голубінь.

Зійшлося на урочисте свято
Там еллінських племен багато,
З яких лиш не було країн:
З Авліди, Спарти, із Афін,
З Фокіди й Азії Малої,
З близьких і дальніх островів...
Всі слухають у неспокої
Похмурий спів, що хор завів.

Поважно й строго він круг кону
Іде по давньому закону,
Зірнувши десь із глибини.
Що за створіння? Хто вони?
Не ходять так земні істоти,
Уроджені із смертних лон!
То все мов велетні супроти
Постави й зросту людських жон.

Плахіття чорне їм круг стану,
І смолоскипи хмуρο й тьмяно
В безм'язих палахтять руках,
Безкровні лица сіють жах,
А там, де всякий земнорідний
Волосся має над чолом,
У них лиш змії та єхидни
Отруйним вихряться клубком.

По колу спроквола проходять
І гімн понурий свій заводять,
Що серце крає, душу рве,
На душогуба кару зве.

Dumpfbrausend wie des Meeres Wogen,
Von Menschen wimmelnd, wächst der Bau
In weiter stets geschweiftem Bogen
Hinauf bis in des Himmels Blau.

Wer zählt die Völker, nennt die Namen,
Die gastlich hier zusammenkamen?
Von Theseus' Stadt, von Aulis' Strand,
Von Phokis, vom Spartanerland,
Von Asiens entlegner Küste,
Von allen Inseln kamen sie
Und horchen von dem Schaugerüste
Des *Cbores* grauser Melodie,

Der streng und ernst, nach alter Sitte,
Mit langsam abgemeßnem Schritte
Hervortritt aus dem Hintergrund,
Umwandelnd des Theaters Rund.
So schreiten keine ird'schen Weiber,
Die zeugete kein sterblich Haus!
Es steigt das Riesenmaß der Leiber
Hoch über menschliches hinaus.

Ein schwarzer Mantel schlägt die Lenden,
Sie schwingen in entfleischten Händen
Der Fackel düsterrote Glut,
In ihren Wangen fließt kein Blut.
Und wo die Haare lieblich flattern,
Um Menschenstimmen freundlich wehn,
Da sieht man Schlangen hier und Nattern
Die giftgeschwollnen Bäuche blähn.

Und schauerlich gedreht im Kreise
Beginnen sie des Hymnus Weise,
Der durch das Herz zerreißend dringt,
Die Bande um den Sünder schlingt.

Лунає грізний спів еріній,
Ворожий дзвону лірних струн,
І кожен гук живій людині
Б'є в кров і мозок, мов перун.

“Блажен, у кім душа невинна,
Хто серцем чистий, як дитина!
До нього не підступим ми,
Хай вільно ходить між людьми.
Та горе, горе, хто таємно
Звершив убивства гріх тяжкий!
За ним із темряви недремне
Наш месницький пантрує рій.

Ми плем'я хиже і завзяте,
Втекти од нас шкода й гадати,
Він не сховається ніде,
В сільце чи пастку упаде.
Невтомно ми по його сліду
І невблаганно грядемо,
Так аж до самого Аїду, –
І там спочити не дамо!”

Перед притишеним народом
Снуються хмурим хороводом,
І вже, здається, повіва
Навколо подих божества.
Отак по давньому закону,
Врочисті, дивні та страшні,
Поволі обійшли круг кону
І щезли десь у глибині.

Ця суміш правди і облуди
Проймає трепетом ще груди,
Всі подивляють міць страшну,
Що долі чує таїну,

Besinnungraubend, herzbekörend
Schallt der Erinnyen Gesang,
Er schallt, des Hörers Mark verzehrend,
Und duldet nicht der Leier Klang:

„Wohl dem, der frei von Schuld und Fehle
Bewahrt die kindlich reine Seele!
Ihm dürfen wir nicht rächend nahn,
Er wandelt frei des Lebens Bahn.
Doch wehe, wehe, wer verstohlen
Des Mordes schwere Tat vollbracht,
Wir heften uns an seine Sohlen,
Das furchtbare Geschlecht der Nacht!

Und glaubt erfliehend zu entspringen,
Geflügelt sind wir da, die Schlingen
Ihm werfend um den flücht'gen Fuß,
Daß er zu Boden fallen muß.
So jagen wir ihn, ohn Ermatten,
Versöhnen kann uns keine Reu,
Ihn fort und fort bis zu den Schatten,
Und geben ihn auch dort nicht frei“.

So singend tanzen sie den Reigen,
Und Stille wie des Todes Schweigen
Liegt überm ganzen Hause schwer,
Als ob die Gottheit nahe wär.
Und feierlich, nach alter Sitte,
Umwandelnd des Theaters Rund,
Mit langsam abgemeßnem Schritte
Verschwinden sie im Hintergrund.

Und zwischen Trug und Wahrheit schwebet
Noch zweifelnd jede Brust und bebet,
Und huldiget der furchtbarn Macht,
Die richtend im Verborgnen wacht,

Що незбагненне, незглибимо
Підозру в певність одміня,
Серцям об'являються зримо,
Хоч уникає світла дня.

І раптом десь там на узвишші
Почувся голос серед тиші:
“Глянь, Тимотею, – віддалі
Не Івікові журавлі?”
І небо зразу потемніло,
І над театром пролетів,
Розгортуючись чорнокрило,
Ключ перелітних журавлів.

“Що, Івік?” — всі захвилювались,
Серця новим жалем озвались;
Як море хвилями хита,
Так котиться із уст в уста:
“Наш Івік, що по нім всі плачуть,
Що впав од нищих розбишак?
Хто це сказав? І що це значить?
Ці птахи – що воно за знак?”

Все дужчає тривожний гомін,
В серцях і провість, і напамин
Спалахує: “Це певний слід,
Нехибна помста евменід!
Це видав сам себе раптово
Той, хто співця замордував, –
Беріть того, хто мовив слово,
Й того, кому він промовля!”

Що з уст зірвалось, не вернути:
Убивця, сам на себе лютий,
Увесь із ляку побілів...
Яких іще тут треба слів?

Die unerforschlich, unergründet
Des Schicksals dunkeln Knäuel flicht,
Dem tiefen Herzen sich verkündet,
Doch fliehet vor dem Sonnenlicht.

Da hört man auf den höchsten Stufen
Auf einmal eine Stimme rufen:
„Sich da! Sich da, Timotheus,
Die Kraniche des Ibykus!“ –
Und finster plötzlich wird der Himmel,
Und über dem Theater hin
Sicht man, in schwärzlichem Gewimmel,
Ein Kranichheer vorüberzichn.

„Des Ibykus!“ – Der teure Name
Rührt jede Brust mit neuem Grame,
Und wie im Meere Well auf Well,
So läuft's von Mund zu Munde schnell:
„Des Ibykus, den wir beweinen,
Den eine Mörderhand erschlug!
Was ist's mit dem? Was kann er meinen?
Was ist's mit diesem Kranichzug?“ –

Und lauter immer wird die Frage,
Und ahnend fliegt's, mit Blitzesschläge,
Durch alle Herzen. „Gebet acht!
Das ist der Eumeniden Macht!
Der fromme Dichter wird gerochen,
Der Mörder bietet selbst sich dar!
Ergreift ihn, der das Wort gesprochen,
Und ihn, an den's gerichtet war!“

Doch dem war kaum das Wort entfahren,
Möcht er's im Busen gern bewahren;
Umsonst, der schreckenbleiche Mund
Macht schnell die Schuldbewußten kund.

І вже їх тягнуть всі юрбою,
І суд вершиться на кону,
І, помсти вражені стрілою,
Злочинці визнають вину.

ЗАРУКА

До Діоніса у тронний зал
Пробрався Дамон-царевбивця,
Та варта схопила сміливця.
“Навіщо ти взяв з собою кинджал?” –
Спитав його цар, тамуючи шал.
“Тирана хотів ним скарати я!”
“За це тобі буде розп’яття”

“Ні смерті, ні тортурі мені не страшні,
Пощади не буду благати;
Прошу лиш відстрочення страти.
Пусти додому мене на три дні:
Сестру треба видати заміж мені;
Я друга лишаю в заруку:
Втечу я, то прийме він муку”

Всміхнувся похмуро тиран-хитрець
І мовив: “Ну що ж, я не проти,
Даю тобі три дні вільготи.
Та знай: як не вернешся ти в реченець,
То другові буде ганебний кінець –
В той день на хресті він загине,
Тобі ж проститься провина”

Прийшов він до друга: “Справи сумні...
Прирік мучитель наш лютий
За замах мене розіпнути.

Man reißt und schleppt sie vor den Richter,
Die Szene wird zum Tribunal,
Und es gestehn die Bösewichter,
Getroffen von der Rache Strahl.

DIE BÜRGERSCHAFT

Zu Dionys, dem Tyrannen, schlich
Möros, den Dolch im Gewande;
Ihn schlugen die Häscher in Bande.
„Was wolltest du mit dem Dolche, sprich!“
Entgegnet ihm finster der Wüterich.
„Die Stadt vom Tyrannen befreien!“
„Das sollst du am Kreuz bereuen“.

„Ich bin“, spricht jener, „zu sterben bereit
Und bitte nicht um mein Leben;
Doch willst du Gnade mir geben,
Ich flehe dich um drei Tage Zeit,
Bis ich die Schwester dem Gatten gefreit;
Ich lasse den Freund dir als Bürgen,
Ihn magst du, entrinn ich, erwürgen“.

Da lächelt der König mit arger List
Und spricht nach kurzem Bedenken:
„Drei Tage will ich dir schenken.
Doch wisse! Wenn sie verstrichen, die Frist,
Eh du zurück mir gegeben bist,
So muß er statt deiner erblassen,
Doch dir ist die Strafe erlassen“.

Und er kommt zum Freunde: „Der König gebet,
Daß ich am Kreuz mit dem Leben
Bezahle das frevelnde Strehen;

Дає він пільги до смерті три дні –
Сестру треба видати заміж мені.
В заруку зостанься кату,
Поки я стану на страту”

Друг вірний Дамона мовчки обняв
І дався одвести в темницю.
Дамон же покинув столицю.
Сестру, як годилось, він заміж оддав,
На третій день удосвіта встав
І рушив мерщій в Сіракузи
Із друга здійснити узи.

І раптом – ливень із туч густий,
Потужно бурхають води,
Всі ріки заливши, всі броди...
Не знає Дамон, чи плисти, чи брести –
Забрала повінь усі мости,
Несуть кудись хвилі зухвалі
Мостини потрощені й палі...

Блукає над берегом смутно Дамон,
Гукає водно перевозу,
Відчувши жахливу загрозу...
Де ж візьметься човен, чи пліт, чи порон,
Як буря змагає з усіх сторон,
І хвиля хвилю боре,
І річка реве, як море?

Упав він на землю й відчайно гукнув:
“О Зевсе, могутній Боже,
Усе твоя сила зможе!
Вгамуй, благаю, стихію жажну!
Години біжать... Як я не верну
До міста в час надвечірній –
Загине товариш мій вірний”

Doch will er mir gönnen drei Tage Zeit,
Bis ich die Schwester dem Gatten gefreit.
So bleib du dem König zum Pfande,
Bis ich komme, zu lösen die Bande.

Und schweigend umarmt ihn der treue Freund
Und liefert sich aus dem Tyrannen,
Der andere ziehet von dannen.
Und ehe das dritte Morgenrot scheint,
Hat er schnell mit dem Gatten die Schwester vereint.
Eilt heim mit sorgender Seele,
Damit er die Frist nicht verfehle.

Da gießt unendlicher Regen herab,
Von den Bergen stürzen die Quellen,
Und die Bäche, die Ströme schwellen.
Und er kommt ans Ufer mit wanderndem Stab,
Da reißet die Brücke der Strudel hinab,
Und donnernd sprengen die Wogen
Des Gewölbes krachenden Bogen.

Und trostlos irrt er an Ufers Rand,
Wie weit er auch spähet und blicket
Und die Stimme, die rufende, schicket,
Da stößet kein Nachen vom sichern Strand.
Der ihn setze an das gewünschte Land,
Kein Schiffer lenket die Fähre,
Und der wilde Strom wird zum Meere.

Da sinkt er ans Ufer und weint und fleht,
Die Hände zum Zeus erhoben:
„O hemme des Stromes Toben!
Es eilen die Stunden, im Mittag steht
Die Sonne, und wenn sie niedergeht
Und ich kann die Stadt nicht erreichen,
So muß der Freund mir erleichen“.

Та буря ще дужче лютує-реве,
Шаліє у дикім свавіллі,
Години ж летять, як хвилі...
І кинувсь Дамон у виття штормове,
Напружує сили, на той бік пливе,
Долаючи острах і втому...
І зглянувся Бог на сірому:

Він вибрів на берег, та тут – о жах! –
На нього зненацька вдаряє
Із гаю добичників згряє.
Набігли з киями, з ножами в руках,
Загородили мандрівнику шлях –
Нова, страшна перепона...
Аж серце упало в Дамона.

“Чого вам треба? – він глянув навкруг. –
Я маю одну тільки душу
Й цареві оддать її мушу!
Як я не вернуся – загине мій друг...
Одняв він дубину в одного з драбуг
І вклав трьох напасників з маху,
А решта втекла зі страху.

Розвіялась туча – вже сонце, як жар,
Мандрівця пече до знемоги,
Замлілі не слухають ноги.
“Боги врятували мене від двох кар –
Від зливи й розбою... Невже ж тепер –
сквар

Мене в дорозі замучить
І друга з душею розлучить?”

Коли се чує – неначе срібло,
Вода поблизу десь журкоче.
Заблисли надією очі...
І справді – між скель пробивалось-текло

Doch wachsend erneut sich des Stromes Wut,
Und Welle auf Welle zerrinnet,
Und Stunde an Stunde entrinnet.
Da treibt ihn die Angst, da faßt er sich Mut
Und wirft sich hinein in die brausende Flut
Und teilt mit gewaltigen Armen
Den Strom, und ein Gott hat Erbarmen.

Und gewinnt das Ufer und eilet fort
Und danket dem rettenden Gotte;
Da stürzt die raubende Rotte
Hervor aus des Waldes nächtlichem Ort,
Den Pfad ihm sperrend, und schnäubet Mord
Und hemmet des Wanderers Eile
Mit drohend geschwungener Keule.

„Was wollt ihr?“ ruft er für Schrecken bleich,
„Ich habe nichts als mein Leben,
Das muß ich dem Könige geben!“
Und entreißt die Keule dem nächsten gleich:
„Um des Freundes willen erbarmet euch!“
Und drei, mit gewaltigen Streichen,
Erlegt er, die ändern entweichen.

Und die Sonne versendet glühenden Brand,
Und von der unendlichen Mühe
Ermattet sinken die Knie:
„O hast du mich gnädig aus Räubershand,
Aus dem Strom mich gerettet ans heilige Land,
Und soll hier verschmachtend verderben,
Und der Freund mir, der liebende, sterben!“

Und horch! da sprudelt es silberhell
Ganz nahe, wie rieselndes Rauschen,
Und stille hält er, zu lauschen;
Und sich, aus dem Felsen, geschwätzig, schnell,

Співуче, живуче, буйне джерело;
Вгасило знебулому спрагу,
Дало йому добру насагу.

Йде далі, а сонце пішло вже на спад –
На луки у пишнім цвітінні
Лягають гігантські тіні.
Аж ось наганяє він двох паруб'ят
І чує розмову: “Кажу ж, навряд
Чи встигнемо на страту...
Спізналися ми, Філоstrate”

Мчить далі Дамон – де й береться снага!
Уже й Сіракузи он рідні
В заграві блищать призахідній.
Аж ось назустріч йому вибіга
Із міста вірний його слуга;
Пізнав іздалеку пана
Й злякався несказанно:

“Вертайся назад! Рятуй хоч себе –
Однак не врятуєш ти друга,
Його уже мучить катюга.
До станньої хвилі чекав він тебе;
Ти знаєш, що серце в нім не слабе –
Глумились над ним бузувіри,
Але не убили віри”

“Чи пізно не пізно, а я піду,
Хоч друга уже не врятую,
То смерть заодно прийму я.
Хай знає тиран собі на біду,
Що друга я зроду не підведу,
Нехай довершить свою пімсту,
Та ціну складе побратимству!”

Заходило сонце – він в місто прибув;
Стояв уже хрест на майдані
І люди застигли в чеканні.

Springt murmelnd hervor ein lebendiger Quell,
Und freudig bückt er sich nieder
Und erfrischt die brennenden Glieder.

Und die Sonne blickt durch der Zweige Grün
Und malt auf den glänzenden Matten
Der Bäume gigantische Schatten;
Und zwei Wanderer sieht er die Straße ziehn,
Will eilenden Laufes vorüber fliehn,
Da hört er die Worte sie sagen:
„Jetzt wird er ans Kreuz geschlagen“.

Und die Angst beflügelt den eilenden Fuß,
Ihn jagen der Sorge Quälen;
Da schimmern in Abendrots Strahlen
Von ferne die Zinnen von Syrakus,
Und entgegen kommt ihm Philosträtus,
Des Hauses redlicher Hüter,
Der erkennt entsetzt den Gebieter:

„Zurück! du rettetest den Freund nicht mehr,
So rette das eigene Leben!
Den Tod erleidet er eben.
Von Stunde zu Stunde gewartet` er
Mit hoffender Seele der Wiederkehr.
Ihm konnte den mutigen Glauben
Der Hohn des Tyrannen nicht rauben“.

„Und ist es zu spät und kann ich ihm nicht
Ein Retter willkommen erscheinen,
So soll mich der Tod ihm vereinen.
Des rühme der blut`ge Tyrann sich nicht,
Daß der Freund dem Freunde gebrochen die Pflicht.
Er schlachte der Opfer zweie
Und glaube an Liebe und Treue“.

Und die Sonne geht unter, da steht er am Tor
Und sieht das Kreuz schon erhöht,
Das die Menge gaffend umstehet;

An dem Seile schon zieht man den Freund empor,
Da zertrennt er gewaltig den dichten Chor:
„Mich Henker!“ ruft er, „erwürget,
Da bin ich, für den er gebürget!“

Und Erstaunen ergreift das Volk umher.
In den Armen liegen sich beide
Und weinen für Schmerzen und Freude.
Da sieht man kein Auge tränenleer,
Und zum Könige bringt man die Wundermär;
Der fühlt ein menschliches Rühren,
Läßt schnell vor den Thron sie führen.

Und blicket sie lange verwundert an;
Drauf spricht er: „Es ist euch gelungen,
Ihr habt das Herz mir bezwungen,
Und die Treue, sie ist doch kein leerer Wahn,
So nehmet auch mich zum Genossen an;
Ich sei, gewährt mir die Bitte,
In eurem Bunde der Dritte“.

DER PHILOSOPHISCHE EGOIST

Hast du den Säugling gesehen, der, unbewußt noch der Liebe,
Die ihn wärmet und wiegt, schlafend von Arme zu Arm
Wandert, bis bei der Leidenschaft Ruf der Jüngling erwachtet
Und des Bewußtseins Blitz dämmernd die Welt ihm erhellt?
Hast du die Mutter gesehen, wenn sie süßen Schummer dem
Liebling
Kauft mit dem eigenen Schlaf und für das Träumende sorgt.
Mit dem eigenen Leben ernährt die zitternde Flamme
Und mit der Sorge selbst sich für die Sorge belohnt?
Und du lästerst die große Natur, die, bald Kind und bald
Mutter,
Jetzt empfänget, jetzt gibt, nur durch Bedürfnis besteht?
Selbstgenügsam willst du dem schönen Ring dich entziehen.
Der Geschöpf an Geschöpf reiht in vertraulichem Bund?
Willst, du Armer, stehen allein und allein durch dich selber,
Wenn durch der Kräfte Tausch selbst das Unendliche steht?

КОНФУЦЄВІ ПРИТЧІ

Час іде на три лади:
Йде майбутнє тихою ходою,
Мчить теперешнє стрілою,
А минуле – те стоїть завжди.

Не окрилить забарного
Нетерпіння вогняне,
Не приборкає прудкого
Пожадання запальне,
Не розрухає недвижне
Й чарування чорнокнижне.

Якщо хочеш до пуття
Ти пройти весь шлях життя,
З тихоходом завше радся,
Хоч на нього і не надся,
З бистрольотним не дружись,
З непорушним не сварись.

Простір мірється трояко,
Хоч у ньому суть одна:
Довжина йде в даль безкраю,
Ширина без меж ширяє,
Глибина не має дна.
Це й тобі наука, брате:
Мушиш в далеч прямувати,
Вперто йти навстріч меті,
Не спинятися в путі;
Мушиш широко дивитись,
Щоб із світом поріднитись;
Мушиш сміло в глиб пірнуть,
Щоб тобі відкрилась суть.
Лиш невтомний рух вперед
Нас веде до світлих мет;
Ясність повна бути повинна,
Справжня істина – глибинна.

SPRÜCHE DES KONFUZIUS

Dreifach ist der Schritt der Zeit:
Zögernd kommt die Zukunft hergezogen,
Pfeilschnell ist das Jetzt entfliegen,
Ewig still steht die Vergangenheit.

Keine Ungeduld beflügelt
Ihren Schritt, wenn sie verweilt. -
Keine Furcht, kein Zweifel zügelt
Ihren Lauf, wenn sie enteilt.
Keine Reu, kein Zaubersegen
Kann die Stehende bewegen.

Möchtest du beglückt und weise
Endigen des Lebens Reise,
Nimm die Zögernde zum Rat,
Nicht zum Werkzeug deiner Tat.
Wähle nicht die Fliehende zum Freund,
Nicht die Bleibende zum Feind.

Dreifach ist des Raumes Maß:
Rastlos fort ohn Unterlaß
Strebt die *Länge* fort ins Weite,
Endlos gießet sich die *Breite*,
Grundlos senkt die *Tiefe* sich.
Dir ein Bild sind sie gegeben:
Rastlos vorwärts mußt du streben,
Nie ermüdet stille stehn,
Willst du die Vollendung sehn;
Mußt ins Breite dich entfalten,
Soll sich dir die Welt gestalten;
In die Tiefe mußt du steigen,
Soll sich dir das Wesen zeigen.
Nur Beharrung führt zum Ziel,
Nur die Fülle führt zur Klarheit.
Und im Abgrund wohnt die Wahrheit.

ПОДІЛ ЗЕМЛІ

“Беріть цей світ собі в обладу, люди! –
Зевес гукнув з своєї висоти. –
Нехай він вам довічним спадком буде,
Лиш поділіться, як брати”

Заворушивсь одразу рід рукатий,
Старе й мале біжить – бери,
хапай!
Зайняв у полі займанщину ратай,
Метнувся пан на лови в гай.

Купець наповнив крамом магазини,
Чернець старим вином набив льохи,
Король з підданців править десятини,
Закривши всі мости й шляхи.

І ось, коли діління вже скінчилось,
Поет-марій прийшов із далини;
Йому уже нічого не лишилось, –
Всьому були хазяїни.

“Ой леле! Значить, я, твій син любий,
Обійденим зоставсь один з усіх?” –
Прорвався він жалями голосними
І впав Зевесові до ніг.

Та Бог відрік: “Докорів не приємлю,
Промріяв ти усе своє внівець.
Ти де ж це був, як тут ділили землю?”
“З тобою, – відповів співець. –

Задивлений в сяйне твоє обличчя,
Заслуханий в звучання сфер ясне,
Залюблений в небеснеє величчя, –
Даруй! – забув я все земне”

Зевес тоді: “Ну, що ж робить з тобою?
Земля, як бачиш, роздана уся;
Але як хочеш, то живи зі мною,
Тобі завжди відкриті небеса”

DIE TEILUNG DER ERDE

„Nehmt hin die Welt!“ rief Zeus von seinen Höhen
Den Menschen zu, „nehmt, sie soll euer sein.
Euch schenkt ich sie zum Erb und ew'gen Lehen,
Doch teilt euch brüderlich darein“.

Da eilt, was Hände hat, sich einzurichten,
Es regte sich geschäftig jung und alt.
Der Ackermann griff nach des Feldes Früchten,
Der Junker birschte durch den Wald.

Der Kaufmann nimmt, was seine Speicher fassen,
Der Abt wählt sich den edeln Firnewein,
Der König sperrt die Brücken und die Straßen
Und sprach, der Zehnte ist mein.

Ganz spät, nachdem die Teilung längst geschehen,
Naht der Poet, er kam aus weiter Fern.
Ach! da war überall nichts mehr zu sehen,
Und alles hatte seinen Herrn!

„Weh mir! So soll denn ich allein von allen
Vergessen sein, ich, dein getreuster Sohn?“
So ließ er laut der Klage Ruf erschallen
Und warf sich hin vor Jovis Thron.

„Wenn du im Land der Träume dich verweilet“,
Versetzt der Gott, „so hadre nicht mit mir.
Wo warst du denn, als man die Welt geteilet?“
„Ich war“, sprach der Poet, „bei dir.“

Mein Auge hing an deinem Angesichte,
An deines Himmels Harmonie mein Ohr,
Verzeih dem Geiste, der, von deinem Lichte
Berauscht, das Irdische verlor!“

„Was tun!“ spricht Zeus, „die Welt ist weggegeben,
Der Herbst, die Jagd, der Markt ist nicht mehr mein.
Willst du in meinem Himmel mit mir leben,
So oft du kommst, er soll dir offen sein“.

ПУНШЕВА ПІСНЯ

Славлю чотири
Речовини –
Світ весь собою
Держать вони.

Спершу з лимону
Видави сік –
Терпко смакує
Марний наш вік!

Потім ще й цукру
Всип для смаку –
Усолодити
Долю гірку!

Кипнем-водою
Все розведи –
Жить неможливо
Нам без води!

Струмені спирту
Лий у пиття –
Він оживляє
Духом життя!

Лиймо ж і пиймо
Пінний напій,
Поки кипучий,
Поки п'янкий!

PUNSCHLIED

Vier Elemente,
Innig gesellt.
Bilden das Leben,
Bauen die Welt.

Preßt der Zitrone
Saftigen Stern;
Herb ist des Lebens
Innerster Kern.

Jetzt mit des Zuckers
Linderndem Saft
Zähmet die herbe
Brennende Kraft.

Gießet des Wassers
Sprudelnden Schwall,
Wasser umfanget
Ruhig das All.

Tropfen des Geistes
Gießet hinein,
Leben dem Leben
Gibt er allein.

Eh es verdüftet,
Schöpfet es schnell.
Nur wenn er glühet.
Labet der Quell.

ЮНАК БІЛЯ РУЧАЯ

Плів вінок юнак вродливий
Край шумкого ручая
І дивився, як ті квіти
Пориває кручія.
“Так і дні мої минають,
Мчать, як бистра течія,
Як квітки в віночку блякнуть,
В’яне молодість моя.

Не питайте, чом сумую,
Чом душа страждає вкрай
В час, коли усіх втішає,
Всіх живить квітучий май.
Це відрадісне буяння,
Цей співочий пишний рай
Будять в серці нерозважнім
Тільки тугу та відчай.

Весняна весела врода
Додає мені жалю...
Хоч близька – яка ж далека
Та одна, що я люблю!
Рвійно руки простягаю,
Тільки ж тіні не вловлю,
Мрії в вічі не побачу,
Спраги серця не втолю!

О, прийди до мене, мила,
Кинь палати осяйні,
Постелю тобі під ноги
Ніжні квіти весняні.
Чуєш, як струмок журкоче,
Як дзвенять в гаю пісні?
Щира любка із коханим
Знайде рай і в курені”

DER JÜNGLING AM BACHE

An der Quelle saß der Knabe,
Blumen wand er sich zum Kranz,
Und er sah sie fortgerissen,
Treiben in der Wellen Tanz.
Und so fleichen meine Tage
Wie die Quelle rastlos hin!
Und so bleichet meine Jugend,
Wie die Kränze schnell verblühn!

Fraget nicht, warum ich traure
In des Lebens Blütenzeit!
Alles freuet sich und hoffet,
Wenn der Frühling sich erneut.
Aber diese tausend Stimmen
Der erwachenden Natur
Wecken in dem tiefen Busen
Mir den schweren Kummer nur.

Was soll mir die Freude frommen,
Die der schöne Lenz mir beut?
Eine nur ist's, die ich suche,
Sie ist nah und ewig weit.
Sehnend breit ich meine Arme
Nach dem teuren Schattenbild,
Ach ich kann es nicht erreichen,
Und das Herz bleibt ungestillt!

Komm herab, du schöne Holde,
Und verlaß dein stolzes Schloß?
Blumen, die der Lenz geboren,
Streu ich dir in deinen Schoß.
Horch, der Hain erschallt von Liedern,
Und die Quelle rieselt klar!
Raum ist in der kleinsten Hütte
Für ein glücklich liebend Paar.

KOLUMBUS

Steure, mutiger Segler! Es mag der Wind dich verhöhnen,
Und der Schiffer am Steuer senken die lässige Hand.
Immer, immer nach West! Dort muß die Küste sich
zeigen,
Liegt sie doch deutlich und liegt schimmernd vor deinem
Verstand:
Traue dem leitenden Gott und folge dem schweigenden
Weltmeer;
Wär sie noch nicht, sie stieg jetzt aus den Fluten
empor.
Mit dem Genius steht die Natur in ewigem Bunde,
Was der eine verspricht, leistet die andre gewiß.

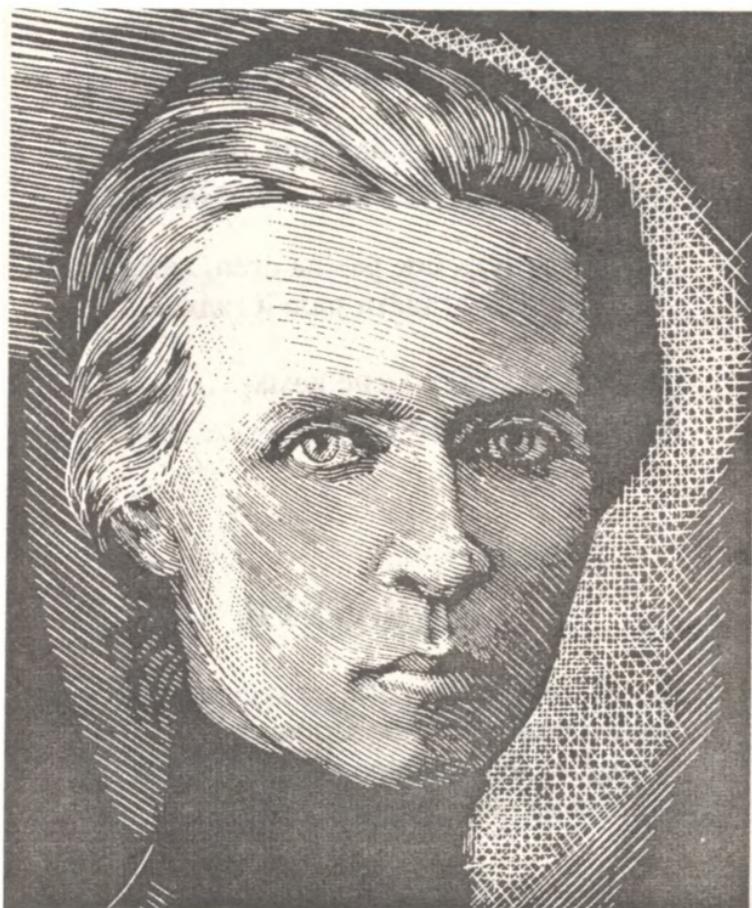
HOFFNUNG

Es reden und träumen die Menschen viel
Von bessern künftigen Tagen,
Nach einem glücklichen goldenen Ziel
Sieht man sie rennen und jagen;
Die Welt wird alt und wird wieder jung.
Doch der Mensch hofft immer Verbesserung!

Die Hoffnung führt ihn ins Leben ein,
Sie umflattert den fröhlichen Knaben,
Den Jüngling begeistert ihr Zauberschein.
Sie wird mit dem Greis nicht begraben;
Denn beschließt er im Grabe den müden Lauf.
Noch am Grabe pflanzt er – die Hoffnung auf.

Es ist kein leerer schmeichelnder Wahn,
Erzeugt im Gehirne des Toren.
Im Herzen kündigt es laut sich an,
Zu was Besserm sind wir geboren;
Und was die innere Stimme spricht,
Das täuscht die hoffende Seele nicht.

ЛЕСЯ УКРАЇНКА
LESJA UKRAINKA

НАДІЯ

Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна:

Надія вернутись ще раз на Україну,
Поглянуть іще раз на рідну країну,

Поглянуть іще раз на синій Дніпро,—
Там жити чи вмерти, мені все ідно;

Поглянуть іще раз на степ, могилки,
Востаннє згадати палкії гадки...

Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія одна.

ДО НАТУРИ

Натуро-матінко! я на твоєму лоні
Дитячі радощі і горе виливала,
І матір'ю тебе я щиро звала,
З подякою складаючи долоні.

Ти іскру божую збудила в моїх грудях;
Надія, — їй же першу пісню я співала, —
Мені провідною зорею стала,
І з нею буду я добра шукати в людях.

Коли ж почую я, що промінь погасє
Надії милої, — тоді, Натуро-ненько,
Прийми моє знебулєс серденько,
І проміння нове нехай йому засяє!

HOFFNUNG

Kenn weder die Freiheit noch Freude und Glück,
Im Herzen blieb mir nur die Hoffnung zurück. ·

Die Heimat noch einmal wiederzusehen,
Wo Winde und Stürme die Hütten umwehen,

Zu sehen den Dneper durchbrausen die Ferne —
Ach, leben und sterben möcht' ich dort so gerne,—

Die Steppen zu sehen, der Trauben Geranke
Und dort auch zu denken den letzten Gedanken.

Kenn weder die Freiheit noch Freude und Glück,
Im Herzen blieb mir nur die Hoffnung zurück.

AN DIE NATUR

Die Hände still gefaltet, gleichwie zum Dankgebete,
Nannt' ich dich „Mutter“ stets, in Freuden und im Leide,
In deinen reinen Schoß pflegt' ich zu legen beide,
Du warst mir immer Schutz und Trost in meinen Nöten.

Du schenktest mir das Licht, daß es mich ständig hüte;
Der Hoffnung galten meine ersten zarten Lieder,
Der Leitstern war sie mir im Leben immer wieder,
Ihr Licht half mir zu suchen in jedem Menschen Güte.

Erlischt jedoch der Hoffnung sanfter Schein einmal,
So nimm mein Herz, das abgeplagte, kummervolle,
Damit in deiner mütterlichen, reinen Scholle
Es wieder treffe und erweck' ein neuer Strahl.

CONTRA SPEM SPERO!

Гетьте, думи, ви, хмари осінні!
Тож тепера весна золота!
Чи то так у жалю, в голосінні
Проминуть молодії літа?

Ні, я хочу крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Жити хочу! Геть думи сумні!

Я на вбогім, сумнім перелозі
Буду сіять барвисті квітки,
Буду сіять квітки на морозі,
Буду лить на них сльози гіркі.

І від сліз тих гарячих розтане
Та кора льодовая, міцна,
Може, квіти зійдуть — і настане
Ще й для мене весела весна.

Я на гору круту крем'яную
Буду камінь важкий підіймать
І, несучи вагу ту страшную,
Буду пісню веселу співать.

В довгу, темную нічку невидну
Не стулю ні на хвильку очей,
Все шукатиму зірку провідну,
Ясну владарку темних ночей.

Так! Я буду крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Буду жити! Геть думи сумні!

CONTRA SPEM SPERO!

O fort mit dir, herbätliches Klagen!
Die Tage des Fröhlings beginnen!
Soll denn in Verzweiflung, Verzagen
Die sonnige Jugend zerrinnen?

Ich will aber Frohsinn, nicht Beben,
Mein Lied soll im Unglück ertönen,
Auch hoffnungslos hoff ich im Leben, —
O fort mit euch, Ächzen und Stöhnen!

Ich pflanze auf steinigem Felde
Viel Blumen, die rot sind und weiß,
Ich pflanze bei frostiger Kälte
Sie alle auf Schnee und auf Eis.

Mit heißen Tränen begieße
Ich sie bei klirrendem Frost,
Das Eis zergeht, vielleicht sprießen
Sie doch auf, und das ist mein Trost.

Ich schleppe aufs steilste Gebirge
Viel klobige Steine und singe,
Sonst würden die Schreie mich würgen,
Die in die Kehle mir dringen.

Ich schließe die Augen auch nimmer
Und schaue ins Dunkel ganz wach,
Ich suche des Sternes Erschimmern,
Des Königs der finsternen Nacht.

Drum will ich stets Frohsinn, nicht Beben,
Mein Lied soll im Unglück ertönen,
Auch hoffnungslos hoff ich im Leben, —
O fort mit euch, Ächzen und Stöhnen!

СІМ СТРУН

Посвята Михайлові Драгоманову

ДО Гімн. Grave

До тебе, Україно, наша бездольная мати,
Струна моя перша озветься.
І буде струна урочисто і тихо лунати,
І пісня від серця поллеться.

По світі широкому буде та пісня літати.
А з нею надія кохана
Скрізь буде літати, по світі між людьми питати,
Де схована доля незнана?

І, може, зустрінеться пісня моя самотная
У світі з пташками-піснями.
То швидко полине тоді тая гучная згря
Далеко шляхами-тернами.

Полине за синєє море, полине за гори,
Літатиме в чистому полю.
Здійметься високо-високо в небесні простори
І, може, спітка тую долю.

І, може, тоді завітає та доля жадана
До нашої рідної хати,
До тебе, моя ти Україно мила, кохана,
Моя безталанная мати!

SIEBEN SAITEN

Für Mychailo Dragoimanow

DO Hymne. Grave

Dort über den Bergen hör, niedergedrückte Ukraine,
Die erste ertönende Saite,
Die feierlich klingt durch traurige Wälder und Haine
Und spricht zu den endlosen Weiten.

Mein Lied wird durchirren die Welt, sich erheben und weinen.
Und mit ihm verzweifelt Hoffen,
Durchforschen wird es jeden Winkel und fragen nach deinem
Geschick, ob es niemand getroffen.

Es könnte mein Lied auf seinem erforschenden Fluge
Begegnen der Vögel Gesänge,
Dann wird es viel rascher erreichen die Ferne, im Zuge
Der frohen und fröhlichen Klänge.

Und schweben wird es über Höhen, ganz sachte und linde,
Verborgen dem menschlichen Blicke,
Es könnte ja oben am Himmel erschauen und finden
Das Aufleuchten deines Geschickes.

Dann würde vielleicht dieses hehre Geschick zu uns kommen.
Zu uns in die ärmliche Hütte,
Zu dir, o geliebte Ukraine, der man es genommen,
Und leben in unserer Mitte.

RE
Пісня. Brioſo

Реве-гуде негодонька,
Негодоньки не боюся,
Хоч на мене пригодонька,
Та я нею не журюся.

Гей ви, грізні, чорні хмари!
Я на вас збираю чари,
Чарівну добуду зброю
І пісні свої узброю.

Дощі ваші дрібненькіі
Обернуться в перли дрібні,
Поломляться ясененькіі
Блискавиці ваші срібні.

Я ж пуцу свою пригоду
Геть на тую бистру воду,
Я розвію свою тугу
Вільним співом в темнім луґу.

Реве-гуде негодонька,
Негодоньки не боюся,
Хоч на мене пригодонька,
Та я нею не журюся.

MI
Колискова. Allegro

Місяць ясененький
Промінь тихесенький
Кинув до нас.
Спи, мій малесенький!
Пізній бо час.

RE
Lied. Briosò

Regen, Stürme, Wind und Wetter,
Doch mir ist nicht bang zumut,
Sehe ich auch keinen Retter,
Trotz ich dennoch blinder Wut.

He, ihr Wolken, schwarz wie Nacht,
Ich besitze Zaubermacht,
Und mein Lied, das ich erschaffe,
Trägt des Zaubers scharfe Waffe.

Eure Regentropfen werde
Ich zu bunten Perlen machen,
Eure Blitze, die gefährden,
Werden plötzlich frohes Lachen.

Meines Elends graue Tage
Lasse ich vom Wind verjagen,
Meine Wehmut, mein Verzagen
Will ich durch mein Lied verjagen.

Regen, Stürme, Wind und Wetter,
Doch mir ist nicht bang zumut,
Sehe ich auch keinen Retter,
Trotz ich dennoch blinder Wut.

MI
Wiegenlied. Arpeggio

Mitten ins Kämmerlein
Sandte der Mondenschein
Einen Strahl.
Schlafe, schon schlummern ein
Berg und Tal.

Спи без завадоньки!
Жадної зрадоньки
 Ти ще не знав,
Ані розрадоньки
 В серці не мав.

Любо ти спатимеш,
Поки не знатимеш,
 Що то печаль;
Хутко прийматимеш
 Лихо та жаль.

Туга даремная!..
Доля таємная
 Тебе чека;
Ясна чи темная?
 Хто зна яка...

Тяжка хвилинонько!
Гірка годинонько!
 Лихо не спить.
Леле, дитинонько!
 Жить — сльози лить.

Сором хилитися,
Долі коритися;
 Час твій прийде
З долею битися —
 Сон пропаде...

Місяць янесенький
Промінь тихесенький
 Кинув до нас...
Спи ж ти, малесенький,
 Поки є час!

Schließe die Äuglein zu,
Schlafe in süßer Ruh,
Mondlicht wacht;
Keinen Verrat kennst du
In der Nacht.

Stille umhüllt den Wald,
Lautloses Licht umstrahlt
Deinen Schlummer,
Aber sie kommen bald,
Klage und Kummer.

Sehnsucht ist ja vergebens,
Schweres Geschick des Lebens
Harret dein.
Könnte umsonst dein Streben
Einstens sein?

Zwiespältig, was man wagt,
Mißtrauen macht verzagt,
Leid schläft nicht,
Tränen hat der Tag
Im Gesicht.

Beuge vor niemand das Haupt.
Wer sich da beugt, beraubt
Sein Geschick.
Könnte man je im Staub
Finden Glück?

Mitten ins Kämmerlein
Sandte der Mondenschein
Einen Strahl.
Schlafe, schon schlummern ein
Berg und Tal.

FA
Сонет

Фантазіє! Ти — сило чарівна,
Що збудувала світ в порожньому просторі,
Вложила почуття в байдужий промінь зорі,
Збудила мертвих з вічного їх сна,

Мету вказала буйній хвилі в морі,—
До тебе обертаюсь я сумна:
Скажи мені, фантазіє дивна,
Як допомогти в безмірнім людським горі?

Як світ новий з старого збудувати?
Як навчить байдужих почувати?
Як розбудити розум, що заснув?
Як час вернуть, що марне проминув?
Як певною мету вказати розпачливим?
Фантазіє! Порадь, як жити нещасливим!

SOL
Rondeau

Соловейковий спів навесні
Ллється в гаю, в зеленім розмаю,
Та пісень тих я чуть не здолаю,
І весняні квітки запашні

Не для мене розквітли у гаю, —
Я не бачу весняного раю;
Тії співи та квіти ясні,
Наче казку дивну, пригадаю —
У сні!..

Вільні співи, гучні, голосні
В ріднім краю я чути бажаю, —
Чую скрізь голосіння сумні!
Ох, невже в тобі, рідний мій краю,
Тільки й чуються вільні пісні —
У сні?

F A
S o n e t t

Fantasie, du zaubervolle Macht,
Bautest auf die Welt aus leeren Fernen
Gabst Gefühl den seelenlosen Sternèn
Und erwecktest Tote aus der Nacht,

Führst die Welten, und sie folgen gerne —
An dich wend' ich mich in meiner Schmach,
Sage, Wundervolle, wie man's macht,
Daß den Menschen leicht sei, wie man's lerne.

Wie erneut man, sag, die alte Welt,
Was der Gleichgültigen Herz erhellt?
Sag, wie weckt man den Verstand der Toren,
Wo den Tag man findet, der verloren,
Wie man denen helfe, die verzagen.
Sag: Wie soll das Unglück man ertragen?

S O L
R o n d e a u

Soll der Nachtigallen Lied im Hain
In dem hohen Grün der Bäume schlagen,
Und nur ich darf's nicht zu hören wagen?
Nicht für mich soll das Erblühen sein?

Nicht für mich des Frühlings frohe Tage?
Soll nur ich allein im Mai verzagen?
Nenn' ich Blumen nur im Traume mein,
So, als blühten sie in Märchen, Sagen?
O nein...!

Bunte wie der Regenbogen Schein
Soll die Heimat ihre Lieder tragen —
Zu vernehmen aber ist allein
Meines Landes wehmütige Klagen —
Kann die Freiheit nur im Traume sein?
O nein...!

LA
Nocturno

Лагідні веснянії ночі зористі!
Куди ви од нас полинули?
Пісні соловейкові дзвінко-сріблісті!
Невже ви замовкли, минули?

О ні, ще не час! ще ж бо ми не дізнали
Всіх див чарівливої ночі,
Іще бо лунають, як перше лунали,
Чудові веснянки дівочі.

Ще маревом легким над нами витає
Блакитна весняная мрія,
А в серці розкішно цвіте-процвітає
Злотистая квітка — надія.

На крилах фантазії думки літають
В країну таємної ночі,
Там промінням грають, де любо так сяють
Лагідні небеснії очі.

Там яснії зорі і тихії квіти
Єднаються в дивній розмові,
Де стиха шепочуть зеленії віти,
Де гімни лунають любові.

І квіти, і зорі, й зеленії віти
Проводять розмови кохані
Про вічну силу весни на сім світі,
Про чари потужні весняні.

Я вірю в ті чари, я вірю в ту силу,
Бо серцем я їх почуваю,
Провісницю чар тих, фантазію милу,
Від широго серця вітаю...

LA
Nocturno

Laßt, duftende Frühlingsnächte, euch wieder
In unserer Heimat blicken.
Soll unsere Nachtigall die Lieder
In ihrer Kehle ersticken?

O nein, wir sahen ja, alle noch lange
Nicht jegliches Wunder der Nacht,
Noch echot in unserer Mädchen Gesänge
Die längst verschollene Pracht.

Noch meinen wir immer, am Himmel zu sehn
Des Frühlings erblühenden Baum,
Er läßt in das Herz so sanftmütig wehn
Der Hoffnungen goldenen Traum,

Die Fantasie, sie trägt die Gedanken,
In jenes Geheimnis des Dunkels,
Als leuchtende Strahlen spinnen und ranken
Sie sich um der Sterne Gefunkel.

Dort spricht der Gestirne vertrauliches Schweigen
Zur Nacht mit verhaltener Stimme,
Dort singen erschauernd die grünen Zweige
Den Liebenden einen Hymen.

Und Blumen und Sterne und Zweige, sie führen
Gespräche stets über die Liebe
Und über den Frühling, der in den Wirren
Doch immer Frühling geblieben.

Ich fühle im Herzen des Zaubers Macht
Und deshalb glaub ich an sie.
Prophetin des Zaubers, der heimlichen Nacht,
Gegrüßt sei, Fantasie...

SI
Settina

Сім струн я торкаю, струна по струні,
Нехай мої струни лунають,
Нехай мої співи літають
По рідній коханій моїй стороні.
І, може, де кобза знайдеться,
Що гучно на струни озветься,
На струни, на співи мої негучні.

І, може, заграє та кобза вільніше,
Ніж тихії струни мої.
І вільнії гуки її
Знайдуть послухання у світі пильніше;
І буде та кобза — гучна,
Та тільки не може вона
Лунати від струн моїх тихих щиріше.

SI
Settina

Sieben silberne Saiten lassen
Grünende Weiten erklingen,
Schluchzende Weisen durchdringen
Fernen der Heimat, die sie umfassen.
Irgendwo mag die Pandura
Antworten lauter auf Fluren
Zarteren Saiten, die singen gelassen.

Künftige Kobsa wird heller ertönen,
Freier und machtvoller hallen.
Dieses beschwingte Erschallen
Finden die Herzen ja immer viel schöner,
Aber den stilleren Klang,
Sanfterer Saiten Gesang
Können die lauten doch nie übertönen.

СЛЬОЗИ-ПЕРЛИ

Посвята Іванові Франкові

I

Сторононько рідна! коханий мій краю!
Чого все замовкло в тобі, заміло?
Де-не-де озветься пташина несміло.
Немов перед бурею в темному гаю,
І знову замовкне... як глухо, як тихо...
Ой лихо!

Ой, де ж бо ти, воле, ти, зоре таємна?
Чому ти не зійдеш на землю із неба?
Осяяти землю безщасною треба!
Ти бачиш, як все в нас покрила ніч темна?
Ти чуєш, як правду неправда скрізь бере?
Ой горе!

О люде мій бідний, моя ти родино,
Брати мої вбогі, закуті в кайдани!
Палають страшні, незагойні рани
На лоні у тебе, моя Україно!
Кормигу тяжку хто розбить нам поможе?
Ой Боже!

Коли ж се минеться? Чи згинем без долі?
Прокляття рукам, що спадають без сили!
Навіщо родитись і жити в могилі?
Як маємо жити в ганебній неволі,
Хай смертна темнота нам очі застеле!
Ой леле!

II

Україно! плачу слізьми над тобою...
Недоле моя! що поможе ся туга?
Що вдію для тебе сією тяжкою журбою?
Гай-гай, невелика послуга!

PERLENDE TRÄNEN

Iwan Franko gewidmet

I

O teure Heimat, du niedergedrückte,
Warum, sag, verstummte doch alles im Lande?
Ein Vögelein zwitschert an Waldes Rande
So leis, als ob es die Stille erstickte,
Und wiederum Starrheit und niergends Erwecken...
O Schrecken!

Wo bist du, der Freiheit verborgenes Licht?
Erscheinst du nicht endlich auch über der Erde,
Auf daß sie das Dunkel nicht dauernd gefährde?
Die Finsternis starrt in ihr schwarzes Gesicht.
Wird lang noch die Lüge die Wahrheit zerschneiden?
O Leiden!

Geknechtete Brüder, so stumm wie die Steine,
Ihr Tröstlosen, die man in Ketten geschlagen,
Ihr Armen, die schweigend die Wunden ertragen —
O teure Heimat, o liebe Ukraine!
Soll uns überziehen die Fäulnis, der Schimmel!
O Himmel!

Ist unser Geschick bloß Elend und Schande?
Die Hände, die sinken, sie mögen verdorren!
Im Grabe zu leben, wenn man dort geboren?
Ist's möglich zu leben in Ketten und Banden?
Der Tod schließ' die Augen, die gar nichts mehr schauen!
O Grauen!

II

Sieh bittere Tränen mich um dich stets weinen...
Doch darf ich nur damit zu Hilfe dir kommen?
Was soll dir mein Jammer, o Mutter Ukraine.
Was kann denn mein Klagen, mein Kummer dir frommen?

Ох, сльози палкі — вони душу палили,
Сліди полишили огнисті навіки.
Ті жалі гіркії — вони мені серце зв'ялили!
Даремні для нього всі ліки.

Чи ж мало нас плаче такими сльозами?
Чи можем ми, діти, веселими бути,
Як ненька в недолі, в нужді побивається нами?
Де ж тута веселого слова здобути?

Говорять, що матері сльози гарячі
І тверде, міцнеє каміння проймають;
Невже найщиріші кривавії сльози дитячі
Ніякої сили не мають?

III

Всі наші сльози тугою палкою
Спадуть на серце, — серце запалає...
Нехай палає, не дає спокою,
Поки душа терпіти силу має.

Коли ж не стане сили, коли туга
Вразить украй те серденько зомліле,
Тоді душа повстане недолуга,
Її розбудить серденько зболіле.

Як же повстане — їй не буде впину,
Заснути знов, як перш, вона не зможе,
Вона боротись буде до загину:
Або загине, або переможе.

Або погибель, або перемога —
Сі дві дороги перед нами стане...
Котра з сих двох нам судиться дорога?
Дарма! повстанем, бо душа повстане.

Так, плачмо, браття! мало ще наруги,
Бо ще душа терпіти силу має;
Хай серце плаче, б'ється, рветься з туги,
Хай не дає спокою, хай палає.

Die blutigen Tränen, sie brennen die Seele
Und Brandmale bleiben als Spuren fürs Leben.
Das Elend, es greift mir schon hart an die Kehle,
Und jegliche, jegliche Hoffnung vergebens.

Wie lange, wie lang noch Tränen vergießen?
Und können die Kinder denn froh sein und lachen.
Wenn sie ihre Mutter im Unglücke wissen?
Verfolgt es sie nicht schon im Traume und Wachen?

Die Tränen der Mutter, so heißt es doch, sollen
Die härtesten Steine durchlöchern, durchbohren;
Und sind sie den Augen der Kinder entquollen,
So wären umsonst sie, vergeblich, verloren?

III

Und alle die Tränen, welche wir weinen,
Sie fallen aufs Herz und machen es stöhnen,
Damit es ja doch nicht glaube, vermeine,
Man könne sich an die Leiden gewöhnen.

Doch wenn, überwältigt von Ohnmacht, zerschlagen,
Das Herz sich dem Kummer ergibt und dem Wehe,
Erhebt sich die Seele, die vieles ertragen,
Und rüttelt das Herz, daß es wiedererstehe.

Mißlingt es ihr aber, sich zu erheben,
So wird sie ja doch nie erschlaffen, erliegen,
Wird kämpfen, verbluten und nie sich ergeben,
Wird sterben, wenn's sein muß, oder besiegen.

Denn Sieg oder Tod, verbleiben als Wege,
Nur sie stehen unserer Seele offen...
Doch welcher der ihre? Umsonst das Erwägen.
Erheben wir uns denn, im Herzen das Hoffen.

Allein noch wollen wir weinen bescheiden,
Denn unsere Seele, sie kann's noch ertragen,
Das Herz aber möge, zerrissen von Leiden,
Erwecken die Seele, denn hoffen heißt wagen.

ДОСВІТНІ ОГНІ

Ніч темна людей всіх потомлених скрила
Під чорні, широкії крила.
Погасли вечірні огні;
Усі спочивають у сні.
Всіх владарка ніч покорила.

Хто спить, хто не спить,— покорись темній силі!
Щасливий, хто сни має милі!
Від мене сон милий тіка...
Навколо темнота тяжка,
Навколо все спить, як в могилі.

Привиддя лихі мені душу гнітили,
Повстати ж не мала я сили...
Зненацька проміння ясне
Од сну пробудило мене, —
Досвітні огні засвітили!

Досвітні огні, переможні, урочі,
Прорізали темряву ночі,
Ще сонячні промені сплять, —
Досвітні огні вже горять.
То світять їх люди робочі.

Вставай, хто живий, в кого думка повстала!
Година для праці настала!
Не бійся досвітньої мли, —
Досвітній огонь запали,
Коли ще зоря не заграла.

LICHT IM DÄMMER

Die Müden verbarg die unendliche Stille
Der Nacht unter finsterer Hülle.
Die Strahlen des Abends versanken,
Und Träume umwarben Gedanken.
Der Nacht unterworfen ist jeglicher Wille.

Sieh zu, daß du schläfst, nimm das Dunkel als Gabel
Wohl denen die Träume haben!
Mich aber fliehen sie stets,
Wenn mich das Dunkel umweht...
Es schlafen jetzt alle ringsum wie im Grabe.

Der Nächte Gespenster erschrecken mein Leben
Und lahmen die Kraft zum Erheben...
Doch hat ein erwachter Strahl
Des Dämmers mit einemmal
Dem Lichte und Leben mich wiedergegeben.

Des Dämmers erschimmernde, siegreiche Lichter
Zerstreuten des Dunkels Gesichte;
Die Sonne, sie ruhet noch aus,
Erwacht sind bloß Hütte und Haus
Vom Arbeiterleben und Arbeiterlichte.

Erhebt euch, ihr alle, die schaffen, aus Nacht!
Die Zeit ist gekommen, erwacht!
Erschreckt nicht vor Nebel und Dämmer,
Es dröhnen der Arbeiter Hämmer,
Noch ehe die Sonne erhebt sich und lacht.

У чорную хмару зібралася туга моя,
Огнем-блискавицею жаль мій по ній розточився,
Вдарив перуном у серце,
І рясним дощем полились мої сльози.

Промчала та буря-негода палка надо мною,
Але не зломила мене, до землі не прибила,
Я гордо чоло підвела,
І очі, омиті сльозами, тепер поглядають ясніше,
І в серці моїм переможнії співи лунають.

Весняная сила в душі моїй грає,
Її не зломилі зимові морози міцні,
Її до землі не прибили тумани важкі,
Її не розбила і ся перелітная буря весняна.

Нехай там збирається гірша, страшніша негода.
Нехай там узброїться в гостру, огненную зброю.
Я вийду сама проти неї
І стану — поміряєм силу!

Es ballte sich mein Gram zu einer dunklen Wolke,
Draus fuhr ein Blitz, der all mein Leid zerschnitt,
Dann traf mein Herz ein Stoß, ein fernes, dumpfes Grollen,
Und Tränen stürzten wie ein Schauer aus den Augen.

Es zog das Ungewitter über mich hinweg,
Allein mich knickt' es nicht noch beugt' es mich zu Boden,
Und stolz erhobnen Hauptes schreite ich dahin.
Von Tränen reingewaschen, schauen hell die Augen,
Und fröhlich schon in dem Herzen Siegeslieder.

Die jungen Frühlingskräfte heben meine Brust,
Denn sie erstarrte nie im harten Winterfrost,
Die dichten Nebel drückten niemals mich zur Erde,
Und es zerbrach mich nie des Frühjahrs Ungewitter.

Es mögen Wolken, Wind und graue Wetter kommen,
Bewaffnet mit Gedonner und gezacktem Blitz,
Ich schaue ihnen stets ins harte Angesicht,
Ich messe mich mit ihrer Kraft und weiche nicht.

Коли вже зачепили сі питання
Про Бога й про посмертне проживання,
То й я вам думку висловлю свою,
Куди не так, як німець ваш, поважно,
Але, я думаю, не менш одважно.

Не буду я тепера говорить
Про Зевса, Одіна, про Брану і Єгову, —
Вони вже вмерли, їх не оживить, —
Тепер уже пора змінити мову:
Тепер казати треба: Бог деїстів,
Бог скептиків і Бог детерміністів.
Що скаже Бог деїстів мому серцю?
Я юшки не люблю без солі і без перцю.
Імення Бога скептиків: „Не знаю”,
Щось я такого й Богом не вважаю.
В детерміністів світ наладжений так стало,
Що там для Бога місця вже не стало.

Всі три боги не в лад, створить нового трудно,
Та й віршувать на сюю тему нудно.
До того ж на землі у нас так мало волі,
І без богів начальства в нас доволі...

Тепер питання друге.— Далєбі,
Повірте слову, мій шановний друже,
Посмертного життя не хочу я собі,
Мені про нього гірше ніж байдуже.
Туманне „там” подобатись не може,
„Загробний світ” спіритський — боронь Боже!
Попасти в пекло, може, се й цікаво,
Але воно занадто вже яскраво
Описано у Данта. І, здається,
Я знаю трошки, що то пеклом зветься.

* * *

Da man die Frage hier berührt'
Nach Gott, dem Jenseits, das verwirrt.
So möcht' auch ich dazu was sagen.
Nicht gar so tief, wie's Deutsche wagen.
Doch kühn genug für diese Frage.

Nicht über Zeus noch Odin werde
Ich sprechen, denn sie sind bereits
Verschwunden von der weiten Erde,
Spricht man ja doch in unsrer Zeit
Vom Gott der Skeptiker, Deisten,
Vom strengen der Deterministen.
Bezeig ich dem Deismus Liebe?
Ich fischte niemals gern im trüben.
„Ich-weiß-nicht“ ist der Zweifler Gott,
Wer kümmert sich um sein Gebot?!
In der Deterministen Welt
Ist's gar zu schlecht um Gott bestellt.

Die drei, sie leben stets im Zwist,
Zu schaffen einen neuen, ist
Bei Gott zu schwer, und ein Gedicht
Darüber ist zu lächerlich,
Auch ohne Gott gibt's viele Herren,
Die keine Freiheit mehr gewähren...

Das Jenseits und das Himmelreich
Sind mir, weiß Gott, doch völlig gleich.
Wen lockt' je das verschwommene „Dort“?
Wer sehnte sich nach jenem Ort?
Die Hölle? Das wär interessant.
Doch heiß ist Dantes Höllenbrand,
Und heiß macht man, oh Gott, schon hier,
Auf Erden, meine Hölle mir.

Піти у рай (хто має цю надію!), —
Немає там ні горя, ні зітхання,
Але нема ні дружби, ні кохання, —
Такого раю я не розумію.

Там, крім набожної, нема літератури.
Я ж артистичної, як знаєте, натури,
Поезія виключно релігійна,
Як всяка річ, занадто тенденційна,
Чогось мене не радує зовсім,
Отак, як ці німецькі мудрі вірші
(Мої здадуться вам далеко гірші), —
Здається, можна покінчить на сім.

* * *

І все-таки до тебе думка лине,
Мій занапашений, нещасний краю!
Як я тебе згадаю,
У грудях серце з туги-жалю гине.

Сі очі бачили скрізь лихо і насилля,
А тяжчого від твого не видали,
Вони б над ним ридали,
Та сором сліз, що ллються від безсилля.

О, сліз таких вже вилито чимало, —
Країна ціла може в них втопитись,
Доволі вже їм литись, —
Що сльози там, де навіть крові мало?!

Ins Eden aber zu gelangen?
Es gibt dort wahrlich keinen Harm,
Doch keine Freude auch, noch Scharm.
Ein solches Paradies? Ich danke.

Und kirchliche Literatur
Für mich, die anderer Natur?
Vertrag ich die Tendenz doch nicht
In einem lyrischen Gedicht,
Wie man's in deutschen trifft zuweilen,
(Das meine mag noch mehr langweilen)
Drum will ich dies Gedicht auch schließen,
Damit es nicht zu sehr verdrieße.

* * *

Doch die verzweifelten Gedanken tragen,
Mein unglückliches Land, mich stets zu dir!
Und ich vergehe schier,
Denk ich an dich mit Zittern und mit Zagen.

Viel Unglück sahen meine jungen Augen,
Doch nicht ein solches, welches dir geschah,
Ich bin dem Schluchzen nah,
Allein wozu denn sollen Tränen taugen?

Genug Geschluchz! Die Träne rann und rann,
Es müßte längst schon sein ein Tränenmeer —
Nun weinen wir nicht mehr.
Was soll Gejammer, wo Blut nicht helfen kann?!

ВОРОГАМ

(Уривок)

...Вже очі ті, що так було привикли
Спускати погляд, тихі сльози лити,
Тепер метають іскри, блискавиці, —
Їх дикий блиск невже вас не лякає?
І руки ті, не учені до зброї,
Що досі, так довірливо одкриті,
Шукали тільки дружньої руки,
Тепера зводяться від судороги злості, —
Чи вам байдуже про такі погрози?
Уста, що солодко співали й вимовляли
Солодкі речі або тихі жалі,
Тепер шиплять від лютості, і голос
Спотворився, неначе свист гадючий, —
Що, як для вас жалом язик їх буде?..

DEN FEINDEN

(Fragment)

...Die Augen, die sich einst bescheiden senkten
Und heimlich bittre Tränen still vergossen,
Sie sprühen nun und leuchten wie die Blitze —
Schreckt euch ihr heißer Feuerglanz denn nicht?
Die Hände, welche nichts von Waffen wußten,
Die stets vertrauensvoll sich öffneten
Und immer sich nach Freundeshänden sehnten,
Sie krümmen sich vor Zorn gleichwie in Krämpfen —
Sind solche Drohungen euch gleichgültig?
Der Mund, der rein zu singen pflegt' und still
Zu sprechen oder leis, ganz leis zu klagen,
Er faucht jetzt furchterregend, wütend, und die Stimme,
Sie gleicht dem heisren Zischen gift'ger Schlangen —
Und wenn das Wort wie Schlangenbiß euch packte...?

Слово, чому ти не твердая криця,
Що серед бою так ясно іскриться?
Чом ти не гострий, безжалісний меч,
Той, що здійма вражі голови з плеч?

Ти, моя щира, гартована мова,
Я тебе видобуть з піхви готова,
Тільки ж ти кров з мого серця проллеш,
Вражого ж серця клинком не проб'єш...

Вигострю, виточу зброю іскристу,
Скільки достане снаги мені й хисту.
Потім її почеплю при стіні
Іншим на втіху, на смуток мені.

Слово, моя ти єдина зброє,
Ми не повинні загинуть обоє!
Може, в руках невідомих братів
Станеш ти кращим мечем на катів.

Брязне клинок об залізо кайданів,
Піде луна по твердинях тиранів,
Стрінеться з брязкотом інших мечей,
З гуком нових, не тюремних речей.

Месники дужі приймуть мою зброю,
Кинуться з нею одважно до бою...
Зброє моя, послужи воякам
Краще, ніж служиш ти хворим рукам!

Könnte mein Wort doch werden zum Schwerte,
Siege erringen, bezwingen mit Härte
Und das gehässige, feindliche Haupt
Werfen mit einem Hieb in den Staub.

Du, meine Sprache, gestählte in Leiden,
Warte, ich ziehe dich bald aus der Scheide,
Aber nicht mich verwunde dein Erz,
Klinge, durchbohre das feindliche Herz.

Waffen wie Blitze werde ich schmieden,
Waffen, die Siege erringen und Frieden;
Glänzende hängen sie an den Wänden, —
Trost für die anderen schufen die Hände.

Sprache, du einzige heilige Waffe,
Könnte der Tod uns beide hinraffen?
Kommenden wirst du vielleicht zu dem Lichte,
Kraftvoll genug, den Feind zu vernichten.

Stoßen die Ketten mit Waffen zusammen,
Lodern hell auf geknebelte Flammen,
Begegnen einander im feurigen Schein,
Brechen das Tor der Gefängnisse ein.

Rächer ergreifen einst fest meine Waffen,
Um die Tyrannen blutig zu strafen;
Diene, mein Schwert, den künftigen Händen,
Schwach sind die meinen, dich zu verwenden.

* * *

Як дитиною, бувало,
Упаду, собі на лихо,
То хоч в серце біль доходив,
Я собі вставала тихо.

„Що, болить?“ — мене питали,
Але я не признавалась, —
Я була малою горда —
Щоб не плакати, я сміялась.

А тепер, коли для мене
Жартом злим кінчиться драма,
І от-от зірватись має
Гостра, зловна епіграма, —

Безпощадній зброї сміху
Я боюся піддаватись
І, забувши давню гордість,
Плачу я, щоб не сміятись.

* * *

Einst, als kleines Kind,
Wenn ich plötzlich fiel,
Nahm ich trotz des Wehs
Wieder auf das Spiel.

„Schmerzt's dich?“ fragte man
Ich verneinte: „Macht nichts!“
Denn ich war sehr stolz,
Statt zu weinen, lacht' ich.

Da das Trauerspiel
Bald zu Ende ist,
Und ein scharfer Witz
Es nun endlich schließt,

Scheu ich das Gelächter,
Achte nicht, was kleinlich,
Bin schon längst nicht stolz,
Statt zu lachen, wein' ich.

НА СТОЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

У кожного люду, у кожній країні
Живе такий спогад, що в його в давнині
Були золоті віки,
Як пісня і слово були у шанобі
В міцних сього світу; не тільки на гробі
Складались поетам вінки.

За пишні хрїї, величнї оди
Король слав поетам-співцям нагороди,
Він славу їх мав у руці;
За ввічливі станси, гучні мадригали
Вродливиці теж нагороду давали,
Не знали погорди-співці.

І щонайпишнішії дами з придворних
Вдавали на сцені субреток моторних.
Щоб слави і втіхи зажить:
Сама королева здіймала корону,
Спускалась додолу з найвищого трону
Поетовій мрії служить.

Богам були рівні співці лавреати
І гордо носили коштовні шати
У панським магнатським гурті;
Цвіли в них і лаври, і квіти барвисті,
І навіть терни їх були позлотисті,
Кайдани — і ті золоті!

ZUM HUNDERTJÄHRIGEN JUBILÄUM DER UKRAINISCHEN LITERATUR

Die Völker, sie können singen und sagen
Von goldenen Zeiten und goldenen Tagen,
Die sie im Gedächtnisse haben.
Da Lied und Gedicht noch in Ehren standen,
Und Herrscher den Dichtern Kränze wanden.
Doch nicht nur allein auf dem Grabe.

Die Könige spendeten Lob für Gesänge,
Und Ehre erwies den Dichtern die Menge,
Den Preis hielt des Königs Hand;
Es schmückten die Schönen mit einem Kranze
Den Dichter für seine höflichen Stanzen,
Sein Ruhm erfüllte das Land.

Die vornehmen Damen, sie spielten die Rollen
Der kleinen Soubretten. Singen und Tollen
Auf Königs- und Herzogsbühnen,
Die Königin nahm vom Haupte die Krone
Und stieg herunter vom herrschenden Throne,
Den Träumen der Dichter zu dienen.

Es glichen den Göttern die Sänger und Dichter,
Der edlen Kulturen Schöpfer und Richter,
Die jedermann ansah als Retter;
Es blühte der Ruhm der Künstler und Denker,
Und sie zu erniedrigen wagte kein Henker,
Aus Gold waren selbst ihre Ketten.

Так... в кожній країні є спогади раю!
Нема тільки в тебе їх, рідний мій краю!
Були й за гетьманів співці;
З них деякі вічні співи зложили,
А як їх наймення? і де їх могили,
Щоб скласти хоч пізні вінці!

Цурались вони кучерявої хрїї,
І вабили очі їм інші мрії,
Не вів до палацу їх шлях:
Не оди складали, а думи народу,
Не в стансах прославили милої вроду,
А в тихих, журливих піснях...

Ті вічні пісні, ті єдинії спадки
Взяли собі другі поети-нащадки
І батьківським шляхом пішли;
Ніхто їх не брав під свою оборону,
Ніхто не спускався з найвищого трону,
Щоб їм уділяти хвали.

Чоло не вінчали лавровії віти,
Тернів не скрашали ні злото, ні квіти,
Страждали співці в самоті;
На них не сіяли жупани-лудани,
Коли ж на руках їх дзвеніли кайдани,
То вже не були золоті...

Nur du, meine Heimat, kennst keine Zeit
Des Edens in deiner Vergangenheit.
Auch Hetmane hatten Gesänge,
Von Sängern gesungen wie Ewigkeit schön.
Kein Mensch aber hat je das Grab gesehn
Des ruhmlos verstorbenen Sängers.

Sie wußten ja nichts von Oden und Stanzen,
Wer sollte sie locken mit Lorbeerkranze!
Es führte ihr Weg nicht ins Schloß.
Die Seele des Volkes, sie war ihr Palast,
Die Liebste — des Herzens teuerster Gast,
Auch namenlos waren sie groß.

Ihr ewiges Lied, der Vergangenheit Erbe,
Es hallt durch die Zeiten und nie wird es sterben.
Es klingt in so traurigen Tönen.
Das Leiden des Volks ward dem Sängers zum Lohne,
Und keine Königin stieg von dem Throne,
Um sie mit dem Preise zu krönen.

Die Stirne, sie schmückte kein Lorbeerkranz;
Die Dornen verschönte kein goldener Glanz,
Sie litten verlassen, allein;
Sie trugen keine damastnen Gewänder,
Und hatten sie Ketten an Füßen und Händen,
So schmückt' sie kein Edelstein...

Де поділися ви, голоснії слова,
що без вас моя туга німа?
Розточилися ви, як весняна вода
по ярах, по байраках, по балках.
Чом не станете ви, як на морі вали,
не гукнете одважно до неба,
не заглушите туги прибоєм гучним,
не розіб'єте смутку моєї душі
міцним напрасним натиском бурі?

Я не на те, слова, ховала вас
і напоїла кров'ю свого серця,
щоб ви лилися, мов отрута млява,
і посідали душі, мов іржа.

Промінням ясним, хвилями буйними,
прудкими іскрами, летючими зірками,
палкими блискавицями, мечами
хотіла б я вас виховать, слова!

Щоб ви луну гірську будили, а не стогін,
щоб краяли, та не труїли серце,
щоб піснею були, а не квилінням.
Вражайте, ріжте, навіть убивайте,
не будьте тільки дощиком осіннім.
Палайте чи паліть, та не в'яліть!

Wo verschwandet ihr, ihr reinen Worte?
Stumm ist ohne euch mein schwerer Kummer.
Wie die Frühlingsbäche rannt ihr fort,
Floßt in Schluchten und in tiefe Wälder.
Ach, warum erhebt ihr euch nicht kühn
Gleich den hohen Meereswellen, die,
Weiß und brausend an die Küste branden?
Ach, warum zerschmettert ihr den Gram
Meiner tief betrübten Seele nicht?

Nicht dafür hab ich euch großgezogen,
Blutgetränkte Worte meines Herzens,
Daß ihr Gift in meine Seele träufelt,
Sie wie brauner Rost zernagt, zerfrisst.
Funken, reine Strahlen wollte ich.
Daß ihr werdet, Wogen, Blitze und
Sterne wollt' ich, Worte, aus euch machen,
Felsenecho solltet ihr erwecken,
Keine Seufzer, die das Harz erschrecken,
Kein Gestöhne, helle Lieder vielmehr.
Zürnet, strafet, tötet, wenn es sein muß,
Nur kein trüber Herbstesregen seid,
Nur kein langes, namenloses Leid.
Flammet, aber welkt nicht vor der Zeit.

Було се за часів святої Германдади:
кати-ченці взяли єретика
і повели його до Торквемади,
на інквізицію. І чутка є така:

Спочатку мученик мовчав, і тільки сльози
текли по непорушному лиці,
мовчав на допити, мовчав на осі погрози,
раз застогнав, — і мук ще додали ченці.

Раз крикнув. — „Є на каяття надія, —
сказав великий серцевідець-кат: —
Залізом і вогнем ми виженемо змія
з його душі — і вигоїться брат!

Завдайте ще йому!” І завдали тортури
несвітської, нема на неї слів,
здавалося, впадуть від жаху мури,
моливсь один з ченців, щоб єретик зомлів.

Він не зомлів. І сталось дивне диво:
всміхнулися поблідлії уста,
погаслі очі спломеніли живо,
і мовив мученик: „Ченці, ради Христа,
Давайте ще вогню! Вогонь моя вірада.
О, дайте ще, благаю вас, кати!”
„Спалить його зовсім, — дав вирок Торквемада, —
Надії вже нема. Перемогли чорти!”

Zur Zeit der allgewalt'gen Hermandad
Erwischten Mönche einen Ketzer, und
Man bracht' ihn in des Inquisitors Stadt,

Doch folgendes ging dann von Mund zu Mund:

Es schwieg der Märtyrer, als man ihn schlug,
Die Qual, den Schmerz verrieten bloß die Tränen,
Die Marter und die Drohungen ertrug
Er schweigend, hörte man ihn aber stöhnen,
Verdoppelt' man die Pein. Es sprach der Henker:

„Dem Reuigen vergibt der Herr, ihm schenkt er
Die Strafe, doch wollen wir mit heißem Eisen
Dem Bruder Gottes Langmut nun beweisen.

Schlagt zu!“ Und man verdreifacht' die Tortur,
Vor ihr erschauerte selbst die Natur
der Mörder. Es betete ein Mönch zuletzt,
Daß ohnmächtig der Ketzer werde jetzt.

Allein der Märtyrer hielt's aus. Oh, Herr!
Ein Lächeln ist seinem Angesicht,
In dem erloschnen Aug' flammt wieder Licht.
Er spricht: „Spart nicht mit Feuer, gebt doch mehr!
Im Feuer ist der Ketzer Trost und Leben.
Wollt ihr mir, Henker, nicht mehr Feuer geben?!“
„Verbrennt ihn!“ rief der Henker. „Teufels List
Besiegte unsren Herren Jesus Christ“.

Мріє, не зрадь! Я так довго до тебе тужила,
Стільки безрадісних днів, стільки безсонних ночей...
А тепера я в тебе остатню надію вложила.

О, не згасни, ти, світло безсонних очей!

Мріє, не зрадь! Ти ж так довго лила свої чари
в серце жадібне моє, сповнилось серце ущерть,
вже ж тепера мене не одіб'ють від тебе примари,
не зляка ні страждання, ні горе, ні смерть.

Я вже давно інших мрій відреклася для тебе.
Се ж я зрікаюсь не мрій, а живого життя.
Вдарив час, я душею повстала сама проти себе,
і тепер вже немає мені вороття.

Тільки — життя за життя! Мріє, станься живою!
Слово, коли ти живе, статися тілом пора.
Хто моря переплив і спалив кораблі за собою,
той не вмере, не здобувши нового добра.

Мріє, колись ти літала орлом надо мною, —
дай мені крила свої, хочу їх мати сама,
хочу дихать вогнем, хочу жити твоєю весною,
а як прийдеться згинуть за теє — дарма!

* * *

Trüg mich nicht, mein Traum, ich sehn mich längst nach dir
Tage lang und Nächte, die ich oft durchwacht...
Allerletzte Hoffnung bist du ständig mir,
Oh, mein Augenlicht, erlisch nicht in der Nacht!

Trüg mich nicht, mein Traum! Ach, lange, lang ließt du
Deinen reinen Zauber in die Seele fließen,
Nichts kann dich mir nehmen, nicht des Todes Ruh
Noch das Leiden, welches oft mein Herz zerrissen.

Deinetwegen wies ich von mir selbst das Leben,
Andre Träume ließ ich niemals in mir ein.
Ja, ich würd' mich selbst gegen mich erheben,
Kein Zurück kenn ich und kannte niemals eins.

Werde' mir zum Leben, du, mein reiner Traum!
Lebend Wort, des Menschen allerschönste Gabe.
Wer die Brücken hinter sich verbrannt, wird kaum
Sterben, eh er sich erworben neue Habe.

Oh, mein Traum, schwebst über mir wie Adlerruh!
Nun gib mir die Flügel, möchte selber schweben.
Feuer sei mein Atem, und ich werde du!
Komm' ich aber um, nun gut, so sterb' ich eben.

ДИХАННЯ ПУСТИНИ

Пустиня дише. Рівний подих, вільний,
гарячий він, та чистий, мов святий.
Пісок лежить без руху золотий,
так, як лишив його Хамсін свавільний.

Фелах працює мовчки, тихий, пильний,
будує дім, — там житиме пустий
летючий рій мандрівців, і густий
зросте навколо сад — фелах всесильний,

оази робить він серед пустині,
лиш не для себе... Он уже він пише
бігунчик по піддашші... Поколише

гарячий вітер одіж на людині,
обсушить піт... і далі по рівнині
пролине... ще і ще... Пустиня дише.

DER ATEM DER WÜSTE

Die weite Wüstenleere atmet jetzt
Wie Feuer glühend heiß und heilig rein,
Der Sand liegt unbeweglich wie ein Stein,
Wie der Chamsin ihn liegen ließ zuletzt.

Und still werkt der Fellaḥ, die Arbeit hetzt
Ihn nicht... Und doch wird bald ein Haus erstehn,
Darinnen herrscht viel Kommen und viel Gehn —
Die Gastlichkeit wird niemals hier verletzt.

Es baut Oasen der Fellaḥ im Sand,
Doch nicht für sich... Sieh, fertig stehn sie da,
Denn keine Ruhe gönnt sich der Fellaḥ.

Es zerrt der Wind des Menschen leicht Gewand,
Wischt weg den Schweiß gleichwie mit einer Hand —
Der Atem der Wüste ist glühend nah.

АФРА

Тихо. Повітря стоїть нерухоме, як води стоячі,
закам'янів на бананах широких порепаний лист,
ніжні мімози і ті розгорнули листочки гарячі,
мліють без мрії...

Ой, звідки се вирвався свист?

Сурмлять у сурми і гатять у різкі тарабани!

Гей, схаменіться!..

Навіщо? Хто вашого співу хотів?

Їм байдуже! Гучно силу свою англічани
берегом Нілу несуть, щоб Єгипет почув і тремтів.

Ледве пройшли, і замкнулася тиша за ними,
наче в таємному храмі велика запона важка.
Пальми поникли покірно гілками сухими, смутними,
наче на них налягла невидимого Бога рука.

Небо, збіліле від спеки, вже сивіє, мов попеліє,
день до останку згорів і лишилася нічка бліда,
світла немає, а темрява наче не сміє
в тишу пекучу вступити. Не видно й зірок ні сліда.

Так, наче світ спорожнів. Не співа «на добраніч» пташина,
тільки нечутно літають великі, чудні кажани,
гасла неначе разносять, щоб стишилась ціла країна.
Летом своїм оксамитним ще збільшують тишу вони...

AFRA

Unbeweglich ist die Luft, kein Hauch rührt sich,
Der Bananen breite Blätter ruhn wie Stein,
Die Mimose gafft erstaunt ins Tageslicht,
Ohne Traum...

Allein woher das wilde Schrei'n?
Dumpf Getrommel und Geschmetter von Trompeten.
Haltet ein!..

Hat jemand denn euch drum gebeten?
Unbekümmert aber gellen hohe Töne,
Die Ägypter sollen fürchten Englands Söhne.
Ist der Lärm vorbei, so schließt die Stille sich
Wie ein hoher Tempel um das Sonnenlicht.
Unterwürfig senken Palmen ihre Zweige,
So, als drücke sie der Sphinx schweres Schweigen.

Es ergraute in der Sonnenglut der Himmel,
Ausgebrannt der Tag bis auf das letzte Glimmen.
Nun ist weder Tag noch Nacht. Es wagt sich nicht
Schwarzes Dunkel einzudringen in die Leere.

Nirgends brennt ein Stern, fremd scheint der Welt das Licht,
Und der Vögel Abendlied ist nicht zu hören,
Nur der stillen Fledermäuse samtnes Schweben
Kündet von Ägyptens längst verhalltem Leben.

НА РОКОВИНИ

Не він один її любив,
немов „красу-дівчину”,
поети славили в піснях
віддавна Україну.

Від неї переймали сміх,
і жарти, і таночки,
її байки, немов квітки,
сплітали у віночки.

Той в ній давнину покохав,
той мрію молоденьку.
Він перший полюбив її,
як син кохає неньку.

Хоч би була вона стара,
сумна, змарніла, бідна,
для сина вірного вона
єдина, любя, рідна;

хоч би була вона сліпа,
каліка-недоріка, —
мов рана ятриться в ньому
любов його велика.

Україна бачила не раз,
як тії закоханці
надвечір забували все,
про що співали вранці,

і, взявши дар від неї, йшли
до іншої в гостину;
вони не знали, що то є
любити до загину.

AM TODESTAG

Gleich einem schönen Mädchen liebt'
Und pries er die Ukraine,
Doch nicht nur er allein besang
Ihr Feld und ihre Haine.

Denn sie beschenkt' mit ihrem Witz,
Mit ihren Märchen, Tänzen
Die Dichter, die aus alledem
Gewunden reiche Kränze.

Die einen liebten ihren Traum,
Die andern — was vergangen.
Doch Mutter nannte er sie nur
Im zärtlichen Gesange.

Und wär sie noch so alt und arm,
Gebrochen und betrübt,
Für ihren treuen Sohn ist sie
Die Mutter, die er liebt.

Sie mag ein Krüppel sein und blind,
Zerfurcht von Jahren, Schmerzen,
Doch unverändert ist die Treu'
In ihres Sohnes Herzen.

Es hörte die Ukraine oft,
Am Abend sei verschwunden
Die Liebe, die ihr zgedacht
Ward in den Morgenstunden.

Sie nahmen alles, was sie gab,
Und zogen in die Fremde,
Sie wußten nichts von Liebe, die
Ergeben bis zum Ende.

Він перший за свою любов
тяжкі дістав кайдани,
але до скону їй служив
без зради, без омани.

Усе знесла й перемогла
його любові сила.
Того великого вогню
і смерть не погасила.

Für seine Liebe ward nur er
In schwere Ketten geschlagen,
Der Liebe treu, hat er das Leid
Doch bis ans End' getragen.

Die Liebe und die Treue, die
So viel erlitten haben,
(Gleich einer Flamme lohten sie)
Unlöschar noch im Grabe.

ГЕНРИХ ГЕЙНЕ
HEINRICH HEINE

* * *

Вранці я встаю й питаю:
„З'явиться вона?“
А надвечір нарікаю —
Не прийшла вона.

Марно я в нічній задумі
Сон до себе зву, —
В забутті, у мрійнім сумі
Цілий день живу.

* * *

У гай, під дерева розкішні,
Я смуток свій приніс.
Вернулися сни колишні
І в серце моє вп'ялись.

Хто вчив вас, пташки легкокрилі,
Цю пісню співати весь час?
Замовкніть! Бо серце не в силі
Без болю слухати вас...

„Тут дівчина юна співала
Цю пісню в давнім житті,
Нам глибоко в серце запали
Її слова золоті“

Пташки, не співайте про щастя.
Мене не розважити вам.
Ви хочете сум мій украсти, —
Та я його вам не віддам!

* * *

Morgens steh ich auf und frage:
Kommt feins Liebchen heut?
Abends sink ich hin und klage:
Aus blieb sie auch heut.

In der Nacht mit meinem Kummer
Lied ich schlaflos, wach;
Träumend, wie im halben Schlummer,
Wandle ich bei Tag.

* * *

Ich wandelte unter den Bäumen
Mit meinem Gram allein;
Da kam das alte Träumen,
Und schlich mir ins Herz hinein.

Wer hat euch diea Wörtlein gelehret,
Ihr Vöglein in luftiger Höh'?
Schweigt still! Wenn mein Herz es höret,
Dann tut es noch einmal so weh.

„Es Kam ein Jungfränlein gegangen,
Die sang es immerfort,
Da haben wir Vöglein gefangen
Das hübsche, goldne Wort“.

Das sollt ihr mir nicht mehr erzählen,
Ihr Vöglein wunderschlau;
Ihr wollt meinen Kummer mir stehlen.
Ich aber niemanden trau.

* * *

Як в травні місяці сади
Розвинулися зрання,
Тоді в моєму серці
Прокинулось кохання.

Як в травні місяці в садах
Зачулось щебетання,
Я їй своє бажання
Освідчив без вагання.

* * *

Посходили пишні квіти,
Де сльози посіяв я,
Мої зітхання стали
Піснями солов'я.

Як ти мене любиш, дівчатко,
Я заквітчаю твій дім,
Щоб завжди співав соловейко
Перед вікном твоїм.

* * *

Троянду і сонце, лілею й голубку
Любив я колись, мов укохану любку.
Тепер не люблю їх — люблю до загину
Єдину, безвинну дитину, перлину;
Віднині й навіки мені моя любка —
Троянда і сонце, лілея й голубка.

* * *

Im wunderschönen Monat Mai,
Als alle Knospen sprangen.
Da ist in meinem Herzen
Die Liebe aufgegangen.

Im wunderschönen Monat Mai,
Als alle Vögel sangen.
Da hab ich ihr gestanden
Mein Sehnen und Verlangen.

* * *

Aus meinen Tränen sprießen
Viel blühende Blumen hervor.
Und meine Seufzer werden
Ein Nachtigallenchor.

Und wenn du mich lieb hast, Kindchen,
Schenk'ich dir die Blumen all,
Und vor deinem Fenster soll klingen
Das Lied der Nachtigall.

* * *

Die Rose, die Lilie, die Taube, die Sonne,
Die liebt ich einst alle in Liebeswonne.
Ich lieb sie nicht mehr, ich liebe alleine
Die Kleine, die Feine, die Reine, die Eine:
Sie selber, aller Liebe Bronne,
Ist Rose und Lilie und Taube und Sonne.

* * *

Стоять віки незрушно
В височині зірки,
І тужно споглядають
Одна одну віки.

Вони говорять, — мова
В них гарна і проста;
Але з філологів жоден
Її не прочита.

Я вивчив їхню мову
І знаю в ній кожне слівце,
Бо мав граматику гарну —
Коханої лице.

* * *

Так, ти нещасна, і мій гнів погас.
Нещасні ми удвох, любов моя.
Аж доки смерть серця розіб'є в нас,
Нещасні ми удвох, любов моя.

Я бачу глум в куточках уст і сміх,
В очах упертість блискає твоя.
Хай гордість в грудях ще живе твоїх,
Ти все ж нещасна, як нещасний я.

Уста страждання спалює й в'ялить,
Огонь очей залле сльоза твоя.
У гордих грудях болю не злічить,
Нещасні ми удвох, любов моя.

* * *

Es stehen unbeweglich
Die Sterne in der Höh'
Viel tausend Jahr', und schauen
Sich an mit Liebesweh.

Sie sprechen eine Sprache,
Die ist so reich, so schön;
Doch keiner der Philologen
Kann diese Sprache verstehn.

Ich aber had sie gelernet,
Und ich vergesse sie nicht;
Mir diene als Grammatik
Der Herzallerliebsten Gesicht.

* * *

Ja, du bist elend, und ich grölle nicht; —
Mein Lieb, wir sollen beide elend sein!
Bis uns der Tod das kranke Herze bricht,
Mein Lieb, wir sollen beide elend sein.

Wohl seh ich Spott, der deinen Mund umschwebr,
Und seh dien Auge blitzen trotziglich,
Und seh den Stols, der deinen Busen hebt, —
Und elend bist du doch, elend wie ich.

Unsichtbar zuckt auch Schmerz um deinen Mund,
Verborgne Träne trübt des Auges Schein,
Der stolze Busen hegt geheime Wund' —
Mein Lieb, wir sollen beide elend sein.

* * *

Боїться квітка лотос,
Як сонячне сяйво йде,
Ясне чоло схилила
І ночі замріяно жде.

Коли ж коханок місяць
Промінням розбудить її, —
Навстріч йому розтуляє
Вона пелюстки свої.

Цвіте, й росте, і прагне
До ніжних місячних рук,
І тане, і пахне, і плаче
З любові й любовних мук.

* * *

Цей світ дурний, цей світ сліпий,
Це в нього постійний фактор.
Він вигадав здуру, моє дитя,
Що в тебе важкий характер.

Цей світ дурний, цей світ сліпий,
Ніколи сліпці й не визнають,
Які солодкі цілунки твої
І як натхненно палають!

* * *

Мовби з піни хвиль родилася,
У красі своїй ясна,
З невідомим заручилася,
Одружилася вона.

Серце многотерпеливес,
Затамує і сум, і плач;
Глупоту і зраду милої —
Все прийми і все пробач.

* * *

Die Lotosblume ängstigt
Sich vor der Sonne Pracht,
Und mit gesenktem Haupte
Erwartet sie träumend die Nacht.

Der Mond, der ist ihr Buhle,
Er weckt sie mit seinem Licht,
Und ihm entschleiert sie freudlich
Ihr frommes Blumengesicht.

Sie blüht und glüht und leuchtet,
Und starret stumm in die Höh';
Sie duftet und weinet und zittert
Vor Liebe und Liebesweh.

* * *

Die Welt ist dumm, die Welt ist blind,
Wird täglich abgeschmackter!
Sie spricht von dir, mein schönes Kind:
Du hast keinen guten Charakter.

Die Welt ist dumm, die Welt ist blind,
Und dich wird sie immer verkennen;
Sie weiß nicht, wie süß deine Küsse sind,
Und wie sie beseligend brennen.

* * *

Wie die Wellenschaumgeborene
Strahlt mein Lieb im Schönheitsglanz,
Denn sie ist das auserkorene
Bräutchen eines fremden Manns.

Herz, mein Herz, du vielgeduldiges,
Grolle nicht ob dem Verrat;
Trag es, trag es, und entschuldig es,
Was die holde Törin tat.

* * *

Зоря упала в прірву
З небесної течії!
Була то зоря кохання,
І я впізнав її.

Опало з яблуні листя
І цвіт на землю сиру!
Вітри налітають скажені
І з ними заводять гру.

Співає на ставі лебідь,
Не чув я його давно, —
Повільно згасає пісня,
І лебідь іде на дно.

Як темно! Зоря розпалась,
Прокресливши в небі путь.
І лебединої пісні
Давно вже в тиші не чуť.

* * *

Ховає самогубців
Здебільш на розпутті світ;
Зростає там синя квітка,
Грішників смертний цвіт.

Зітхаю я на розпутті,
Ніч — і на серці гніт.
Колишеться в місячнім сяйві
Грішників смертний цвіт.

* * *

Es fällt ein Stern herunter
Aus seiner funkelnden Höh'!
Das ist der Stern der Liebe,
Den ich dort fallen seh.

Es fallen vom Apfelbaume
Der Blüter und Blätter viel!
Es kommen die neckenden Lüfte
Und treiben damit ihr Spiel.

Es singt der Schwan im Weiher,
Und rudert auf und ab,
Und immer leiser singend,
Taucht er ins Flutengrab.

Es ist so still und dunkel!
Verweht ist Blatt und Blüt',
Der Stern ist knisternd zerstoßen.
Verklungen das Schwanenlied.

* * *

Am Kreuzweg wird begraben,
Wer selber sich brachte um;
Dort wächst eine blaue Blume,
Die Armesünderblum'.

Am Kreuzweg stand ich und seufzte;
Die Nacht war kalt und stumm.
Im Mondschein bewegte sich langsam
Die Annesünderblum'

Пісні старі й недобрі,
Гидкі й тривожні сни,
Сьогодні ж нам потрібно
Великої труни.

Зробіть її й дивіться,
Щоб не була тісна;
Як гейдельберзька діжка,
Повинна бути вона.

Хай довжелезні мари
З дощок міцних зіб'ють;
Такі, як міст у Майнці,
Вони повинні бути.

Пришліть мужів дванадцять,
Таких, як Христофор,
Святий, що здавна в Кельні
Прикрашує собор.

Хай домовину втоплять
У глибині морській.
Яка труна велика,
Така й могила їй.

Чому труна велика?
Скажу вам доладу:
Я в ній своє кохання
І біль свій покладу.

* * *

Die alten, bösen Lieder,
Die Träume schlimm und arg,
Die laßt uns jetzt begraben,
Holt einen großen Sarg.

Hinein leg ich gar manches,
Doch sag ich noch nicht was;
Der Sarg muß sein noch größer
Wie's Heidelberger Faß.

Und holt eine Totenbahre,
Von Brettern fest und dick;
Auch muß sie sein noch länger,
Als wie zu Mainz die Brück'

Und holt mir auch zwölf Riesen,
Die müssen noch stärker sein
Alt wie der heil'ge Christoph
Im Dom zu Köln am Rhein.

Die sollen den Sarg forttragen
Und senken ins Meer hinab,
Denn solchem großen Sarge
Gebührt ein großes Grab.

Wißt ihr, warum der Sarg wohl
So groß und schwer mag sein?
Ich legt auch meine Liebe
Und meinen Schmerz hinein.

Не знаю, що стало зо мною,
Сумує серце моє, —
Мені ні сну, ні спокою
Казка стара не дає.

Повітря свіже — смеркає,
Привільний Рейн затих;
Вечірній промінь грає
Ген на шпильях гірських.

Незнана красуня на кручі
Сидить у самоті,
Упали на шати блискучі
Коси її золоті.

Із золота гребінь має,
І косу розчісує ним,
І дикої пісні співає,
Не співаної ніким.

В човні рибалку в цю пору
Поймає нестерпний біль,
Він дивиться тільки вгору —
Не бачить ні скель, ні хвиль.

Зникають в потоці бурхливім
І човен, і хлопець з очей,
І все це своїм співом
Зробила Лорелей.

Ich weiß nicht, was soll es bedeuten,
Daß ich so traurig bin;
Ein Märchen aus alten Zeiten,
das kommt mir nicht aus dem Sinn.

Die Luft ist kühl und es dunkelt,
Und ruhig fließt der Rhein;
Der Gipfel des Berges funkelt
Im Abendsonnenschein.

Die schönste Jungfrau sitzet
Dort oben wunderbar,
Ihr goldnes Geschmeide blitzet.
Sie kämmt ihr goldenes Haar.

Sie kämmt es mit goldenem Kamme,
Und singt ein Lied dabei:
Das hat eine wundersame,
Gewaltige Melodei.

Den Schiffer im kleinen Schiffe
Ergreift es mit wildem Weh;
Er schaut nicht die Felsenriffe,
Es schaut nur hinauf in die Höh'.

Ich glaube, die Wellen verschlingen
Am Ende Schiffer und Kahn;
Und das hat mit ihrem Singen
Die Lorelei getan.

Смутне, смутне моє серце,
Хоч радісне все у маю.
Я на старім бастіоні.
Зіпершись на липу, стою.

Внизу у міському каналі
Блакитна вода бринить,
Хлоп'я сидить у човні —
Рибалить і стиха свистить.

А ген на березі тому
Видніють, маленькі здаля,
Будівлі, садиби і люди,
Гаї, пасовиська й поля.

Дівчата білять полотна,
Стрибають в траву на схил,
А коло млинове шумливо
Алмазний розбризкує пил.

При брамі тюремній вартівня.
Вздовж сірого муру солдат
В мундирі червоному ходить
Повільно туди і назад.

На вістрі багнета у нього
Блискоче проріччя ясне;
Мені він здаля салютує...
Ох, краще б застрелив мене!

Mein Herz, mein Herz ist traurig,
Doch lustig leuchtet der Mai;
Ich stehe, gelehnt an der Linde,
Hoch auf der alten Bastei.

Da drunten fließt der blaue
Stadtgraben in stiller Ruh';
Ein Knabe fährt im Kahne,
Und angelt und pfeift dazu.

Jenseits erheben sich freundlich,
In winziger, bunter Gestalt,
Lusthäuser, und Gärten, und Menschen,
Und Ochsen, und Wiesen, und Wald.

Die Mägde bleichen Wäsche,
Und springen im Gras herum;
Das Mühlrad stäubt Diamanten,
Ich höre sein fernes Gesumm'

Am alten grauen Turme
Ein Schilderhauschen steht;
Ein rotgeröckter Bursche
Dort auf und nieder geht.

Er spielt mit seiner Flinte,
Die funkelt im Sonnenrot.
Er präsentiert und schultert —
Ich wollt, er schösse mich tot.

Коли я в дорозі потрапив
До любчиної сім'ї,
Впізнали мене сестрички,
І батько, і мати її.

Питали мене про здоров'я,
Самі ж стояли на тім,
Що я не змінився нітрохи,
Хіба що став блідим.

Питав про тіток і кузин я,
Про різних людців нудних,
І про малу собачку,
Що бачив я у них.

Також про одружену милу
Спитав я мимохідь,
Вони повідомили радо,
Що має вона родить.

Я дружньо їх поздоровив,
І ввічливо пробелькотів,
Щоб щиро її вітали
Від мене безліч разів.

Сестричка тут озвалась:
„З собачкою стало щось,
Бо виросла і сказала —
Втопити її довелось”

Коли сестричка сміється —
Я милу в ній пізнаю:
У неї ті самі очі,
Що юність згубили мою.

Als ich, auf der Reise, zufällig
Der Liebsten Familie fand,
Schwesterchen, Vater und Mutter,
Sie haben mich freudig erkannt.

Sie fragten nach meinem Befinden,
Und sagten selber sogleich:
Ich hätte mich gar nicht verändert,
Nur mein Gesicht sei bleich.

Ich fragte nach Muhmen und Basen,
Nach manchem langweil'gen Gesell'n,
Und nach dem kleinen Hündchen
Mit seinem sanften Bell'n.

Auch nach der vermählten Geliebten
Fragte ich nebenbei;
Und freundlich gab man zur Antwort:
Daß sie in den Wochen sei.

Und freundlich gratuliert ich,
Und lispelte liebevoll:
Daß man sie von mir recht herzlich
Vieltausendmal grüßen soll.

Schwesterchen rief dazwischen:
„Das Hündchen, sanft und klein,
Ist groß und toll geworden,
Und ward ertränkt, im Rhein“.

Die Kleine gleicht der Geliebten,
Besonders wenn sie lacht;
Sie hat dieselben Augen,
Die mich so elend gemacht.

* * *

Ось вихор надяга штани,
З води шаровари білі.
Щосили шмагає хвилі — й вони
Гудуть і ревуть, озвірілі.

З брудних небес дощі шумлять,
Лихі потоки зливи,
Неначе хочуть ніч заллять,
Втопити й море сиве.

До щогли вчепилась чайка сумна,
Голосить, кричить в одчаї
І крильми лопоче, — комусь вона
Нещастя провіщає.

* * *

Як вранці повз твій будинок
Доводиться йти мені,
Я дуже радий, дитино,
Що бачу тебе в вікні.

Очей твоїх карих погляд
Запитує здалік:
„Хто ти й чого тобі треба,
Чужий, сумний чоловік?”

Відомий в землі німецькій,
Поет німецький я.
Згадають людей найкращих —
Назвуть і моє ім'я.

Багато німців, дитино,
Хочуть того, що й я,
Згадають найгірше лихо —
Назвуть і моє ім'я.

* * *

Der Wind zieht seine Hosen an,
Die weißen Wasserhosen!
Er peitscht die Wellen, so stark er kann,
Die heulen und brausen und tosen.

Aus bunkler Höh', mit wilder Macht,
Die Regengüsse träufen;
Es ist, als wollt die alte Nacht
Das alte Meer ersäufen. ~

An den Mastbaum klammert die Möwe sich
Mit heiserem Schrillen und Schreien;
Sie flattert und will gar ängstiglich
Ein Unglück prophezeien.

* * *

Wenn ich an deinem Hause
Des Morgens vorübergeh,
So freut's mich, bu liebe Kleine,
Wenn ich dich am Fenster seh.

Mit deinen schwarzbraunen Augen
Siehst di mich forschend an:
„Wer bist bu, und was fehlt dir.
Du fremder, kranker Mann?“

„Ich bin ein deutscher Dichter,
Bekannt im deutschen Land;
Nennt man die besten Namen,
So wird auch der meine genannt.

Und was mir fehlt, du Kleine,
Fehlt manchem im deutschen Land;
Nennt man die schlimmsten Schmerzen,
So wird auch der meine genannt“.

* * *

Горіло море віддаля
В вечірньому промінні.
Сиділи мовчки ти і я
Під хаткою на камінні.

Лягав туман, шумів прибій,
І чайка тужливо літала.
З ясних очей сльоза тобі
Тихо на руку впала.

І сяяла на руках твоїх
Алмазом кожна сльозина, —
І з білих рук я випив їх,
Схилившись на коліна.

І з тої днини спокою нема,
Болить душа і тіло...
Нещасна, ще ж тоді вона
Сльозами мене отруїла!

* * *

На обрії далекім,
Як марево, встає
Вечірніми вежами місто,
Забуте місто моє.

Вологий вітер мружить
Сірі шляхи водяні.
Веслує сумний з обличчя
Човняр у моєму човні.

Сонце ще раз пробилось,
Над обрієм дивно сія
Й мені показує місце,
Де втратив кохану я.

* * *

Das Meer erglänzte weit hinaus
Im letzten Abendscheine;
Wir saßen am einsamen Fischerhaus,
Wir saßen stumm und alleine.

Der Nebel stieg, das Wasser schwoll.
Die Möwe flog hin und wider;
Aus deinen Augen, liebevoll.
Fielen die Tränen nieder.

Ich sah sie fallen auf deine Hand,
Und bin aufs Knie gesunken;
Ich hab von deiner weißen Hand
Die Tränen fortgetrunken.

Seit jener Stunde verzehrt sich mein Leib,
Die Seele stirbt vor Sehnen; —
Mich hat das unglücksel'ge Weib
Vergiftet mit ihren Tränen.

* * *

Am fernen Horizonte
Erscheint, wie ein Nebelbild,
Die Stadt mit ihren Türmen
In Abenddämmerung gehüllt.

Ein feuchter Windzug kräuselt
Die graue Wasserbahn;
Mit traurigem Takte rudert
Der Schiffer in meinem Kahn.

Die Sonne hebt sich noch einmal
Leuchtend vom Boden empor,
Und zeigt mir jene Stelle,
Wo ich das Liebste verlor.

* * *

Ніч тиха, всі вулиці в сні спочивають,
Колись моя люба в цій хаті жила;
Її вже немає, її тут не знають,
Оселя ж лишилася та, що й була.

І там хтось стоїть, вгору глянув, здригнувся
І в розпачі руки ламає свої;
Ось місяць його освітив, я жахнувся:
Обличчя і постать у нього — мої.

Ти, марище зблідле, ти, тінь моя власна!
Нащо мене дражниш коханням моїм?
І так не забута година нещасна,
Як серцем я рвався на місці оцім.

* * *

Вмирають люди, і роки
Минають один за одним,
Але не вмирає кохання,
Що в серці живе моїм.

Ще раз подивитись на тебе
І мовити в смертний час,
Обнявши твої коліна:
„Madame, я кохаю вас!”

* * *

Still ist die Nacht, es ruhen die Gassen,
In diesem Hause wohnte mein Schatz;
Sie hat schon längst die Stadt verlassen.
Doch steht noch das Haus auf demselben Plant.

Da steht auch ein Mensch und starrt in die Höhe,
Und ringt die Hände, vor Schmerzengewalt;
Mir graust es, wenn ich sein Antlitz sehe —
Der Mond zeigt mir meine eigne Gestalt.

Du Doppeltgänger! du bleicher Geselle!
Was äffst du nach mein Liebesleid,
Das mich gequält auf dieser Stelle,
So manche Nacht, in alter Zeit?

* * *

Die Jahre kommen und gehen,
Geschlechter steigen ins Grab,
Doch nimmer vergeht die Liebe.
Die ich im Herzen hab.

Nur einmal noch möcht ich dich sehen,
Und sinken vor dir aufs Knie.
Und sterbend zu dir sprechen:
„Madame, ich liebe Sie!“

* * *

Що треба самотній сльозині?
Туманить вона мій зір.
Вона в очах у мене
Зосталась з давніх пір.

Багато сестер блискучих
У неї колись було,
Та з горем моїм і щастям
Вітрами їх геть змело.

Розтанули, мов тумани,
І ті зірочки ясні,
Що радощі і страждання
Навіяли в серце мені.

* * *

Любили вони — та обоє
Дивились, немов вороги,
І вперто обоє мовчали,
Хоч мліли обоє з жаги,

Вони розлучились — лиш зрідка
Їх сни єднали німі.
Вони давно вже померли
Й не знали про те самі.

* * *

Was will die einsame Träne?
Sie trübt mir ja den Blick.
Sie blieb aus alten Zeiten
In meinem Auge zurück.

Sie hatte viel Leuchtende Schwestern,
Die alle zerflossen sind,
Mit meinem Qualen und Freuden,
Zerflossen in Nacht und Wind.

Wie Nebel sind auch zerflossen
Die blauen Sternelein,
Die mir jene Freiden und Qualen
Gelächelt ins Herz hinein.

* * *

Sie liebten sich beide, doch keiner
Wollt es dem ändern gestehn;
Sie sahen sich an so feindlich,
Und wollten vor Liebe vergehn.

Sie trennten sich endlich und sahn sich
Nur noch zuweilen im Traum;
Sie waren längst gestorben,
Und wußten es selber kaum.

* * *

Надворі лиха негода,
То дощ, то січе сніжком.
Сиджу в задумі й дивлюся
У темряву за вікном.

Ген здалеку вогник самотній
Мигтить крізь тьму густу;
З ліхтариком добра матуся
Прямує кудись в сльоту.

Можливо, іде купити
Масла, яєць і муки,
Бо хоче коржа смачного
Вона спекти для дочки.

Дочка у кріслі на свічку
Мружиться в напівсні;
Круг милого личка злотом
Локони сяють рясні.

* * *

Коли я вам скарживсь на біль і зітхав,
З вас кожний мовчав і з нудьги позіхав;
Коли ж у вірші я вклав свій біль,
Гучні дифірамби почув звідусіль.

* * *

Das ist ein schlechtes Wetter,
Es regnet und stürmt und schneit;
Ich sitze am Fenster und schaue
Hinaus in die Dunkelheit.

Da schimmert ein einsames Lichtchen.
Das wandelt langsam fort;
Ein Mütterchen mit dem Laternchen
Wankt über die Straße dort.

Ich glaube, Mehl und Eier
Und Butter kaufle sie ein;
Sie will einen Kuchen backen
Fürs große Töchterlein.

Die liegt zu Haus im Lehnstuhl,
Und blinzelt schläfrig ins Licht;
Die goldnen Locken wallen
Über das süße Gesicht.

* * *

Und als ich euch meine Schmerzen geklagt,
Da habt ihr gegähnt und nichts gesagt;
Doch als ich sie zierlich in Verse gebracht,
Da habt ihr mir große Elogen gemacht.

* * *

Не кепкуй, людино, з чорта!
Шлях життя короткий в нас,
А вогонь одвічний в пеклі
Ще палає — не погас.

Сплачуй всі борги, людино!
Довгий шлях в житті для нас
Доведеться брати набір,
Як робив ти вже не раз.

* * *

Аж серце стисне, як згадаю
Забуті давні дні, коли
Спокійний світ лежав без краю
І люди мирно ще жили.

Все зрушилось навколо тебе.
Нужда й гризота скрізь тепер,
Неначе Бог помер у небі
І в пеклі чорт давно помер.

А навкруги таке страждання,
Таке холодне люте зло, —
Коли б не крихітка кохання,
Навряд чи можна б жить було.

* * *

Mensch, verspötte nicht den Teufel,
Kurz ist ja die Lebensbahn,
Und die ewige Verdammnis
Ist kein bloßer Pöbelwahn.

Mensch, dezahle deine Schulden,
Lang ist ja die Lebensbahn,
Und du mußst noch manchmal borgen,
Wie du es so oft getan.

* * *

Das Herz ist mir bedrückt, und sehnlich
Gedenke ich der alten Zeit;
Die Welt war damals noch so wohnlich,
Und ruhig lebten hin die Leut'.

Doch jetzt ist alles wie verschoben,
Das ist ein Drängen! eine Not!
Gestorben ist der Herrgott oben,
Und unten ist der Teufel tot.

Und alles schaut so grämlich trübe,
So krausverwirrt und morsch und kalt,
Und wäre nicht das bißchen Liebe,
So gäb es nirgends einen Halt.

Приснилась мені моя люба —
Пригноблена жінка сумна.
Свої колишньої вроди
В нужді позбулася вона.

Дитя до грудей пригортала,
А друге за нею брело,
І зір, і хода, і одежа —
Все в неї убоге було.

З базару вона поверталась.
Коли я її перестрів —
Спинивсь я і сумно й спокійно
До неї заговорив:

„Бліда ти, стомлена й хвора, —
У дім мій зо мною ходім,
Я буду на хліб заробляти
Трудом і старанням своїм.

Для діток твоїх недорослих
Віддав би я радо життя,
Найбільше ж для тебе самої,
Знедолене, бідне дитя.

Не буду тобі говорити
Про те, що тебе я любив,
Коли ж ти помреш — на могилі
Ридатиму я без слів”

* * *

Im Traum sah ich die Geliebte,
Ein banges, bekümmertes Weib,
Verwelkt und abgefallen
Der sonst so blühende Leib.

Ein Kind trug sie auf dem Arme,
Ein andres, führt sie an der Hand,
Und sichtbar ist Armut und Trübsal
Am Gang und Blick und Gewand.

Sie schwankte über den Marktplatz,
Und da begegnet sie mir,
Und sieht mich an, und ruhig
Und schmerzlich sag ich zu ihr:

„Komm mit nach meinem Hause,
Denn du bist blaß und krank;
Ich will durch Fleiß und Arbeit
Dir schaffen Speis' und Trank.

Ich will auch pflegen und warten
Die Kinder, die bei dir sind,
Vor allem aber dich selber,
Du armes, unglückliches Kind.

Ich will dir nie erzählen,
Daß ich dich geliebet hab,
Und wenn du stirbst, so will ich
Weinen auf deinem Grab”.

* * *

Пора схаменутись, позбутися мрій,
Кінчати з безумною грою, —
Я надто довго, як лицедій,
Комедію грав з тобою.

Чудові куліси в театрі я мав —
І все в романтичному стилі,
Мій рицарський плащ в брузументах палав,
Палали чуття спломенілі.

І що ж, хоч я мудро дивацькі оті
Приборкав чуття навіжені,
Нещасний і досі ще я у житті,
Мов досі ще граю на сцені.

О Боже! Убравшись в позичений грим,
Казав я всю правду до краю —
Не знав я, що з смертю у серці своїм
Вмирущого воїна граю.

* * *

Тільки б серця не зламала
В тебе доля навісна,
Все віддасть нова весна,
Що зима в тебе забрала.

Скільки ще тобі радіти!
Вічне щастя зберегти!
Серце, все, що любиш ти, —
Смієш, мусиш ти любити!

* * *

Nun ist es Zeit; daß ich mit Verstand
Mich aller Torheit entled'ge;
Ich hab so lang als ein Komödiant
Mit dir gespielt die Komödie.

Die prächt'gen Kulissen, sie waren bemalt
Im hochromantischen Stile,
Mein Rittermantel hat goldig gestrahlt,
Ich fühlte die feinsten Gefühle.

Und nun ich mich gar säuberlich
Des tollen Tands entled'ge,
Noch immer elend fühl ich mich.
Als spielt ich noch immer Komödie.

Ach Gott! im Scherz und unbewußt
Sprach ich, was ich gefühlet;
Ich hab mit dem Tod in der eignen Brust
Der sterbenden Fechter gespielet.

* * *

Herz, mein Herz, sei nicht beklommen,
Und ertrage dein Geschick.
Neuer Frühling gibt zurück,
Was der Winter dir genommen.

Und wie viel ist dir geblieben,
Und wie schön ist noch die Welt!
Und, mein Herz, was dir gefällt,
Alles, alles darfst du lieben!

* * *

Ти квітка і гарна, і чиста.
Весняна в тобі яснота;
Дивлюсь я на тебе, і туга
Серце мені огорта.

І наче тобі у зажурі
Я руку кладу на чоло,
І, молячись, небо благаю,
Щоб цноту твою зберегло.

* * *

Як я в очей твоїх блакить
Погляну — біль зникає вमितь;
А як тебе цілую я,
Вертається снага моя.

Як до грудей тулюсь твоїх,
Небесних заживаю втіх;
А скажеш: „Я тебе люблю!” —
Тоді я гірко сльози ллю.

* * *

Хто благає Матір Божу,
Хто святих Петра і Павла,
Я ж одну благаю тільки —
Сонце ясне, любку гожу.

Будь до мене прихильніша,
Дай розкоші, поцілунків!
Ти, з дівчат найкраще сонце,
З сонців дівчина ясніша!

* * *

Du bist wie eine Blume.
So hold und schön und rein;
Ich schau dich an. und Wehmut
Schleicht mir ins Herz hinein.

Mir ist, als ob ich die Hände
Aufs Haupt dir legen sollt.
Betend, daß Gott dich erhalte
So rein und schön und hold.

* * *

Wenn ich in deine Augen seh.
So schwindet all mein Leid und Weh;
Doch wenn ich küsse deinen Mund,
So werd ich ganz und gar gesund.

Wenn ich mich lehn an deine Brust,
Kommt's über mich wie Himmelslust;
Doch wenn du sprichst: „Ich liebe dich!“
So muß ich weinen bitterlich.

* * *

Andre beten zur Madonne,
Andre auch zu Paul und Peter,
Ich jedoch, ich will nur beten.
Nur zu dir, du schöne Sonne.

Gib mir Küsse, gib mir Wonne,
Sei mir gütig, mir gnädig,
Schönste Sonne unter den Mädchen,
Schönstes Mädchen unter der Sonne!

* * *

Хотів би я в слово єдине
Вмістити всю душу смутну,
Віддати його вільному вітру —
Нехай би одніс в долину.

Нехай би печаль в отім слові
До тебе моя попливла,
Щоб ти її кожну хвилину
Почути, кохана, могла.

І навіть, коди серед ночі
Заплющиш ти очі ясні,
І тут щоб знайшло моє слово
Тебе у найглибшому сні.

* * *

У тебе алмази і перли,
І людські усі скарби.
І очі найкращі у світі, —
Чого ще, люба, тобі?

Я ціле летюче військо
Про очі твої голубі
Пісень написав безсмертних,
Чого ще, люба, тобі?

Мене своїми очима
В нерівній боротьбі
Вкінець ти занастила, —
Чого ще, люба, тобі?

* * *

Ich wollt, meine Schmerzen ergössen
Sich all in ein einziges Wort,
Das gab ich den lustigen Winden,
Die trügen es lustig fort.

Sie tragen zu dir, Geliebte,
Das schmerzerfüllte Wort;
Du hörst es zu jeder Stunde, i
Du hörst es an jedem Ort.

Und hast du zum nächtlichen Schlummer
Geschlossen die Augen kaum,
So wird dich mein Wort verfolgen
Bis in den tiefsten Traum.

* * *

Du hast Diamanten und Perlen,
Hast alles, was, Menschenbegehrt,
Und hast die schönsten Augen —
Mein Liebchen, was willst du mehr?

Auf deine schönen Augen
Hab ich ein ganzes Heer
Von ewigen Liedern gedichtet —
Mein Liebchen, was willst du mehr?

Mit deinen schönen Augen
Hast du mich gequält so sehr,
Und hast mich zugrunde gerichtet —
Mein Liebchen, was willst du mehr?

* * *

В молодії давні літа
Від кохання без привіта
Я палав не раз;
Дорогі тепера дрова.
Згас вогонь, душа здорова,
Далєбі, от це й гаразд!

Красна любко, не журися!
Нащо сльози? Схаменися!
Так роби, як я:
Ти живи, поки живеться,
А журбу забудь, — минеться!
Далєбі! Та й будь моя.

* * *

Кастрати аж завищали,
Коли я голос подав,
Кричали і верещали:
Для них я грубо співав!

І так вони пискотали
Тоненьким голоском,
Що трелі, немов кристали,
Розносилися дзвінком.

Співали вони до нестями
Про очі і ночі — ах!
Від того мистецтва дами
Аж плавали в сльозах.

Habe auch, in jungen Jahren,
Manches bittere Leid erfahren
Von der Liebe Glut.
Doch das Holz ist gar zu teuer,
Und erlöschen will das Feuer,
Ma foi! und das ist gut.

Das bedenke, junge Schöne,
Schicke fort die dumme Träne,
Und den dummen Liebeccharm.
Ist das Leben dir geblieben;
So vergiß das alte Lieben,
Ma foi! in meinem Arm.

* * *

Doch die Kastraten klagten,
Als ich meine Stimm' erhob;
Sie klagten und sie sagten:
Ich sänge viel zu grob.

Und lieblich erhoben sie alle
Die kleinen Stimmelein,
Die Trillerchen, wie Kristalle,
Sie klangen so feiñ und rein.

Sie sangen von Liebesehnen,
Von Liebe und Liebeserguß;
Die Damen schwammen in Tränen
Bei solchem Kunstgenuß.

* * *

Де кохана, для якої
Ти співав пісні чудові,
Коли в серці в тебе грало
Вічне полум'я любові?

Вже те полум'я погасло,
В серці холод і мовчання,
Книжка ця — то тільки урна
З попелом мого кохання.

* * *

Я квітку люблю, а яку — не вгадаю.
І серце болить.
Я серце у келихах квітів шукаю.
Та де ж воно спить?

Співа соловейко, троянда квітне
І пахощі лле.
Я серце шукаю, палке і тендітне.
Таке, як моє.

Співа соловейко, і я розумію,
Про що він дзвенить.
Обом нам серце болить і мліє,
Мліє й болить.

* * *

„Sag, wo ist dein schönes Liebchen,
Das du einst so schön besungen,
Als die zaubermächt'gen Flammen
Wunderbar dein Herz durchdrungen?“

Jene Flammen sind erloschen,
Und mein Herz ist kalt und trübe,
Und dies Büchlein ist die Urne
Mit der Asche meiner Liebe.

* * *

Ich lieb eine Blume, doch weiß ich nicht welche;
Das macht mir Schmerz.
Ich schau in alle Blumenkelche,
Und such ein Herz.

Es duften die Blumen im Abendscheine,
Die Nachtigall schlägt.
Ich such ein Herz, so schön wie das meine,
So schön bewegt.

Die Nachtigall schlägt, und ich verstehe
Den süßen Gesang;
Uns beiden ist so bang und wehe,
So weh und bang.

* * *

Настали дні травневі.
Квітки навкруг цвітуть.
Пливуть хмарки рожеві
Блакиттю в дальню путь.

Лунають солов'їні
Пісні в рясних садах,
Ягнята в конюшині
Стрибають на лугах.

А я співать не в силі,
Лежу в траві слабій.
Вслухаюсь в звуки милі
В полоні марних мрій.

* * *

Знову серце у полоні,
Зникла лють даремна давня.
Знову ніжні почування
Відродили чари травня.

Знов алеями старими
Рано й пізно я блукаю,
І під кожним капелюшком
Личко милої шукаю.

Знов спиняюсь я на мості,
Де зелена річка плине,
Може, тут вона проїде
І на мене погляд кине.

Знов у шумі водоспаду
Чую скарги я безсилі
І сприймаю чулим серцем
Все, що кажуть мудрі хвилі.

Знову, наче в лабіринті,
Думи сплутані снуються,
І з закоханого дурня
У кущах птахи сміються.

* * *

Gekommen ist der Maie,
Die Blumen und Bäume blühn,
Und durch die Himmelsbläue
Die rosigen Wolken ziehn.

Die Nachtigallen singen
Herab aus der laubigen Höh',
Die weißen Lämmer springen
Im weichen grünen Klee.

Ich kann nicht singen und springen,
Ich liege krank im Gras;
Ich höre fernes Klingen,
Mir träumt, ich weiß nicht was.

* * *

Wieder ist das Herz bezwungen,
Und der öde Groll verrauchet,
Wieder zärtliche Gefühle
Hat der Mai mir eingehauchet.

Spät und früh durcheil ich wieder
Die besuchtesten Alleen,
Unter jedem Strohhut such ich
Meine Schöne zu erspähen.

Wieder an dem grünen Flusse,
Wie steh ich an der Brücke —
Ach, vielleicht fährt sie vorüber,
Und mich treffen ihre Blicke.

Im Geräusch des Wasserfalles
Hör ich wieder leises Klagen,
Und mein schönes Herz versteht es,
Was die weißen Wellen sagen.

Wieder in verschlungnen Gängen
Hab ich träumend mich verloren,
Und die Vögel in den Büschen
Spotten des verliebten Toren.

* * *

Холодне серце туга сповиває;
Тужливо їду в холоді шляхів;
Вже пізня осінь; як вогкий покрив.
На вимерлі лани туман лягає.

Під посвист вітру тут і там кружляє
Червоний лист, що з дерева злетів;
Зітхає ліс; парує даль полів;
А ось уже й найгірше — дощ без краю.

* * *

Небо сіре та буденне!
Місто — як було й востаннє,
Відбивається, нужденне
Й тугодумне, в Ельбі тьмяній.

Як завжди, все спить сумирно.
Носа нудно витирає,
Б'є поклони лицемірно
Чи бундючно їх приймає.

Небеса країв південних,
Мрію я про вашу вроду,
Споглядаючи мерзенних
Цих людців і цю погоду!

* * *

Verdroßnen Sinn im kalten Herzen hegend,
Reis ich verdrießlich durch die kalte Welt,
Zu Ende geht der Herbst, ein Nebel hält
Feuchteingehüllt die abgestorbne Gegend.

Die Winde pfeifen, hin und her bewegend
Das rote Laub, das von den Bäumen fällt,
Es seufzt der Wald, es dampft das kahle Feld,
Nun kommt das Schlimmste noch, es regent.

* * *

Himmel grau und wochentäglich!
Auch die Stadt ist noch dieselbe!
Und noch immer blöd und kläglich
Spiegelt sie sich in der Elbe.

Lange Nasen, noch langweilig
Werden sie wie sonst geschneuzet,
Und das duckt sich noch scheinheilig,
Oder bläht sich, stolz gespreizet.

Schöner Süden! wie verehr ich
Deinen Himmel, deine Götter,
Seit ich diesen Menschenkehricht
Wiederseh, und dieses Wetter!

* * *

Як надвечір я блукаю
В темнім лісі, повнім мрій.
Бачу завжди біля себе
Ніжний образ — образ твій.

Цей серпанок — шарф прозорий,
Що вкрива лице твоє?
Чи це лиш з-поза ялини.
Тихе сяйво місяць лле?

Чи мої це власні сльози —
Чую — ллються в тишині?
Чи це справді ти, кохана,
Йдеш і плачеш при мені?.

* * *

На сумирний берег моря
Опустились крила ночі,
З-поза хмар пробився місяць,
Чутно — голос хвиль шепоче:

„Чоловік отой — він дурень
Чи закоханий без краю?
Він предивно то веселим,
То печальним виглядає”

Та сміється в небі місяць
І говорить ясно в тиші:
„Він закоханий, і дурень,
І до того ж вірші пише”

* * *

Wandl' ich in dem Wald des Abends,
In dem träumerischen Wald,
Immer wandelt mir zur Seite
Deine zärtliche Gestalt.

Ist es nicht dein weißer Schleier?
Nicht dein sanftes Angesicht?
Oder ist es nur der Mondschein,
Der durch Tannendunkel bricht?

Sind es meine eignen Tränen,
Die ich leise rinnen hör'?
Oder gehst du, Liebste, wirklich
Weinend neben mir einher?

* * *

An dem stillen Meeresstrande
Ist die Nacht heraufgezogen,
Und der Mond bricht aus den Wolken,
Und es flüstert aus den Wogen:

„Jener Mensch dort, ist er närrisch,
Oder ist er gar verliebet,
Denn er schaut so trüb und heiter,
Heiter und zugleich betrübet?“

Doch der Mond, der lacht herunter,
Und mit heller Stimme spricht er:
„Jener ist verliebt und närrisch,
Und noch obendrein ein Dichter“.

* * *

Що ти мене кохаєш,
Я вже давно відкрив;
Коли ж ти це сказала, —
Я весь пополотнів.

І я подався в гори.
Радів там і співав;
Як западало сонце, —
Над морем я ридав.

Велике в мене серце,
Як сонце — все одно,
В кохання морі тоне,
Палаючи, воно.

* * *

На скелі цій збудуєм ми
Храм Третього завіту,
І він розв'яже до кінця
Усі страждання світу.

Кінець двоїстості отій,
Що нас віки дурила;
Замовк нарешті дикий біль
І крик людського тіла.

Ти чуєш Бога в темі морській?
Він — в голосах прибою,
Це тисячі його вогнів
У нас над головою.

Великий Бог — в усьому він,
В світанні і в смерканні;
Він все, що в білім світі є,
Він в нашому коханні.

* * *

Das du mich liebst, das wußt ich,
Ich halt es längst entdeckt;
Doch als du mir's gestander,
Hat es mich tief erschreckt.

Ich stieg wohl auf die Berge
Und jubelte und sang;
Ich ging ans Meer und weinte
Beim Sonnenuntergang.

Mein Herz ist wie die Sonne
So flammend anzusehn,
Und in ein Meer von Liebe
Versinkt es groß und schön.

* * *

Auf diesem Felsen bauen wir
Die Kirche von dem dritten,
Dem dritten neuen Testament;
Das Leid ist ausgelitten.

Vernichtet ist das Zweierlei,
Das uns so lang betöret;
Die dumme Leiberquälerei
Nat endlich aufgehöret.

Hörst du den Gott im finstern Meer?
Mit tausend Stimmen spricht er.
Und siehst du über unserm Haupt
Die tausend Gotteslichter?

Der heil'ge Gott, der ist im Licht
Wie in den Finsternissen;
Und Gott ist alles, was da ist;
Er ist in unsern Küssen.

* * *

Милу юність, що минає,
Мужність змінює палка.
Сміливіше обіймає
Стан стрункий моя рука.

Часто вдавану лякливість
Я уміло підкоряв,
Милий гнів і соромливість
Я улесливістю брав.

Серце успіхи святкує,
Тільки втіха з них мала.
Чи не юних їм бракує
Мрій несмілого осла?

ОБІТНИЦЯ

Годі вже босоніж в поле
Вибігати, — зажди ще трохи:
Будуть в тебе і панчохи,
Й чоботи, німецька воле!

— Ти ходитимеш в обнові —
Теплий шапочці зі смуха,
Що твої врятує вуха.
У холодні дні зимові.

Буде в тебе навіть їжа,
Майбуття твоє — з чудесних!
Лиш не слухай ти облесних
Слів сатира із Парижа.

Не загострюй гніву вістря
І повстримуйсь від зухвальства
Щодо вищого начальства
І до пана бургомістра!

* * *

Jugend, die mir täglich schwindet,
Wird durch raschen Mut ersetzt.
Und mein kühnrer Arm umwindet
Noch viel schlankre Hüften jetzt.

Tat auch manche sehr erschrocken,
Hat sie doch bald gefugt:
Holder Zorn, verschämtes Stocken
Wird von Schmeichelei besiegt.

Doch, wenn ich den Sieg genieße.
Fehlt das Beste mir dabei.
Ist es die verschwundne, süße.
Blöde Jugendeselei?

VERHEIBUNG

Nicht merfuß sollst du traben,
Deutsche Freiheit, durch die Sümpfe,
Endlich kommst du auf die Strümpfe,
Und auch Stiefeln sollst du haben!

Auf dem Haupte sollst du tragen
Eine warme Pudelmütze,
Daß sie dir sie Ohren schütze
In den kalten Wintertagen.

Du bekommst sogar zu essen —
Eine große Zukunft naht dir! —
Laß dich nur vom welschen Satyr
Nicht verlocken zu Exzessen!

Werde nur nicht dreist und dreister!
Setz nicht den Respekt beiseien
Vor den hohen Obrigkeiten
Und dem Herren Bürgermeister!

ТЕНДЕНЦІЯ

Гей, Німеччини співаче!
Хай звучить твій мужній спів.
Хай німецьку волю славить,
Йти на подвиг нас заставить,
Як марсельський гімн гарячий.

Кинь про Лотту вуркотати
Так, як Вертер вуркотів!
Дзвін віщує вже свободу —
Тож скажи про це народу;
Час про бій, про меч співати!

Годі ніжних звуків флейти,
Ідилічних досить снів, —
Для вітчизни будь трубою,
Будь гарматою для бою,
Будь перуном, клич людей ти!

Бий, сурми, зви до повстання,
До тиранів збуджуй гнів —
А щоб вславитись між нами,
Ти „загальними словами”
Наповняй своє писання.

* * *

Находить смерть — тепер скажу я
Усе, що згорда я таїв:
Для тебе я, для тебе жив.
Тебе, одну тебе люблю я!

Труна готова, в домовині
Зумію спокій я знайти.
Лиш ти, лиш ти, Маріє, ти
За мною плакатимеш нині.

Уже ти руки заломила...
Утішся: в світі повелось,
Коли високе й добре щось,
Тому кінець поганий, мила.

DIE TENDENZ

Deutscher Sänger! sing und preise
Deutsche Freiheit, daß dein Lied
Unsrer Seelen sich demeistre
Und zu Taten uns begeistre,
In Marseillerhymnenweise.

Girre nicht mehr wie ein Werther,
Welcher nur für Lotten glüht —
Was die Glocke hat geschlagen,
Sollst du deinem Volke sagen,
Rede Dolche, rede Schwerter!

Sei nicht mehr die weiche Flöte,
Das idyllische Gemüt —
Sei des Vaterlands Posaune,
Sei Kanone, sei Kartaune,
Blase, schmettre, donnre, töte!

Blase, schmettre, donnre täglich,
Bis der letzte Dränger flieht —
Singe nur in dieser Richtung.
Aber halte deine Dichtung
Nur so allgemein als möglich.

* * *

Es kommt der Tod — Jetzt will ich sagen.
Was zu verschweigen ewiglich
Mein Stolz gebot: für dich, für sich,
Es hat mein Herz für dich geschlagen!

Der Sarg ist fertig, sie versenken
Mich in die Gruft. Da hab ich Ruh'
Doch du, doch du, Marie, du,
Wirst weinen oft und mein gedenken.

Du ringst sogar die schönen Hände —
O tröste dich — Das ist das Los,
Das Menschenlos: — was gut und groß
Und schön, das nimmt ein schlechtes Ende.

ЕПЛОГ

Слава гріє нас в труні.
Глупство! Вигадки дурні!
Краще гріють нас в житті
Губи наймички товсті,
Як коханням спалахне, —
Хоч гнойком від неї тхне.
Добре також душу гріє,
Хто над чаркою не мліє.
Хто горілку, пунш чи грог
Лле в утробу, п'є за двох
В найбруднішому трактирі,
Де пиячать вбивці, звірі,
Для тюрми давно готові,
А проте живі й здорові;
Їм позаздрить не один,
Хоч би й сам Фетіди син —
Правду він сказав, Пелід:
„Краще цей терпіти світ
В рабстві, в муках під'яремних,
Ніж на водах Стікса темних
Тіньми правити, — хай навіть
Сам Гомер тебе прославить”

ГІМН

Я — меч, я — полум'я.

Я світив вам у темряві, і коли битва розпочалась, я бився попереду, в першій ряді.

Круг мене лежать трупи моїх друзів, але ми перемогли. Ми перемогли, але навколо скрізь лежать трупи моїх друзів. У радісних вигуках тріумфальної пісні похоронні хорали звучать. Та в нас нема часу ані для радості, ані для суму. Знову сурмлять сурми, провіщаючи нову боротьбу.

Я — меч, я — полум'я.

EPILOG

Unser Grab erwärmt der Ruhm.
Torenworte! Narrentum!
Eine beßre Wärme gibt
Eine Kuhmagd, die verliebt
Uns mit dicken Lippen küßt
Und beträchtlich riecht nach Mist.
Gleichfalls eine beßre Wärme
Wärmt dem Menschen die Gedärme,
Wenn er Glühwein trinkt und Punsch
Oder Grog nach Herzenswunsch
In den niedrigstunken Spelunken,
Unter Dieben und Halunker,
Die dem Galgen sind entlaufen,
Aber leben, altmen schnaufen,
Und beneidenswerter sind
Als der Thetis großes Kind —
Der Pelide sprach mit Recht:
„Leben wie der ärmste Knecht
In der Oberwelt ist besser,
Als am stygischen Gewässer
Schattenführer sein, ein Heros,
Den Besungen selbst Homeros“.

HYMNUS

Ich bin das Schwert, ich bin die Flamme.

Ich habe euch erleuchtet in der Dunkelheit, und als die Schlacht begann, focht ich voran, in der ersten Reihe. Rund um mich her liegen die Leichen meiner Freunde, aber wir haben gesiegt. Wir haben gesiegt, aber rund umher liegen die Leichen meiner Freunde. In die jauchzenden Triumphgesänge tönen die Choräle der Totenfeier. Wir haben aber weder Zeit zur Freude noch zur Trauer. Aufs neue erklingen die Drommeten, es gilt neuen Kampf —

Ich bin des Schwert, ich bin die Flamme.

ЗМІСТ INHALT

ТАРАС ШЕВЧЕНКО TARAS SCHEWTSCHENKO

„Рече та стогне Дніпр широкий...”	4
„Der Dnepr stöhnt und brüllt, der breite...” (Übers. A. Kurella)	5
Думка („Тече вода в синє море...”)	4
Lied (Übers. E. J. Bach)	5
Думка („Вітре буйний, вітре буйний!...”)	6
Liedchen (Übers. A. Kurella)	7
„Мені однаково, чи буду...”	8
„Mir gleich, ob in der Ukraine...” (Übers. E. Weinert)	9
„Думи мої, думи мої...”	10
„Lieder, meine lieben Lieder...” (Übers. A. Kurella)	11
Дівичії ночі	16
Mädchennächte (Übers. A. Kurella)	17
„Як умру, то поховайте...”	18
Vermächtnis (Übers. H. Zinner)	19
Лілея	20
Die Lilie (Übers. A. Kurella)	21
„Садок вишневий коло хати...”	24
„Im Kirschengärtchen vor der Hütte...” (Übers. E. Weinert)	25
„Не кидай матері, казали...”	26
„Geh nicht von deiner Mutter” — hieß es...” (Übers. E. Weinert)	27
Н. Костомарову	28
An N. Kostomarov (Übers. E. Weinert)	29
N.N. („Мені тринадцятий минало...”)	30
N.N. („Ich war grad über dreizehn Jahre...”) (Übers. E. Weinert)	31
N.N. („Сонце заходить, гори чорніють...”)	32
N.N. („Die Sonne geht unter, die Berge dunkeln...” (Übers. E. Weinert)	33
„Якби зострілися ми знову...”	34
„Wenn wir uns plötzlich wiedersähen...” (Übers. H. Rodenberg)	35
„Не тополю високою...”	34
„Keine hohe Pappel hier...” (Übers. A. Kurella)	35
„Зацвіла в долині...”	36
„Blühte rot im Tal...” (Übers. H. Zinner)	37
„І золотої й дорогої...”	38
„Mir tut nicht leid, das sollt ihr wissen...” (Übers. H. Rodenberg)	39
„І широкою долину...”	40
„Und die weite Steppengrunde...” (Übers. H. Huppert)	41
Доля	40
Schicksal (Übers. H. Zinner)	41
Муза	42
Die Muse (Übers. A. Kurella)	43
Слава	44
Ruhm (Übers. A. Kurella)	45
Сон („На панщині пшеницю жала...”)	46

Ein Traum (<i>Übers. A. Kurella</i>)	47
„Я не нездужаю, нівроку...”	48
„Ich bin ja, Gott sei Dank, noch munter...” (<i>Übers. A. Kurella</i>)	49
Ісаія. Глава 35 (<i>Подражаніє</i>)	50
Nach Jesaja, Kap. 35 (<i>Übers. A. Kurella</i>)	51
N.N. („Така, як ти, колись ліля...”)	52
N.N. („Am Jordan blühte einst, vor Zeiten...” (<i>Übers. H. Rodenberg</i>)	53
Сестрі	54
An meine Schwester (<i>Übers. M. Schick</i>)	55
„Дівча любе, чорнобриве...”	56
„Ein Mädchen, schön, mit schwarzen Brauen...” (<i>Übers. A. Kurella</i>)	57
„Світе ясний! Світе тихий!...”	56
„Welt, du helle! Welt, du stille!...” (<i>Übers. H. Rodenberg</i>)	57
Ликері	58
An Likerija (<i>Übers. H. Rodenberg</i>)	59
„І Архімед, і Галілей...”	60
„Auch Archimed und Galilei...” (<i>Übers. A. Kurella</i>)	61
„І день іде, і ніч іде...”	60
„Der Tag geht um, die Nacht geht um...” (<i>Übers. A. Kurella</i>)	61

ФРІДРІХ ШІЛЛЕР
FRIEDRICH SCHILLER
(Переклав Микола Лукаш)

Велич світу	64
Die Grösse der Welt	65
Дружба	66
Die Freundschaft	67
До радості	70
An die Freude	71
Боги Еллади	76
Die Götter Griechenlands	77
Полікратів перстень	84
Der Ring des Polykrates	85
Івікові журавлі	90
Die Kraniche des Ibykus	91
Зарука	102
Die Bürgschaft	103
Філософ-егоїст	110
Der Philosophische Egoist	111
Конфуцієві притчі	112
Sprüche des Konfuzius	113
Поділ землі	114
Die Teilung der Erde	115
Пуншева пісня	116
Punschlied	117
Юнак біля ручая	118
Der Jüngling am Bache	119

Колумб	120
Kolumbus	121
Надія	120
Hoffnung	121

ЛЕСЯ УКРАЇНКА
LESJA UKRAINKA
(Übers. Jona Gruber)

Надія	124
Hoffnung	125
До натури	124
An die Natur	125
Contra spem spero!	126
Contra spem spero!	127
Сім струн (цикл): Sieben Saiten (Zyklus):	

DO	128
DO	129
RE	130
RE	131
MI	130
MI	131
FA	134
FA	135
SOL	134
SOL	135
LA	136
LA	137
SI	138
SI	139

Сльози-перли (цикл):

Perlende Tränen (Zyklus):

I. „Сторонньо рідна! коханий мій краю!”	140
I. „O teure Heimat, du niedergedrückte...”	141
II. „Україно! плачу сльозми над тобою...”	140
II. „Sieh bittere Tränen mich um dich stets weinen...”	141
III. „Всі наші сльози тугою палкою...”	142
III. „Und alle die Tränen, welche wir weinen...”	143

Досвітні огні

Licht im Dämmer

„У чорну хмару забралася туга моя”

(із циклу „Мелодії”, XII)

„Es ballte sich mein Gram...” (aus dem Zyklus „Melodien”, XII) ...

„Коли вже зачепили сі питання...”

„Da man die Frage hier berührt...”

„І все-таки до тебе думка лине”

(із циклу „Невільничі пісні”, III)

„Doch die verzweifelten Gedanken tragen...”

(aus dem Zyklus „Die Sklavenlieder”, III)

Ворогам (Уривок)	152
Den Feinden (Fragment)	153
„Слово, чому ти не твердая криця...” (із циклу „Невільничі пісні”, XVI)	154
„Könnte mein Wort...” (aus dem Zyklus „Die Sklavenlieder”, XVI)	155
„Як дитиною бувало...”	156
„Einst, als kleines Kind...”	157
На столітній ювілей української літератури	158
Zum hundertjährigen Jubiläum der ukrainischen Literatur	159
„Де поділися ви, голоснії слова” (із циклу „Ритми”, I)	162
„Wo verschwandet ihr...” (aus dem Zyklus „Rhythmen”, I)	163
„Було се за часів святої Германдади”	164
„Zur Zeit der allgewalt'gen Hermandad...”	165
„Мріє, не зрадь!...”	166
„Trüg mich nicht...”	167
Дихання пустині (із циклу „Весна в Єгипті”, II)	168
Der Atem der Wüste (aus dem Zyklus „Frühling in Ägypten”, II) ...	169
Афра (із циклу „Весна в Єгипті”, III)	170
Afra (aus dem Zyklus „Frühling in Ägypten”, III)	171
На роковини („Не він один...”)	172
Am Todestag („Gleich einem schönen Mädchen liebt'...”)	173

ГЕНРИХ ГЕЙНЕ HEINRICH HEINE

„Вранці я встаю й питаю...” (Переклав Віталій Коротич) ..	178
„Morgans steh ich auf und frage...”	179
„У гай, під дерева розкішні...” (Переклала Наталя Забіла) ..	178
„Ich wandelte unter den Bäumen...”	179
„Як в травні місяці сади...” (Переклав Леонід Первомайський) ..	180
„Im wunderschönen Monat Mai...”	181
„Посходили пишні квіти...” (Переклав Дмитро Павличко) ..	180
„Aus meinen Tränen sprießen...”	181
„Троянду і сонце, лілею й голубку... (Переклав Леонід Первомайський)	180
„Die Rose, die Lilie, die Taube, die Sonne...”	181
„Стоять віки незрушно...” (Переклав Терень Масенко)	182
„Es stehen unbeweglich...”	183
„Так, ти нещасна, і мій гнів погас... (Переклав Андрій Малишко)	182
„Ja, du bist elend, und ich grolle nicht...”	183
„Боїться квітка лотос...” (Переклав Євген Дроб'язко)	184
„Die Lotosblume ängstigt...”	185
„Цей світ дурний, цей світ сліпий...” (Переклав Леонід Первомайський)	184
„Die Welt ist dumm, die Welt ist blind...”	185
„Мовби з пінн хвиль родилася...” (Переклав Андрій Малишко)	184
„Wie die Wellenschaumgeborene...”	185
„Зоря упала в прірву...” (Переклав Андрій Малишко)	186

„Es fällt ein Stern herunter...“	187
„Ховає самогубців...“ (<i>Переклав Готліб Носкін</i>)	186
„Am Kreuzweg wird begraben...“	187
„Пісні старі й недобрі...“ (<i>Переклав Дмитро Павличко</i>)	188
„Die alten, bösen Lieder...“	189
„Не знаю, що стало зо мною...“ (<i>Переклав Леонід Первомайський</i>)	190
„Ich weiß nicht, was soll es bedeuten...“	191
„Смутне, смутне моє серце...“ (<i>Переклав Діодор Бобир</i>)	192
„Mein Herz, mein Herz ist traurig...“	193
„Коли я в дорозі потрапив...“ (<i>Переклав Любомир Дмитерко</i>)	194
„Als ich, auf der Reise, zufällig...“	195
„Ось вихор надяга штани...“ (<i>Переклав Дмитро Загум</i>)	196
„Der Wind zieht seine Hosen an...“	197
„Як вранці повз твій будинок...“ (<i>Переклав Леонід Первомайський</i>)	196
„Wenn ich an deinem Hause...“	197
„Горіло море віддаля...“ (<i>Переклав Борис Тен</i>)	198
„Das Meer erglänzte weit hinaus...“	199
„На обрії далекім...“ (<i>Переклав Олекса Ющенко</i>)	198
„Am fernen Horizonte...“	199
„Ніч тиха, всі вулиці в сні спочивають...“ (<i>Переклала Леся Українка</i>)	200
„Still ist die Nacht, es ruhen die Gassen...“	201
„Вмирають люди, і роки...“ (<i>Переклав Леонід Первомайський</i>)	200
„Die Jahre kommen und gehen...“	201
„Що треба самотній сльозині?...“ (<i>Переклав Ярослав Шпорта</i>)	202
„Was will die einsame Träne?“	203
„Любили вони – та обоє ...“ (<i>Переклав Леонід Первомайський</i>)	202
„Sie liebten sich beide, doch keiner...“	203
„Надворі лиха негода...“ (<i>Переклав Наум Тихий</i>)	204
„Das ist ein schlechtes Wetter...“	205
„Коли я вам скарживсь на біль і зітхав...“ (<i>Переклав Готліб Носкін</i>)	204
„Und als ich euch meine Schmerzen geklagt...“	205
„Не кепкуй, людино, з чорта!“ (<i>Переклав Леонід Первомайський</i>)	206
„Mensch, verspote nicht den Teufel...“	207
„Аж серце стисне, як згадаю...“ (<i>Переклав Леонід Первомайський</i>)	206
„Das Herz ist mir bedrückt, und sehnlich...“	207
„Приснилась мені моя люба...“ (<i>Переклала Наталя Забіла</i>)	208
„Im Traum sah ich die Geliebte...“	209
„Пора схаменутись, позбутися мрій...“ (<i>Переклав Леонід Первомайський</i>)	210

„Nun ist es Zeit, da ich mit Verstand...“	211
„Тільки б серця не зламала...“	
<i>(Переклав Леонід Первомайський)</i>	210
„Herz, mein Herz, sei nicht Beklommen...“	211
„Ти квітка і гарна, і чиста...“	
<i>(Переклав Сава Голованівський)</i>	212
„Du bist wie eine Blume...“	213
„Як я в очей твоїх блакить...“	<i>(Переклав Дмитро Павличко)</i> 212
„Wenn ich in deine Augen seh...“	213
„Хто благає Матір Божу...“	<i>(Переклала Леся Українка)</i> 212
„Andre beten zur Madonne...“	213
„Хотів би я в слово єдине...“	
<i>(Переклав Леонід Первомайський)</i>	214
„Ich wollt, meine Schmerzen ergössen...“	215
„У тебе алмази і перли...“	<i>(Переклав Леонід Первомайський)</i> 214
„Du hast Diamanten und Perlen...“	215
„В молодії давні літа...“	<i>(Переклала Леся Українка)</i> 216
„Habe auch, in jungen Jahren...“	217
„Кастрати аж завишали...“	
<i>(Переклав Леонід Первомайський)</i>	216
„Doch die Kastraten klagten...“	217
„Де кохана, до якої...“	<i>(Переклав Леонід Первомайський)</i> 218
„Sag, wo ist dein schönes Liebchen...“	219
„Я квітку люблю, а яку – не вгадаю...“	
<i>(Переклала Надія Матузова)</i>	218
„Ich lieb eine Blume, doch weiß ich nicht welche...“	219
„Настали дні травневі...“	<i>(Переклав Захар Гончарук)</i> 220
„Gekommen ist der Maie...“	221
„Знову серце у полоні...“	<i>(Переклав Володимир Сосюра)</i> 220
„Wieder ist das Herz bezwungen...“	221
„Холодне серце туга сповиває...“	
<i>(Переклав Євген Дроб'язко)</i>	222
„Verdroßnen Sinn im kalten Herzen hegend...“	223
„Небо сіре та буденне...“	<i>(Переклав Марк Зісман)</i> 222
„Himmel grau und wochentäglich!“	223
„Як надвечір я блукаю...“	<i>(Переклав Леонід Первомайський)</i> 224
„Wandl' ich in dem Wald des Abends...“	225
„На сумирний берег моря...“	<i>(Переклав Марк Зісман)</i> 224
„An dem stillen Meeresstrande...“	225
„Що ти мене кохаєш...“	<i>(Переклав Леонід Первомайський)</i> 226
„Das du mich liebst, das wußt ich...“	227
„На скелі цій збудуєм ми...“	
<i>(Переклав Леонід Первомайський)</i>	226
„Auf diesem Felsen bauen wir...“	227
„Милу юність, що минає...“	<i>(Переклала Зінаїда Піскорська)</i> 228
„Jugend, die mir täglich schwindet...“	229
Обітниця	<i>(Переклав Марк Зісман)</i> 228
Verheißung	229
Тенденція	<i>(Переклав Марк Зісман)</i> 230

Die Tendenz	231
„Надходить смерть – тепер скажу я... (Переклав Юрій Корецький)	230
„Es kommt der Tod – Jetzt will ich sagen...“	231
Епілог (Переклав Леонід Первомайський)	232
Epilog	233
Гімн (Переклав Павло Тичина)	232
Hymnus	233

Літературно-художнє видання

**ШЕВЧЕНКО Тарас Григорович,
ШІЛЛЕР Фрідріх,
УКРАЇНКА Леся,
ГЕЙНЕ Генріх**

ВІРШ

Українською та німецькою мовами

Відповідальний за випуск *Г.М. Гарченко*

В оформленні книги та шмуцтитулів використані твори
Власенко П., Худякова А., Чебаника В.

Підписано до друку 15.12.08. Формат 84x100/₃₂.
Папір друкарський. Гарнітура літературна. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 12,48. Умовн. фарбо-відб. 11,65. Обл.-
видавн. арк. 11,37. Тираж 1000 прим. Замовлення № 2049.

**Державне підприємство
„Всеукраїнське видавництво „Січ”,
49000, м. Дніпропетровськ, пр. К.Маркса, 60.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
серія ДК № 60 від 25.05.2000.**

**ОКП „Нікопольська друкарня”,
53219, м. Нікополь, вул. Електromеталургів, 21.
E-mail: tipografiya@ukrpost.ua
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
серія ДК № 2947 від 27.08.2007.**

Шевченко Т.Г., Шіллер Ф., Українка Леся, Гейне Г.
Schewtschenko T.G., Schiller F., Ukrainka Lesja, Heine H.
Ш 37 Вірші – Gedichte. – Дніпропетровськ: Січ, 2008. – 241 с.

ISBN 978-966-511-352-6

У збірнику вміщено лірику видатних українських та німецьких поетів Тараса Шевченка (1814–1861), Фрідріха Шіллера (1759–1805), Лесі Українки (1871–1913), Генріха Гейне (1797–1856) в оригіналі та в перекладах німецькою та українською мовами.

УДК 82-1
ББК 84.4УКР-РІНІМ6

